

STAN SANITARNY POWIATU DZIAŁDOWSKIEGO W 2024 ROKU

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie

pl. Biedrawy 5
13-200 Działdowo

tel./fax: (23) 697-26-34
e-mail: psse.dzialdowo@sanepid.gov.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP	str. 3
ZADANIA	str. 5
EPIDEMIOLOGIA	str. 7
HIGIENA KOMUNALNA	str. 33
HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU	str. 41
HIGIENA PRACY	str. 50
HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	str. 57
ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	str. 62
OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA	str. 64
TABELE	str. 74

WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest organem powołanym do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego działającym na mocy z ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 416).

Nadrzędnym celem naszej działalności jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwych i uciążliwych czynników środowiskowych, zapobieganie występowaniu chorób zakaźnych i zawodowych oraz natychmiastowa reakcja na każde potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Istotnym dopełnieniem funkcji kontrolnych i nadzorczych jest prowadzenie edukacji zdrowotnej w celu ukształtowania właściwych postaw dotyczących zdrowia. Nasze działania skierowane są do osób w każdym wieku – zarówno dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych oraz seniorów.

W 2024 r. już po raz kolejny wspólnie z Powiatem Działdowskim zorganizowaliśmy obchody „Tygodnia profilaktyki zdrowotnej w powiecie działdowskim”. Mieszkańcy naszego powiatu m. in. mieli możliwość skorzystania z badań profilaktycznych w kierunku raka szyjki macicy oraz raka prostaty. Nieodpłatne badania można było wykonać w Mobilnym Gabinecie Fundacji Medycyny Prenatalnej im. Ernesta Wójcickiego, który przyjechał do Działdowa. Wydarzenie cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności. Objęcie przedsięwzięcia patronatem honorowym przez Starostę Działdowskiego wskazuje na szczególny charakter wydarzenia, jego rangę i znaczenie dla społeczności naszego powiatu.

Należy także zwrócić uwagę na bardzo dobrą współpracę z lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej powiatu działdowskiego oraz ze Szpitalem w Działdowie w zakresie nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zakaźnymi. W 2024 r. podobnie jak w latach poprzednich, odnotowano bardzo wysoką zgłaszalność zachorowań na te choroby.

W listopadzie 2024 r. odbyła się inauguracja projektu „Młodzi Świadomi”. Inicjatywa, jako pierwsza w kraju, skierowana jest do uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów województwa warmińsko-mazurskiego. Projekt jest poświęcony profilaktyce chorób przenoszonych drogą płciową i ma na celu edukację w zakresie zapobiegania zakażeniom, diagnostyki i metod leczenia chorób przenoszonych drogą płciową oraz promowanie regularnych badań profilaktycznych.

Do ważnych działań profilaktycznych należy rozszerzenie powszechnego programu szczepień przeciw HPV (wirusowi brodawczaka ludzkiego). Od 1 września 2024 r. program skierowany jest do dzieci (dziewczynek i chłopców) w wieku od 9 do 14 roku życia. Szczepienia przeciw zakażeniom wirusem HPV są dobrowolne i nieodpłatne. Wirus HPV jest głównym czynnikiem odpowiedzialnym za rozwój raka szyjki macicy oraz za zachorowania na niektóre inne nowotwory złośliwe u kobiet i mężczyzn.

Ponadto od 15 października 2024 r. kobiety w ciąży mają możliwość wykonania nieodpłatnych szczepień przeciwko krztuścowi w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej.

Podkreślenia również wymaga, że w 2024 r. zrealizowano bardzo ważne dla mieszkańców naszego powiatu inwestycje, m.in. uruchomiono nowoczesną placówkę kształcenia kadr medycznych oraz usług medycznych w zakresie rehabilitacji leczniczej tj. Edukacyjne Centrum Rehabilitacyjno-Medyczne w Gródkach; gminne przedszkole w Burkacie; stację wodociągową w Koszelewach. Ponadto rozpoczęto modernizację szpitalnego oddziału ratunkowego w SPZOZ w Działdowie.

W raporcie przedstawiono dane statystyczne oraz omówiono wyniki działalności kontrolnej, zapobiegawczej i oświatowo-zdrowotnej w 2024 r. Zaprezentowane dane wskazują, że stan sanitarny powiatu działdowskiego jest dobry, a zrealizowane zadania w istotny sposób przyczyniły się do zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców.

Przedkładając raport dziękuję Państwu za współpracę w zakresie realizacji zadań w celu zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego naszego powiatu.

Z wyrazami szacunku

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Działdowie
Grażyna Mówińska

ZADANIA

Stosownie do przepisów ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 416) do podstawowych zadań realizowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie należy przede wszystkim:

1. Sprawowanie bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego nad obszarami życia istotnymi dla bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu działdowskiego w dziedzinach:
 - 1) higieny środowiska,
 - 2) higieny pracy w zakładach pracy,
 - 3) higieny procesów nauczania i wychowania,
 - 4) higieny wypoczynku i rekreacji,
 - 5) warunków zdrowotnych żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
 - 6) warunków higieniczno-sanitarnych jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne
- w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.
2. Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i zawodowych.
3. Sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych oraz przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych, w zakresie przestrzegania obowiązku prawidłowego oznakowania.
4. Sprawowanie nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami oraz prekursorami narkotyków.
5. Sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej.
6. Kontrola przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania, przywozu i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
7. Kontrola przestrzegania przepisów w zakresie żywności genetycznie zmodyfikowanej ze szczególnym uwzględnieniem prawidłowego oznakowania środków spożywczych zawierających GMO oraz dokumentacji towarzyszącej ww. środkom spożywczym.
8. Kontrola przestrzegania przepisów w zakresie wymagań określonych w przepisach o zawartości niektórych substancji w dymie papierosowym.
9. Kontrola przestrzegania przepisów w zakresie wymagań określonych w ustawie z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium.

10. Inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie i nadzorowanie działalności oświatowo-zdrowotnej w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Do najistotniejszych aktów prawnych określających kompetencje i zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy zaliczyć:

- 1) ustawę z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 416);
- 2) ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 190 z późn. zm.),
- 3) ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 725 z późn. zm.);
- 4) ustawę z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1448);
- 5) ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.);
- 6) ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 924 z późn. zm.);
- 7) ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.).

EPIDEMIOLOGIA

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w powiecie działdowskim

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych była korzystna i względnie stabilna. W 2024 r. (na 61 171 mieszkańców powiatu działdowskiego) zarejestrowano 1 539 zachorowań na choroby zakaźne. Do leczenia szpitalnego skierowano 243 pacjentów, w tym: 54 z powodu zachorowań na grypę i choroby grypopodobne; 33 z powodu zachorowań na COVID-19 i 156 z powodu innych chorób zakaźnych. Z powodu chorób zakaźnych zmarły 3 osoby.

W 2024 r. Szpital w Działdowie zgłosił 3 szpitalne ogniska epidemiczne (dwa wywołane przez wirusa SARS CoV-2 i jedno przez bakterie *Acinetobacter baumannii*).

Ognisko epidemiczne szpitalne oznacza wystąpienie w szpitalu co najmniej dwóch, wyraźnie powiązanych ze sobą przypadków zakażeń.

W 2024 r. przeprowadzono 426 wywiadów epidemiologicznych z osobami chorymi lub z podejrzeniem choroby zakaźnej.

Pomimo wzrostu liczby zachorowań na niektóre choroby zakaźne nie odnotowano epidemicznego występowania tych chorób. Naturalny wzrost liczby zachorowań, podobnie jak w latach ubiegłych, przybierał charakter sezonowy lub był kontynuacją obserwowanych wcześniej trendów wieloletnich.

W powiecie działdowskim w 2024 r. utrzymywał się trend wzrostowy zachorowań na płonicę (szkarlatynę), zarejestrowano 85 przypadków płonicy (w 2023 r. - 53 przypadki).

Podobnie jak w latach ubiegłych nie odnotowano zachorowań na szczególnie niebezpieczne choroby zakaźne: błonicę, nagminne porażenie dziecięce (polio), wściekliznę u ludzi, dur brzuszny, kleszczowe zapalenie mózgu oraz odrę i różyczkę.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie powiatu działdowskiego w 2024 r. zamieszczone w tabeli nr 8, zostały opracowane na podstawie zgłoszeń podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych oraz zgonów z ich powodu, przesyłanych przez jednostki ochrony zdrowia do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie.

COVID-19

Liczba zarejestrowanych przypadków zachorowań na COVID-19 zmniejszyła się z 1076 w 2023 r. do 609 w 2024 r.

Należy zwrócić uwagę na bardzo dobrą współpracę ze Szpitalem w Działdowie w zakresie nadzoru epidemiologicznego nad zakażeniami wirusem SARS-CoV-2. W 2024 r. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Działdowie zgłosił 2 szpitalne ogniska epidemiczne COVID-19 oraz pobrano 48 wymazów z nosogardła od przebywających w Szpitalu pacjentów, które zostały przekazane do badań molekularnych prowadzonych przez Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie w celu ustalenia wariantu wirusa SARS-CoV-2.

W zbadanych próbkach wykryto różne subwarianty mutacji Omikron koronawirusa. Pacjenci chorzy na COVID-19 przebywali w następujących oddziałach: dziecięcym, neurologicznym, stacji dializ i wieloprofilowym oddziale chorób wewnętrznych.

Ponadto w 2024 r. pobrano do badań molekularnych 5 wymazów od pacjentów leczonych ambulatoryjnie, w których również wykryto subwarianty mutacji Omikron koronawirusa.

Zachorowania na COVID-19 w powiecie działdowskim w 2024 r.:

- liczba osób z potwierdzonym wynikiem dodatnim badania w kierunku wirusa SARS-CoV-2: **609** (2023 r. - 1076);
- liczba osób hospitalizowanych z powodu COVID-19: **33** (w 2023 r. - 125);
- liczba zgonów związanych z COVID-19: **2** (w 2023 r. - 9);
- liczba przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych: **243** (w 2023 r. - 1076).

W 2024 r. najwięcej zachorowań zarejestrowano w III i IV kwartale: w I kwartale - 104, w II kwartale - 6, w III kwartale - 363 i IV kwartale - 136. Największą liczbę potwierdzonych przypadków zachorowań na COVID-19 wśród mieszkańców powiatu działdowskiego zarejestrowano we wrześniu - 236 i w październiku - 93.

Choroby szerzące się drogą pokarmową

Zatrucia i zakażenia pokarmowe

Botulizm (zatrucie jadem kielbasianym)

W 2024 r. w powiecie działdowskim zarejestrowano 1 przypadek zatrucia pokarmowego wywołanego przez bakterię - laseczkę jadu kielbasianego (*Clostridium botulinum*).

Jest to rzadko występujące ale bardzo poważne zatrucie pokarmowe. Chorobotwórczość związana jest z wytwarzaniem przez laseczki jadu kielbasianego silnej toksyny.

Bakterie Clostridium botulinum mogą występować w powierzchniowej warstwie ziemi, w mułach rzecznych i jeziornych oraz w przewodzie pokarmowym zwierząt (w tym ryb).

Do zatrucia pokarmowego dochodzi najczęściej w wyniku spożycia skażonej żywności, w której doszło do wytworzenia przez bakterie toksyny (brak higieny przy sporządzaniu wędów domowych, nieskuteczna pasteryzacja, niewłaściwe przechowywanie żywności).

Botulizm jest chorobą zakaźną, ale chory nie jest zakaźny dla otoczenia.

Objawy są spowodowane zmianami toksyczno-zapalnymi w ośrodkowym i obwodowym układzie nerwowym, co może stanowić zagrożenie życia jeżeli nie zostanie podjęte natychmiastowe leczenie szpitalne.

W 2016 r. w powiecie działdowskim zarejestrowano zatrucie toksyną botulinową po spożyciu ryb w occie, zawekowanych w warunkach domowych.

W przypadku zachorowania zarejestrowanego w 2024 r. ustalono, że do zatrucia mogło dojść po spożyciu pokarmów mięsnych, przechowywanych poza lodówką.

Należy podkreślić bardzo dobrą współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Działdowie, który służył pomocą w celu ustalenia niezbędnych danych w związku z prowadzonym dochodzeniem epidemiologicznym.

Gardioza (lamblioza)

W 2024 r. zarejestrowano 4 przypadki gardiozy (2 zachorowania wśród dzieci do 6 roku życia i 2 przypadki u osób dorosłych).

Jest to choroba wywoływana przez pasożyty (pierwotniaki). Gardioza może przebiegać bezobjawowo ale również z ostrą lub przewlekłą biegunką. Zakażenie łatwo szerzy się drogą ręce-usta, w następstwie nieprzestrzegania higieny osobistej i otoczenia. Możliwe jest przeniesienie zakażenia z osoby na osobę. Do zarażenia może dojść również przez spożycie zanieczyszczonej żywności lub wody, która zawiera cysty. Dane epidemiologiczne wskazują, że na zarażenie najbardziej narażone są dzieci w wieku 2 - 5 lat.

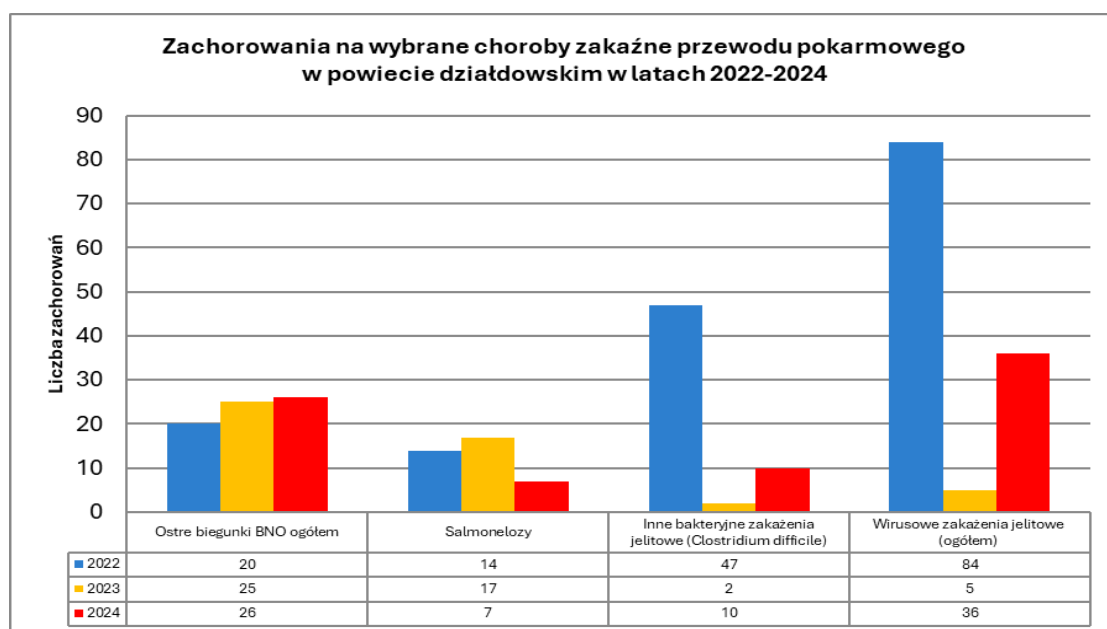
Salmoneloza

W 2024 r. w powiecie działdowskim odnotowano dalszy spadek zakażeń pokarmowych wywołanych przez odzwierzęce pałeczki jelitowe Salmonella. W wyniku przeprowadzonych badań potwierdzono 7 zachorowań wywołanych przez te drobnoustroje, czyli dwukrotnie mniej w porównaniu do roku ubiegłego (wykres nr 1).

Wszystkie zgłoszone przez lekarzy przypadki dotyczyły pojedynczych, niepowiązanych epidemiologicznie zachorowań w środowisku domowym. Większość zakażeń odnotowano wśród dzieci w grupie wiekowej do 10 roku życia (5 na 7 przypadków), dwa zachorowania wystąpiły u osób powyżej 70 roku życia.

Głównym nośnikiem bakteryjnych zakażeń pokarmowych były potrawy z jaj.

Wykres nr 1

Clostridium difficile

Zauważyć należy, że obok zakażeń jelitowych wywołanych przez pałeczki Salmonella, co roku wykrywane są również inne bakteryjne zakażenia jelitowe o ustalonej etiologii.

W 2024 r. zarejestrowano 10 zakażeń żołądkowo-jelitowych wywołanych przez bakterie

Clostridium difficile u pacjentów hospitalizowanych w Szpitalu w Działdowie. W porównaniu do 2023 r. liczba zachorowań zwiększyła się z 2 przypadków w 2023 r. do 10 w 2024 r. (wykres nr 1). Większość zachorowań wystąpiła u osób powyżej 65 roku życia (7 zachorowań), 3 zachorowania wystąpiły u dzieci do 15 roku życia.

Wzrost liczby rozpoznanych zakażeń nie zawsze musi być oznaką pogarszania się sytuacji epidemiologicznej danej choroby lecz może świadczyć o poprawie zgłaszalności oraz wzmocnieniu nadzoru nad rejestracją danej choroby. Wysoka liczba rozpoznanych zakażeń może również świadczyć o poprawiających się możliwościach diagnostycznych w kierunku wykrywania czynników chorobotwórczych wywołujących biegunki bakteryjne.

Clostridium difficile - zakażenia wywołane tą bakterią są szczególnie niebezpieczne dla osób starszych przebywających w szpitalach lub domach opieki. Choroba może mieć przebieg od łagodnej biegunki do postaci ciężkiej prowadzącej do poważnego uszkodzenia okrężnicy. Zakażenia *Clostridium difficile* stają się coraz poważniejszym problemem w aspekcie zakażeń szpitalnych oraz jako następstwo powszechnego stosowania antybiotyków, także ambulatoryjnie.

Wirusowe zakażenia jelitowe

W 2024 r. zarejestrowano wzrost liczby zakażeń jelitowych wywołanych przez wirusy. Liczba przypadków zwiększyła się z 5 w 2023 r. do 36 w 2024 r., co może świadczyć o poprawie zgłaszalności albo większej liczbie wykonanych badań (wykres nr 1).

Poniżej na wykresie nr 2 przedstawiono liczbę zarejestrowanych zachorowań na biegunki wywołane przez wirusy (ogółem u dzieci i dorosłych) w powiecie działdowskim w latach 2012-2024.

Wykres nr 2

Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat dwóch

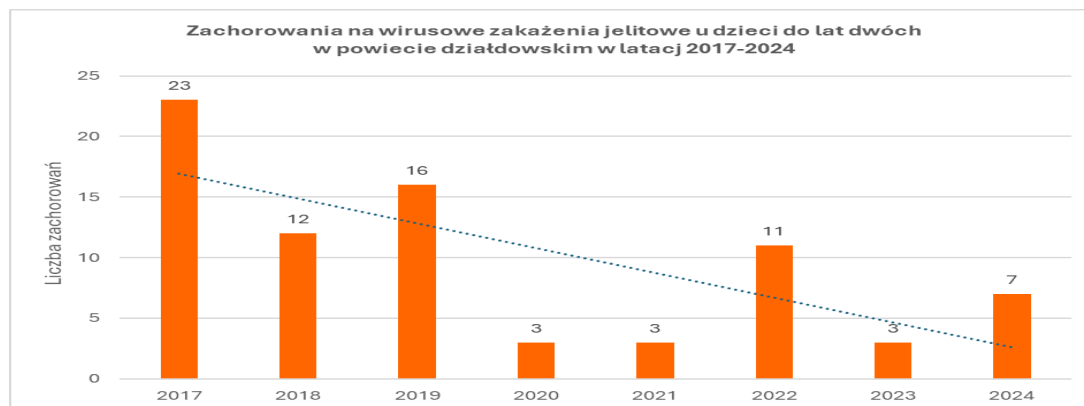
Biegunki są ciągle ważną przyczyną chorobowości u dzieci w wieku do lat dwóch.

W tej grupie wiekowej, zakażenia jelitowe szczególnie często mogą prowadzić do znacznego odwodnienia oraz do zaburzeń elektrolitowych.

Należy zaznaczyć, że w powiecie działdowskim od 2017 r. pomimo występującej zmienności utrzymuje się tendencja spadkowa liczby zarejestrowanych przypadków zakażeń

pokarmowych o etiologii wirusowej u dzieci w wieku do lat dwóch, które najczęściej wywoływane są przez rotawirusy. W 2024 r. zarejestrowano 7 zachorowań (wykres nr 3).

Wykres nr 3

Niewielka liczba przypadków wirusowych zakażeń jelitowych w tej grupie wiekowej świadczy o skuteczności szczepień przeciwko biegunkom rotawirusowym wprowadzonych do Kalendarza Szczepień Ochronnych jako szczepienie obowiązkowe w 2021 r.

Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych są to szczepienia u dzieci przed ukończeniem 22 tygodnia życia finansowane z budżetu państwa. W powiecie działdowskim w 2024 r. pełne szczepienie podstawowe składające się z 3 dawek szczepionki otrzymało 235 niemowląt (odpowiednio w 2023 r. - 295, 2022 r. - 275, a w 2021 r. - 353).

Od 2021 r. do Kalendarza Szczepień Ochronnych wprowadzono obowiązkowe szczepienie przeciwko rotawirusom odpowiedzialnym za wywoływanie biegunek wśród dzieci.

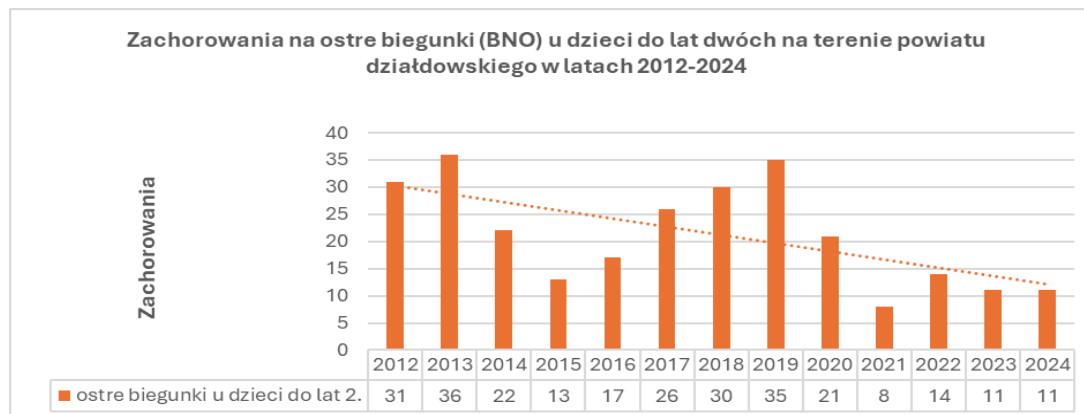
Do ww. szczepienia ochronnego kwalifikowane są wszystkie nowonarodzone dzieci.

W 2024 r. szczepienie podstawowe składające się z 2 dawek szczepionki Rotateq otrzymało 235 nowonarodzonych dzieci. Jest to szczepionka doustna.

Bliżej nieokreślone ostre biegunki (BNO)

Z porównania danych dotyczących liczby zachorowań na bliżej nieokreślone ostre biegunki (BNO) o nierozpoznanej etiologii u dzieci w wieku do lat dwóch, zarejestrowanych w latach 2012-2024 wynika, że pomimo występującej zmienności również w przypadku tej choroby utrzymuje się tendencja spadkowa zachorowań (wykres nr 4).

Wykres nr 4

Należy podkreślić, że w powiecie działdowskim do zakażeń pokarmowych u dzieci w wieku do lat dwóch dochodzi wyłącznie w środowisku domowym, dlatego należy kontynuować działania edukacyjne w celu zwiększenia świadomości dotyczącej znaczenia higieny podczas przygotowywania i spożywania posiłków.

Zbiorowe ogniska zatruc pokarmowych - w latach 2014-2024 nie zarejestrowano w naszym powiecie żadnego ogniska zbiorowego zatrucia pokarmowego ani żadnego przypadku zatrucia grzybami.

W 2024 r. prowadzono 2 postępowania w związku z wystąpieniem objawów zatrucia pokarmowego wśród uczestników dwóch turnusów wypoczynku letniego. Na podstawie wyników przeprowadzonych badań, wyników kontroli sanitarnych oraz wywiadów epidemiologicznych, w żadnym przypadku nie potwierdzono zatrucia pokarmowego. Prawdopodobnie krótko trwające dolegliwości (wymioty, biegunka) mogły wystąpić jako objawy wirusowych infekcji jelitowych przenoszonych się pomiędzy uczestnikami turnusów wypoczynkowych.

Zachorowania na choroby zakaźne wieku dziecięcego i inne choroby zakaźne

Choroby zakaźne wieku dziecięcego – w przypadku tych chorób obserwuje się cyklicznie występującą co kilka lat zmienność liczby zachorowań.

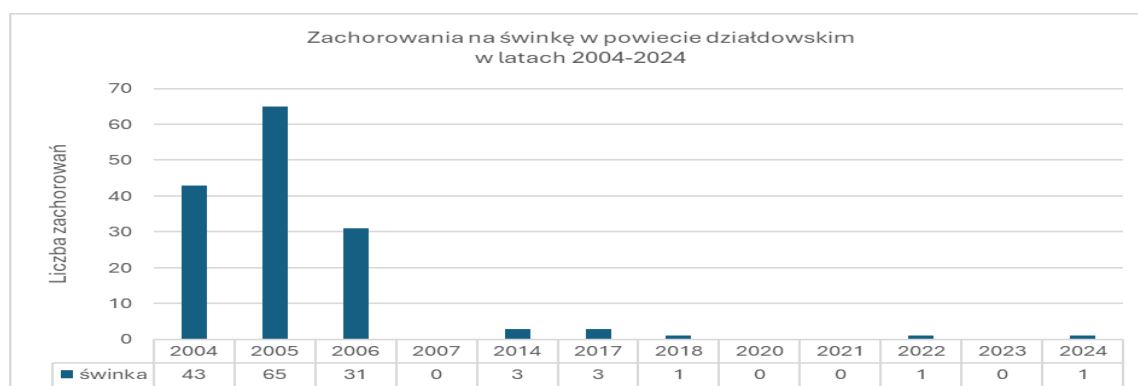
Świnka

W 2024 r. na terenie powiatu działdowskiego zarejestrowano 1 przypadek świnki (nagminnego zapalenia przyusznic) u dziecka urodzonego w 2018 r.

W Polsce spadkowy trend zachorowań na świnkę zaobserwowano od 2004 r. po wprowadzeniu obowiązkowych szczepień przeciw odrze-świnie-różyczce (zamiast szczepień wyłącznie przeciwko odrze). Z porównania liczby zachorowań na świnkę w powiecie działdowskim w latach 2004-2024 wynika, że od 2007 r. notuje się co najwyżej pojedyncze przypadki zachorowań (wykres nr 5).

Świnka (zapalenie przyusznic) jest wirusową chorobą wieku dziecięcego, ale chorują na nią również dorośli. W przebiegu choroby może dojść do powikłań prowadzących do niepłodności mężczyzn.

Wykres nr 5

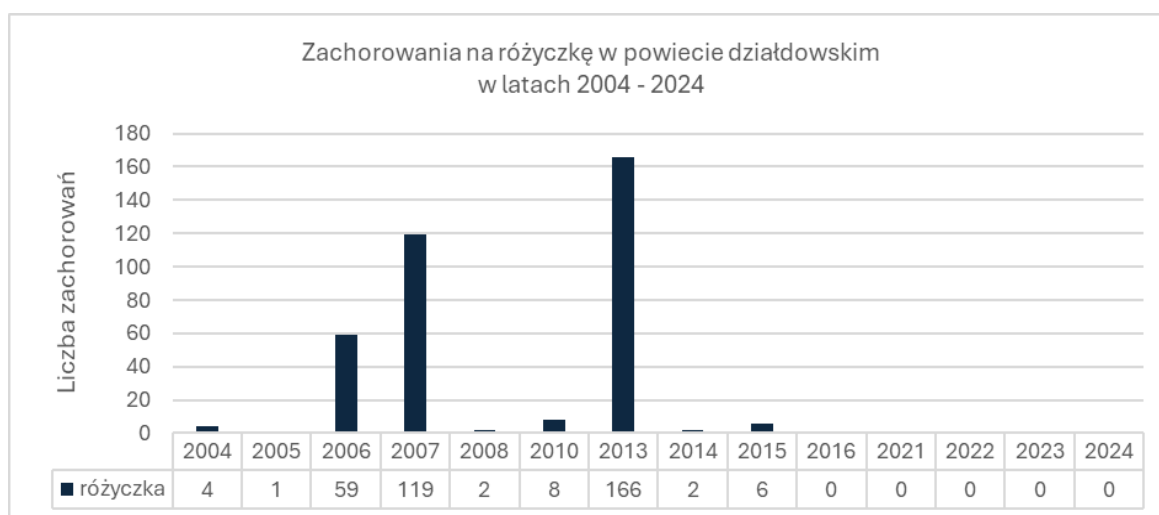

Różyczka

W latach 2016-2024 w powiecie działdowskim nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na różyczkę (wykres nr 6). Po wygaśnięciu epidemii wyrównawczej różyczki, która wystąpiła w 2013 r. nie obserwowano znaczącego wzrostu zachorowań (2014 r. - 2 zachorowania, 2015 r. - 6).

Należy podkreślić, że choć różyczka jest chorobą o łagodnym przebiegu, a w wielu przypadkach przebiegającą bezobjawowo, to zakażenie wirusem różyczki kobiety w ciąży może doprowadzić do wad rozwojowych płodu. Dlatego tak ważne jest szczepienie kobiet planujących macierzyństwo. Ponadto choroba ta w rzadkich przypadkach może przyczyniać się do niepłodności męskiej.

Wykres nr 6

Ospa wietrzna

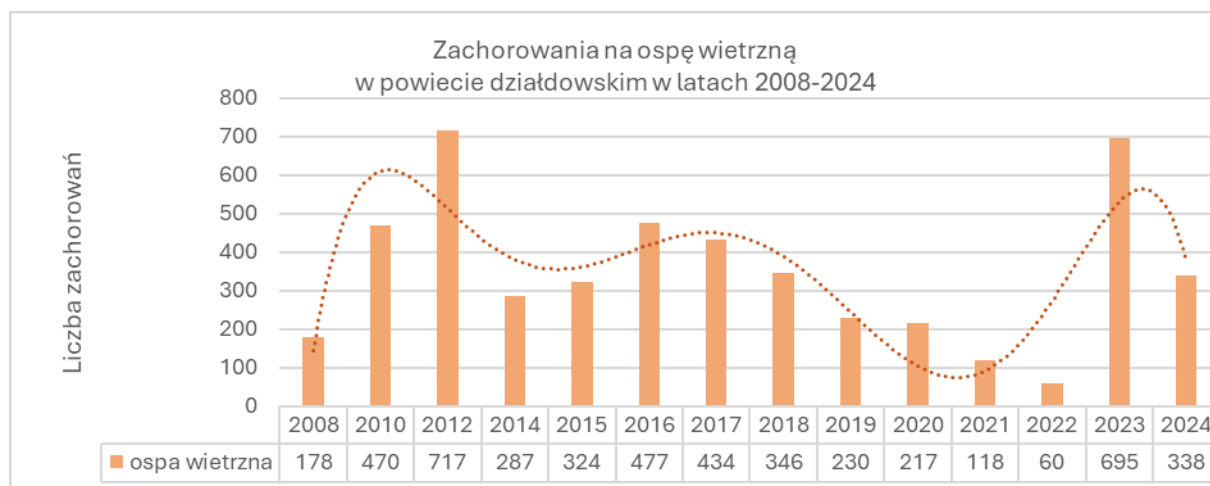
W 2024 r. odnotowano spadek zachorowań na ospę wietrzną, ogółem zarejestrowano 338 przypadków choroby wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Najwięcej zachorowań (207) zarejestrowano w grupie wiekowej 5-14 lat; następnie w grupie wiekowej 0-4 lata (107 zachorowań); kolejno w grupie wiekowej 15-19 lat (8 zachorowań); w grupie wiekowej 20-24 lata (2 zachorowania) i w grupie wiekowej 25 lat i powyżej (14 zachorowań). W przypadku ospy wietrznej obserwuje się cyklicznie występującą co kilka lat zmienność liczby zachorowań, wykres nr 7.

W Polsce dostępne są szczepionki przeciwko ospie wietrznej. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych są to szczepienia zalecane (nieobowiązkowe), które są płatne.

W powiecie działdowskim w 2024 r. zaszczepiono 60 dzieci (odpowiednio w 2019 r. - 102, 2020 r. - 62, 2021 r. - 36, 2022 r. - 102, w 2023 r. - 61).

Choroba w czasie ciąży może być niebezpieczna dla matki i rozwijającego się płodu, jednak u matki, która przechodziła ospę lub została poddana szczepieniu, zakażenie w ciąży jest rzadkością.

Wykres nr 7

Odra

Na terenie powiatu działdowskiego od wielu lat nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na odrę.

Odra jest bardzo zaraźliwą wirusową chorobą zakaźną. Zakażenie szerzy się drogą powietrzno-kropelkową, czyli przez bezpośredni kontakt z osobą zakażoną ale można zarazić się również na odległość np. przebywając w tym samym pomieszczeniu, w którym znajduje się osoba chora. Choroba bardzo łatwo przenosi się z osoby chorej na osoby nieuodpornione. Odra jest chorobą wieku dziecięcego, jednak na zachorowanie narażone są osoby w każdym wieku. Choroba może przebiegać z powikłaniami (np. zapalenie oskrzeli, ucha środkowego, zatok, odrowe zapalenie opon rdzeniowych i mózgu, podostre stwardniające zapalenie mózgu, które rozwija się kilka do kilkunastu lat po przebyciu zachorowania). Choroba może być również niebezpieczna dla kobiet w ciąży.

Zgodnie z aktualną wiedzą w dziedzinie wakcynologii w celu wytworzenia pełnej i długoletniej odporności przeciwko odrze należy przyjąć dwie dawki szczepionki podanej powyżej pierwszego roku życia.

W 2024 r. szczepieniom przeciwko odrze podlegały dzieci, które ukończyły pierwszy rok życia oraz dzieci w 6 roku życia (rocznik 2019). W powiecie działdowskim w grupie dzieci, które ukończyły 1 rok życia wskaźnik wyszczepialności był wysoki i wynosił 96,0%. Natomiast u dzieci w 6 roku życia (rocznik 2019) procentowe wykonanie szczepień przeciw odrze, śwince i różyczce wynosiło 90%, co nie spełnia wymaganych 95% do uzyskania odporności środowiskowej. Głównym powodem opóźnienia w wykonaniu szczepień była zwiększona zachorowalność wśród dzieci w okresie jesiennym na infekcje górnych dróg oddechowych. U chorych dzieci lekarze zalecali czasowe odroczenie wykonania szczepień ochronnych, które zostały wykonane w późniejszym terminie.

Inwazyjna choroba meningokokowa (IchM)

W 2024 r. podobnie jak roku ubiegłym nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową (w 2020 r. - 1 przypadek u dziecka w 1. roku życia).

IchM jest chorobą zakaźną ośrodkowego układu nerwowego o ciężkim przebiegu klinicznym, w 10% przypadków kończąca się zgonem. Ryzyko zakażenia dotyczy wszystkich grup wiekowych, jednak najczęściej choroba występuje u dzieci do 5 roku życia, a zwłaszcza u dzieci poniżej 1 roku życia. Następnie chorują osoby w przedziale wiekowym od 11 do 24 lat. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni z bezobjawowym nosicielem lub osobą chorą. Materiałem zakaźnym jest wydzielina z nosa i gardła nosicieli lub osób chorych. Przemijające bezobjawowe nosicielstwo występuje u ok. 5-10% ludności. W Polsce dominują zakażenia wywołane przez meningokoki grupy B i C.

Najskuteczniejszą metodą profilaktyki zakażeń wywołanych przez *Neisseria meningitidis* są szczepienia ochronne. W Polsce zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych są to szczepienia zalecane (nieobowiązkowe), które są płatne. W powiecie działdowskim w 2024 r. zaszczepiono 54 osoby przeciwko meningokokom serogrupy B najczęściej wywołującym ogniska epidemiczne (odpowiednio w 2019 r. - 101, 2020 r. - 109, 2021 r. - 78, 2022 r. - 58, w 2023 r. - 81).

Neisseria meningitidis jest istotnym czynnikiem etiologicznym bakteryjnych pozaszpitalnych ciężkich zakażeń inwazyjnych przebiegających jako zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i sepsa.

Inwazyjna choroba pneumokokowa (IchP)

W 2024 r. w powiecie działdowskim zarejestrowano 5 przypadków zachorowań na inwazyjną chorobę pneumokokową (w 2023 r. - 2 zachorowania).

Inwazyjna choroba pneumokokowa jest wywołwana przez bakterie *Streptococcus pneumoniae* (pneumokoki), jest to najbardziej ciężka postać zakażenia wywołanego tymi bakteriami. Choroba najczęściej przebiega pod postacią inwazyjnego zapalenia płuc z bakteriecią, posocznicy (sepsy) i zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. Może wiązać się z występowaniem poważnych powikłań, takich jak: niedosłuch, głuchota, zmiany w płucach lub sercu, objawy neurologiczne oraz głębokie upośledzenie.

Pneumokoki mogą również wywołać zakażenia górnych i dolnych dróg oddechowych, zapalenie ucha środkowego, zatok i oskrzeli oraz zapalenie płuc przebiegające (bez bakteriecią).

Zakażenia pneumokokami występują we wszystkich grupach wiekowych, jednak najbardziej narażone na zachorowania są dzieci w wieku do drugiego roku życia i osoby, które ukończyły 65 lat.

Do zakażenia najczęściej dochodzi przez bezpośredni kontakt z wydzieliną z nosa i z gardła oraz ze śliną od nosiciela lub osoby chorej.

W przypadku dzieci w wieku wczesnoszkolnym odsetek bezobjawowych nosicieli zawiera się w przedziale 20-60%, natomiast w przypadku dorosłych wynosi 9-25%.

Do ważnych działań profilaktycznych należało wprowadzenie w Polsce bezpłatnych, obowiązkowych szczepień przeciwko pneumokokom dla wszystkich dzieci urodzonych po 31 grudnia 2016 r. Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych niemowlętom i dzieciom podaje się dwie dawki szczepionki w pierwszym roku życia (szczepienie podstawowe), a następnie w drugim roku życia podaje się dawkę przypominającą.

W powiecie działdowskim szczepienie podstawowe, otrzymało 64 % populacji niemowląt. Natomiast dawkę uzupełniającą szczepienia w drugim roku życia przyjęło 96,0% dzieci.

Należy również nadmienić, że szczepienia małych dzieci chronią pośrednio osoby starsze, które najczęściej zakażają się od dzieci.

Krztusiec (koklusz)

W powiecie działdowskim w 2024 r. zarejestrowano 6 przypadków zachorowań na krztusiec (2017 r. - 2 przypadki). Zachorowania wystąpiły u dzieci (3 przypadki) i u osób dorosłych (również 3 przypadki). Dziecko urodzone w 2024 r., które nie uzyskało jeszcze pełnej odporności poszczepiennej, z powodu ciężkiego przebiegu choroby było hospitalizowane. Kolejne dwa zachorowania dotyczyły dzieci w wieku 3 i 6 lat. Dzieci były w pełni zaszczepione przeciwko krztuścowi zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Osoby dorosłe w wieku (od 19 do 44 lat), które zachorowały na krztusiec były w pełni zaszczepione przeciwko krztuścowi w wieku szkolnym, jednak żadna z tych osób nie przyjęła zalecanej dawki przypominającej szczepienia w wieku dorosłym.

Krztusiec jest ostrą bakteryjną chorobą zakaźną dróg oddechowych, występującą głównie u dzieci. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową. Krztusiec jest chorobą bardzo zaraźliwą. Wskaźnik podatności na zakażenie (osób nieodpornych) w wyniku kontaktu z osobą chorą na krztusiec jest bardzo wysoki i wynosi ok. 90%. U niemowląt do 6. miesiąca życia choroba może mieć bardzo ciężki przebieg i doprowadzić do zgonu. U dorosłych krztusiec przebiega łagodniej niż u dzieci lub przyjmuje nietypową postać zapalenia oskrzeli.

Z analizy wykonania szczepień ochronnych wynika, że w powiecie działdowskim uzyskano bardzo dobre wskaźniki stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży przeciwko krztuścowi. Zgodnie z Kalendarzem Szczepień immunizacja rozpoczyna się w 2. miesiącu życia, natomiast ostatnia dawka przypominająca szczepienia podawana jest w 14. roku życia dziecka (*tabela nr 2 i nr 3*).

Przebycie krztuśca pozostawia długotrwałą odporność naturalną (przez ok. 10-15 lat), po tym czasie stopniowo zwiększa się odsetek populacji wrażliwej na zakażenie. Natomiast odporność poszczepienna w zależności od rodzaju szczepionki utrzymuje się przez okres ok. 3–10 lat (najczęściej ok. 5-7 lat). W przypadku krztuśca występują okresowe wzrosty zachorowań co 3-5 lat, w zależności od stosowanej szczepionki oraz innych czynników (np. grup wiekowych objętych powszechnymi szczepieniami).

Dlatego w celu osiągnięcia wzrostu odporności zbiorowskiej dającej ochronę osobom nieodpornym, zaleca się obok prowadzenia powszechnych szczepień u dzieci i młodzieży, stosowanie szczepień przypominających u osób dorosłych.

Szczepienie przeciwko krztuścowi dla kobiet w ciąży - od 15 października 2024 r., kobieta w ciąży po ukończeniu 27 do 36 tygodnia ciąży a w uzasadnionych przypadkach zagrożenia przedwczesnym porodem – po ukończeniu 20 tygodnia ciąży może bezpłatnie zaszczepić się przeciw krztuścowi w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej.

Głównym celem szczepienia jest ochrona noworodków i niemowląt w pierwszych miesiącach życia przed zachorowaniem i hospitalizacją z powodu krztuśca. W związku ze wzrostem zachorowań na krztusiec w Polsce, w 2024 r. Minister Zdrowia zabezpieczył szczepionkę Tdap (inaczej dTpa) przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi z obniżoną zawartością antygenów błonicy i krztuśca, do realizacji szczepienia zalecanego u kobiet w ciąży przeciw krztuścowi. Na terenie powiatu działdowskiego w okresie od 15 października do 31 grudnia 2024 r. zostało zaszczepionych 7 kobiet w ciąży.

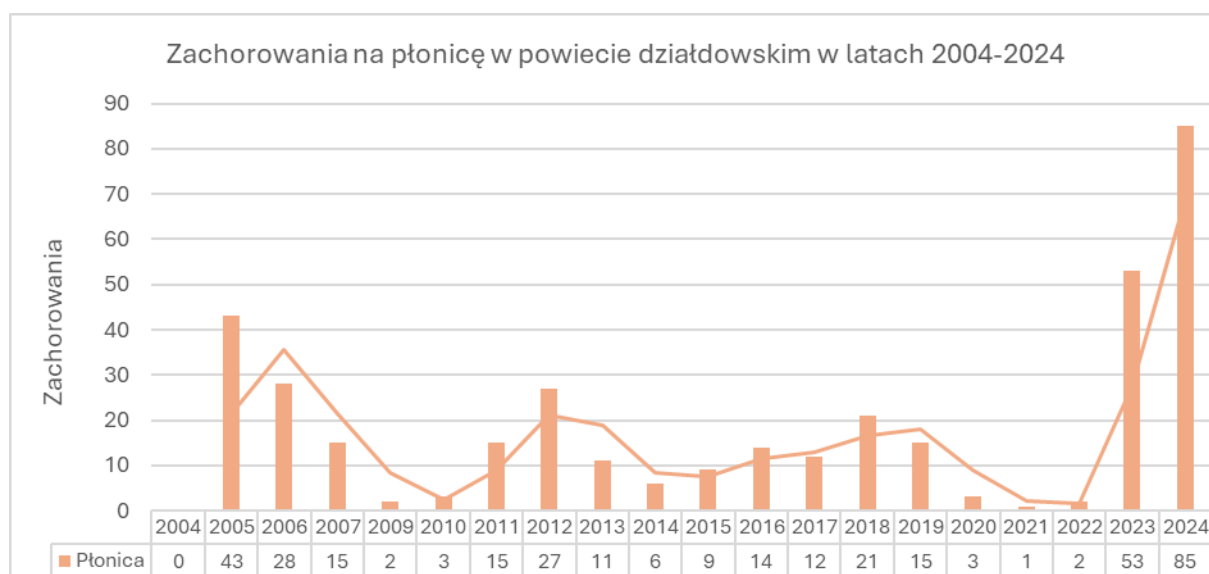
Płonica (szkarlatyna)

W 2024 r. w powiecie działdowskim zarejestrowano 85 przypadków płonicy, (w 2023 r. - 53 i w 2022 r. – 2).

Płonica jest ostrą chorobą zakaźną, przebiegającą pod postacią charakterystycznego zapalenia gardła oraz szkarłatnej wysypki złuszczonej się w okresie zdrowienia. Jest chorobą bakteryjną wywołaną przez paciorkowce (*Streptococcus pyogenes*). Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową, w następstwie bezpośredniego kontaktu z chorym na płonicę, z nosicielem lub przez kontakt pośredni z przedmiotami zakażonymi (ubranie, bielizna, pościel, kurz w powietrzu, środki spożywcze). Na szkarlatynę chorują małe dzieci, ale także młodzież i dorośli. Przechorowanie szkarlatyny nie chroni przed ponownym zachorowaniem ze względu na występowanie kilku typów toksyny odpowiedzialnej za objawy płonicy. Przeciwno tej chorobie nie ma szczepionki.

U chorych na szkarlatynę mogą wystąpić powikłania tzw. wczesne - ropne, jak np. ropień okołomigdałkowy, ropień zagardłowy czy zapalenie węzłów chłonnych, a także powikłania późne, nieropne o charakterze autoimmunologicznym, jak np. kłębkowe zapalenie nerek. W przypadku szkarlatyny w kolejnych latach odnotowuje się zmienność liczby zachorowań. Sytuację w powiecie działdowskim przedstawia wykres nr 8.

Wykres nr 8

Inne choroby zakaźne

RSV - syncytialny wirus oddechowy (ang. Respiratory Syncytial Virus).

Zakażenie wirusem RSV podlega obowiązkowi zgłaszania do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, zgłoszenie wymaga potwierdzenia dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego lub badań laboratoryjnych.

Wirus RSV wywołuje infekcje górnych i dolnych dróg oddechowych, w tym zapalenie płuc. Wirus łatwo przenosi się drogą kropelkową (np. podczas kaszlu i kichania), do zakażenia RSV może dochodzić również drogą kontaktową (poprzez kontakt z zakażoną powierzchnią, przedmiotami) lub drogą bliskiego kontaktu (np. przez pocałunki). Wirus charakteryzuje się dużą zakaźnością (zakażony może zakażać średnio trzy osoby z otoczenia) oraz krótkim okresem wylęgania (od 2 do 8 dni, średnio 4-6 dni).

Zakażenia występują sezonowo od jesieni do wczesnej wiosny, szczyt zachorowań przypada w okolicach stycznia i lutego. Przeważnie zakażenie wirusem RSV ma dość łagodny przebieg, objawy choroby przypominają przeziębienie. Jednak infekcja wirusem RSV u noworodków, niemowląt oraz dzieci poniżej 5 roku życia może być bardzo niebezpieczna, a przebieg choroby może wymagać leczenia szpitalnego. W tej grupie wiekowej zakażenie wirusem RSV jest najczęściej występującą przyczyną hospitalizacji z powodu chorób dróg oddechowych. Ponadto na ciężki przebieg choroby narażone są osoby starsze, z obniżoną odpornością i osoby z chorobami układowymi.

W 2024 r. w powiecie działdowskim zarejestrowano 34 zachorowania wywołane zakażeniami wirusem RSV, w tym 19 zachorowań wystąpiło u dzieci w wieku do drugiego roku życia. Ze względu na ciężki przebieg choroby, w 18 przypadkach wymagana była hospitalizacja.

W 2024 r. pobrano do badań 10 wymazów od pacjentów leczonych w Szpitalu w Działdowie, które zostały przekazane do badań molekularnych prowadzonych przez Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Olsztynie, w celu potwierdzenia obecności wirusa RSV. We wszystkich próbkach wykryto materiał genetyczny wirusa RSV.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B (zakażenie wirusem HBV)

Dzięki wprowadzeniu do Programu Szczepień Ochronnych w 1989 r. obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży przeciw WZW typu B znacznie zmniejszyła się zachorowalność na tę chorobę. Nabyta odporność poszczepienna, jak i odporność naturalna zapewniają długotrwałą ochronę przed zachorowaniem, prawdopodobnie do końca życia.

W powiecie działdowskim od 2020 r. nie zarejestrowano żadnego przypadku WZW B (w 2019 r. - 1; 2017 r. - 1; 2016 r. - 4 przypadki).

Wirusowe zapalenie wątroby typu C (zakażenie wirusem HCV)

Zmniejszenie zachorowalności i umieralności z powodu wirusowego zapalenia wątroby typu C jest jednym z priorytetów w obszarze chorób zakaźnych.

W powiecie działdowskim w 2024 r. zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na WZW C przewlekłe, podobnie jak w 2023 r. nie zarejestrowano ostrej postaci choroby. Liczbę

zarejestrowanych zakażeń WZW typu C w powiecie działdowskim w latach 2012-2024 przedstawia poniżej zamieszczony wykres nr 9.

Wykres nr 9

Wirus HCV przenosi się przez kontakt z zakażoną krwią. Zakażenie wirusem HCV może dotyczyć każdego, kto kiedykolwiek miał przeprowadzone zabiegi z przerwaniem ciągłości tkanek w warunkach nieprzestrzegania standardów sanitarno-higienicznych. Zgodnie z danymi Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny - Państwowego Instytutu Badawczego każdego roku rejestruje się ok. 3 - 4 tys. nowych zachorowań (pomijając lata 2020-2021), przy czym 95% wykrytych przypadków przebiega pod przewlekłą postacią wirusowego zapalenia wątroby typu C. Jednak zdaniem specjalistów liczba zachorowań wykrywanych w kolejnych latach i rejestrowanych w systemie nadzoru nad chorobami zakaźnymi nie przedstawia rzeczywistej sytuacji epidemiologicznej WZW C, ponieważ większość zakażeń (ok. 80%), ze względu na wieloletni bezobjawowy przebieg choroby jest niewykryta, tylko u 10–15% chorych występuje żółtaczka.

Do zakażenia HCV może dochodzić podczas wykonywania zabiegów niemedycznych (estetycznych, kosmetycznych i upiększających) przeprowadzanych z naruszeniem procedur higieniczno-sanitarnych.

Do grup wysokiego ryzyka należą także osoby przyjmujące dożylnie narkotyki poprzez używanie wspólnych igieł i strzykawek. Do zakażenia może dojść także w otoczeniu domowym, gdy osoby nieświadome własnego zakażenia, do zabiegów higienicznych używają wspólnych przyborów (np. maszynek do golenia, pilników i cążek do paznokci, szczoteczek do zębów). Czasami do zakażenia dochodzi podczas kontaktów seksualnych, gdy następuje uszkodzenie błon śluzowych lub skóry.

Do potwierdzenia zakażenia konieczne jest przeprowadzenie badania diagnostycznego w kierunku HCV. Przeciw WZW-C nie można się zaszczepić, ale możliwe jest już skuteczne, pełne wyleczenie.

Z uwagi, że dotychczas nie opracowano szczepionki przeciwko wzv typu C poprawę sytuacji epidemiologicznej można uzyskać poprzez zapewnienie wysokich standardów

higieniczno-sanitarnych udzielania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów w placówkach niemedycznych, podczas których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek. W tym celu Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Działdowie prowadzi działania nadzorująco-edukacyjne nad podmiotami wykonującymi działalność leczniczą oraz nad zakładami fryzjerskimi, kosmetycznymi, stylizacji paznokci i tatuażu funkcjonującymi na terenie powiatu działdowskiego.

Grypa

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w Polsce występuje obowiązek zgłaszania zachorowań na grypę „*w przypadku zachorowań potwierdzonych dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego lub badań laboratoryjnych mających na celu izolację wirusa grypy lub wykrycie kwasu nukleinowego wirusa grypy*”.

W powiecie działdowskim w 2024 roku zarejestrowano 234 przypadki grypy potwierdzonej testem antygenowym oraz 21 przypadków grypy potwierdzonej badaniem laboratoryjnym, w tym 12 przypadków zdiagnozowanych u dzieci w wieku do 14 roku życia.

Do leczenia szpitalnego skierowano 55 osób. Byli to pacjenci z nasilonymi objawami ze strony układu oddechowego leczeni w oddziałach: dziecięcym, neurologicznym i wewnętrznym Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Działdowie.

Zachorowania na grypę mają charakter sezonowy i występują przede wszystkim w okresie od października do kwietnia. W przypadku grypy najskuteczniejszą formą profilaktyki zachorowań są szczepienia ochronne. W powiecie działdowskim w 2024 r. przeciw grypie zaszczepiło się 1456 osób (2023 r. - 1760, 2022 r. - 1433, 2021 r. - 2 265, 2020 r. - 1 147, 2019 r. - 1 179).

W ramach zintegrowanego systemu nadzoru epidemiologicznego i wirusologicznego nad grypą (SENTINEL), w 2024 r. pobrano 26 wymazów od pacjentów leczonych w Szpitalu w Działdowie (również zamieszkujących poza naszym powiatem) oraz 58 wymazów od pacjentów leczonych ambulatoryjnie. Próbkę zostały przekazane do badań molekularnych prowadzonych przez Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie, w celu identyfikacji wirusa.

W wyniku przeprowadzonych badań w 42 próbkach potwierdzono wirusy grypy grupy: A; A-H1N1; A-H3.

Gruźlica

Gruźlica jest chorobą zakaźną wywoływaną przez bakterie (prątki gruźlicy z grupy *Mycobacterium tuberculosis complex*) i zaraźliwą - prątki wraz z wdychanym powietrzem przenoszą się od chorej osoby na zdrową.

Gruźlica przenosi się głównie drogą kropelkową, bardzo rzadko na drodze pokarmowej lub przez kontakt ze skórą czy śluzówką. Zagrożenie przeniesienia zakażenia na inne osoby występuje tylko w przypadku gruźlicy płuc i to w okresie prątkowania. Chorzy wydają prątki

wraz z kropelkami wydzieliny z dróg oddechowych podczas kaszlu, kichania, odkrztuszania, krzyku ale również podczas mówienia i głośnego śmiechu.

Pomimo, że najwyższe ryzyko zachorowania na gruźlicę występuje w okresie pierwszych dwóch lat od zakażenia, to u osób zakażonych utrzymuje się ono przez całe życie. Choroba może się rozwinąć u 5-10% osób zakażonych prątkami, u pozostałych pozostaje w stanie tzw. drzemiącego zakażenia (można to potwierdzić np. poprzez wykonanie testu tuberkulinowego).

Gruźlica jest chorobą, która może się rozwinąć w wiele lat od zakażenia pierwotnego, choroba może również nawracać po wielu latach od przebytego leczenia. Ryzyko zachorowania zwiększają m.in.: stały kontakt z chorą osobą, trwające choroby, zakażenie wirusem HIV, złe warunki życia, stres, niewłaściwe odżywianie, nadużywanie alkoholu czy używanie narkotyków.

W powiecie działdowskim w 2024 r. zarejestrowano 7 nowych zachorowań na gruźlicę, (w 2023 r. – 10 przypadków, 2022 r. – 8, 2021 r. 4 , a w 2020 r. - 6) oraz 1 zgon.

Wszystkie osoby chore i z najbliższego kontaktu zostały objęte nadzorem epidemiologicznym. Chorzy podlegają obowiązkowemu leczeniu i przebywają pod stałym nadzorem lekarza specjalisty w Poradni Chorób Płuc i Gruźlicy w Działdowie. Osoby ze styczności, przebywające w stałym kontakcie z chorymi zostały skierowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie do lekarza rodzinnego z zaleceniem wykonania nieodpłatnego badania RTG płuc.

Ponadto w ramach obowiązku monitorowania narażenia na kontakt z gruźlicą, w 2024 r. objęto nadzorem 35 pracowników medycznych, ze względu na zawodowy kontakt z pacjentem chorym na gruźlicę.

W Polsce istnieje obowiązek szczepień przeciwko gruźlicy. Zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych szczepienie to wykonuje się w pierwszej dobie życia noworodka, *tabela nr 5 i nr 6*.

Powszechny Program Szczepień przeciw HPV

W 2024 r. kontynuowano realizację powszechnego programu szczepień przeciw HPV, który był przeznaczony dla dziewcząt i chłopców w wieku 12–13 lat. Od 1 września 2024 r. program został rozszerzony i obecnie obejmuje dziewczynki i chłopców w wieku od 9 do 14 roku życia. Szczepienia przeciw zakażeniom wirusem HPV (wirus brodawczaka ludzkiego) są dobrowolne i nieodpłatne.

Z badań epidemiologicznych wynika, że onkogenne typy wirusa HPV są głównymi czynnikami odpowiedzialnymi za rozwój raka szyjki macicy oraz za zachorowania na niektóre inne nowotwory złośliwe u kobiet i mężczyzn.

Do dnia 30.09.2024 r. na terenie powiatu działdowskiego funkcjonowało 5 punktów szczepień, w których można było wykonać szczepienie.

Były to następujące przychodnie Podstawowej Opieki Zdrowotnej:

- Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej Jerzy Marczak, 13-200 Działdowo, ul. Lidzbarska 33;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, AD-MED Uzdowo, Adam Siergiej;
- Przychodnia Medicus, 13-230 Lidzbark, ul. Brzozowa 10;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap”, 13-204 Niechłotin;
- Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rybnie, ul. Zajeziorna 58.

Na szczepienie przeciwko HPV można było zarejestrować dziecko poprzez Internetowe Konto Pacjenta (IKP).

Od 1 października 2024 r. Ministerstwo Zdrowia we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej wprowadziło nowe zasady realizacji powszechnego programu szczepień przeciw HPV:

1. Szczepienia zostały udostępnione dla dzieci po ukończeniu 9 roku życia do ukończenia 14 roku życia, zarówno dla dziewcząt jak i chłopców.
2. Szczepienie podawane jest w dwóch dawkach.
3. Odstęp między tymi dawkami wynosi od 6 do 12 miesięcy.
4. Szczepionki przeciw HPV stosowane w powszechnym programie szczepień:
 - Cervarix dawka 0,5 ml (GlaxoSmithKline Biologicals S.A.);
 - Gardasil 9 dawka 0,5 ml (Merck Sharp & Dohme B.V).
5. Zgodnie z założeniami programu dziecko kwalifikujące się wiekowo do programu może zostać zaszczepione:
 - w szkole, do której uczęszcza,
 - lub w każdej przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

W celu umożliwienia realizacji powszechnego programu szczepień przeciw HPV w szkołach, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Działdowie nawiązała współpracę ze wszystkimi gminami powiatu działdowskiego.

Do programu przystąpiły wszystkie szkoły podstawowe. W każdej szkole odbyły się spotkania z rodzicami, w celu przedstawienia informacji nt. korzyści dla zdrowia dziecka płynących z wykonania szczepienia. W Zespole Szkół Nr 2 w Narzymiu, Zespole Szkół Nr 1 w Łowie-Osadzie oraz w Szkole Podstawowej Nr 1 w Lidzbarku była możliwość zaszczepienia dziecka na terenie szkoły. Dyrektorzy udostępnili odpowiednie pomieszczenia, w których zespoły medyczne składające się z lekarza i pielęgniarki zaszczepiły 102 uczniów.

W przychodniach Podstawowej Opieki Zdrowotnej zostało zaszczepionych 141 uczniów.

Zgodnie z założeniami powszechny program szczepień przeciw HPV będzie realizowany do 2030 roku.

Ponadto w ramach kampanii informacyjnej promującej powszechny program bezpłatnych szczepień przeciw HPV, udostępniano informacje na naszej stronie internetowej oraz zamieszczano posty na koncie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie w serwisie Facebook oraz na platformie X.

Choroby odzwierzęce - borelioza, KZM, wścieklizna

Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM)

W 2024 r. w powiecie działdowskim nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na KZM (2023 r. - 1). Kleszczowe Zapalenie Mózgu jest ciężką, ostrą chorobą zakaźną ośrodkowego układu nerwowego. Przenoszony przez kleszcze wirus atakuje mózg lub rdzeń kręgowy. Choroba może mieć ciężki przebieg i prowadzić do trwałych następstw w postaci porażenia nerwów, niedowładów kończyn, zaburzeń koncentracji lub depresji, a nawet zgonu.

Najskuteczniejszą metodą zabezpieczenia przed kleszczowym zapaleniem mózgu i jego następstwami są szczepienia, w Polsce są to szczepienia zalecane (nieobowiązkowe, odpłatne). W 2024 r. przeciw KZM zaszczepiły się 32 osoby (w 2023 r – 59, 2022 r. - 106).

Główny Inspektor Sanitarny zaleca je szczególnie osobom stale lub czasowo przebywającym na terenach endemicznego występowania zakażonych kleszczy i wykonującym zawody związane z rolnictwem czy leśnictwem lub aktywnie spędzającym czas na świeżym powietrzu.

Zapobieganie wściekliznie

W 2024 r. zarejestrowano 89 przypadków pokąsań przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę (2023 r. - 75). Do szczepień przeciw wściekliznie zakwalifikowano 16 osób (w 2023 r. - 26) z powodu pogryzienia przez bezpańskie psy i koty a także z powodu pogryzienia przez szczury oraz brakiem możliwości podjęcia obserwacji weterynaryjnej zwierząt.

Należy zwrócić uwagę na bardzo dobrą współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, Strażą Miejską i Strażą Gminną oraz z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie zwalczania chorób zakaźnych, które mogą być przenoszone ze zwierząt na ludzi.

W 2024 r. w powiecie działdowskim nie potwierdzono żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt.

Borelioza

Borelioza uznawana jest za najczęściej występującą w Polsce chorobę przenoszoną przez kleszcze. Jest to choroba wywoływana przez bakterie, krętki z rodzaju *Borrelia burgdorferi*. W 2024 r. w powiecie działdowskim zarejestrowano 41 przypadków zachorowań na boreliozę, w tym 5 przypadków z rozpoznaniem boreliozy kostno-stawowej i 36 z objawami rumienia wędrującego.

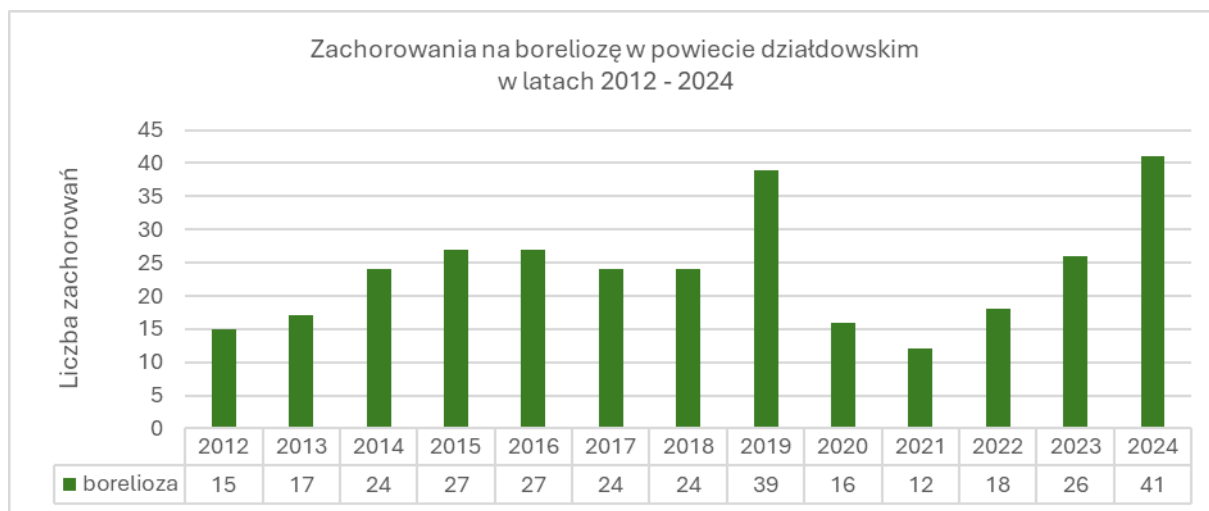
Rumień wędrujący jest wczesną zmianą skórą, która pojawia się najczęściej w miejscu ukąszenia przez zakażonego kleszcza, w typowej postaci zaczerwienienie powiększa się, a w środku zaczyna blednąć, dając po pewnym czasie obraz szerzącego się okręgu.

Najbardziej narażeni na zachorowanie są pracownicy zatrudnieni w leśnictwie, myśliwi oraz osoby zbierające runo leśne. Borelioza jest chorobą wieloukładową i nieleczona może doprowadzić nawet do zgonu.

Dotychczas nie opracowano szczepionki przeciwko tej chorobie. Dlatego ważne jest wczesne jej rozpoznanie oraz informowanie społeczeństwa o sposobach zapobiegania zakażeniom.

Zamieszczony poniżej wykres nr 10 przedstawia zachorowania na boreliozę w latach 2012-2024.

Wykres nr 10

HIV/AIDS oraz kiła

W 2024 r. zarejestrowano 1 przypadek zakażenia wirusem HIV (w 2015 r. - 2 zakażenia, w 2016 r. - 1, w 2017 r. - 2, w 2018 r. - 2, 2019 r. - 4, 2020 r. - 1, 2021 r. - 0, 2022 r. - 2 i w 2023 r. - 0).

Nie zarejestrowano żadnego zachorowania na AIDS (w 2020 r. - 1 przypadek).

Od 2019 r. nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na kiłę (w 2018 r. - 1, 2016 r. - 2; 2015 r. - 3).

Profilaktyczne szczepienia ochronne w 2024 r.

Realizacja szczepień ochronnych

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 924 z późn. zm.), w Polsce istnieje powszechny obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym przeciw wybranym chorobom zakaźnym.

Realizacja szczepień ochronnych odbywa się zgodnie z aktualnym na dany rok Programem Szczepień Ochronnych (PSO), który jest wydawany przez Głównego Inspektora Sanitarnego i ogłaszany w dzienniku urzędowym Ministra Zdrowia.

Program uwzględnia wykaz obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych oraz zasady ich przeprowadzania. Przy czym schematy obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży (m. in. liczba dawek i terminy ich wymagalności) zostały określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. 2023 r. poz. 2077 z późn. zm).

Z kolei wykaz zalecanych szczepień ochronnych reguluje rozporządzenie Ministra Zdrowia

z dnia 27 września 2023 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych i Międzynarodowej Książeczki Szczepień (Dz. U. z 2023 poz. 2056).

Szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży finansowane są z budżetu państwa. Ponadto zgodnie z obwieszczeniem Ministra Zdrowia z dnia 3 października 2024 r. w sprawie wykazu zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek został objęty finansowaniem przez ministra właściwego do spraw zdrowia (Dz. Urz. Ministra Zdrowia z 2024 r. poz. 82), szczepienia przeciw HPV, przeciw COVID-19 i przeciw krztuścowi dla kobiet w ciąży są nieodpłatne. Pozostałe szczepienia zalecane (dodatkowe) są odpłatne.

Celem szczepień jest m.in. wytworzenie odporności zbiorowiskowej przeciwko określonym chorobom zakaźnym. Odpowiednio wysoki odsetek osób uodpornionych w drodze szczepień ochronnych (wynoszący ok. 95%) jest skuteczną formą ochrony osób nieodpornych, które ze względu na przeciwwskazania zdrowotne nie mogą być zaszczepione.

W wyniku realizacji powszechnych szczepień ochronnych w odniesieniu do chorób zakaźnych, które występują tylko u człowieka (nie mają rezerwuaru zwierzęcego), przy zastosowaniu szczepionek o wysokiej skuteczności, możliwe jest całkowite zwalczenie choroby zakaźnej na całym świecie z wyeliminowaniem wywołującego ją patogenu. Obecnie Polska uczestniczy w koordynowanych przez Światową Organizację Zdrowia globalnych programach eliminacji (brak zachorowań na terenie kraju) i eradykacji (całkowite wyeliminowanie choroby na świecie) takich chorób jak odra i różyczka oraz poliomyelitis.

Dotychczas w wyniku szczepień ochronnych doprowadzono do globalnej eradykacji ospy prawdziwej.

W Polsce w ramach Programu Szczepień Ochronnych prowadzone są szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży w wieku do 19 roku życia.

Szczepienia ochronne (obowiązkowe i zalecane) w powiecie działdowskim były realizowane zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na 2024 rok w 14 punktach szczepień znajdujących się w przychodniach zdrowia oraz w Oddziale Noworodków i Wcześnieńników, Poradni Chirurgicznej, Szpitalnym Oddziale Ratunkowym i Stacji Dializ Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Działdowie.

Zgodnie z danymi przesłanymi przez punkty szczepień wykonanie obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży w 2024 r. w powiecie działdowskim przedstawia się następująco:

Dzieci urodzone w 2024 r. - pierwszy rok życia

Liczba osób w roczniku – **341**

- 100 % szczepienie p/gruźlicy;
- 55 % szczepienie podstawowe dawka uzupełniająca (II dawka) p/wzw B;
- 57 % szczepienie podstawowe dawka pierwotna p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typu B;
- 64 % - szczepienie pierwotne przeciwko *Streptococcus pneumoniae*;
- 69 % - szczepienie podstawowe przeciwko zakażeniom rotawirusowym.

Dzieci urodzone w 2023 r. - drugi rok życia

Liczba osób w roczniku - **395**

- 98 % - szczepienie uzupełniające (III dawka) p/wzw B;
- 74 % - szczepienie uzupełniające (IV dawka) przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typu B;
- 96 % - szczepienie podstawowe (I dawka) p/odrze, śwince oraz różyczce;
- 96 % - szczepienie uzupełniające przeciwko *Streptococcus pneumoniae*.

Szczepienia w grupie dzieci do lat dwóch prowadzi się sukcesywnie według dat urodzenia.

Dzieci urodzone w 2019 r. - 6 rok życia:

Liczba osób w roczniku - **558**

- 89 % - szczepienie przypominające I dawka p/błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis*;
- 90 % - dawka przypominająca p/odrze, śwince oraz różyczce. W związku z dynamicznym wzrostem zachorowań na odrę, od 2019 r. wprowadzono dawkę przypominającą przeciwko odrze, śwince, różyczce u dzieci w 6 roku życia (czyli przed rozpoczęciem nauki w szkole podstawowej).

Dzieci urodzone w 2011 r. - 14 rok życia:

Liczba osób w roczniku - **653**

- 94 % - szczepienie II przypominające p/błonicy, tężcowi i krztuścowi;

Dzieci urodzone w 2006 r. - 19 rok życia:

Liczba osób w roczniku - **646**

- 91 % - szczepienie III przypominające p/ błonicy, tężcowi.

Szczepienia obowiązkowe w grupach ryzyka

1. Szczepienie przeciwko inwazyjnym zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* – wykorzystano **12** dawek szczepionki dla dzieci przedwcześnie urodzonych;
2. Szczepienia przeciwko ospie wietrznej - szczepienie podstawowe składające się z dwóch dawek szczepionki otrzymało **60** dzieci uczęszczających do żłobków lub punktów żłobkowych.
3. Szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi (DTPa) - do szczepień preparatem skojarzonym wykorzystano **168** dawek szczepionki skojarzonej Pentaxim.
4. Szczepienia przeciwko rotawirusom - do szczepienia ochronnego kwalifikowane są wszystkie nowonarodzone dzieci. W 2024 roku szczepienie podstawowe składające się z 3 dawek szczepionki Rotateq otrzymało **235** nowonarodzonych dzieci.
5. Obowiązkowe szczepienia poekspozycyjne przeciwko tężcowi osób po zranieniach i urazach - w 2024 r. przeciwko tężcowi zaszczepionych zostało **355** osób w przedziale wiekowym od 30 roku życia i powyżej.
6. Obowiązkowe szczepienia osób narażonych w sposób szczególny przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B w grupach ryzyka - podano **74** dawki szczepionki w następujących grupach:

- osoby z bliskiego otoczenia nosicieli (osób zakażonych wirusem HBV - zapalenia wątroby typu B;
- osoby z bliskiego otoczenia chorych na WZW typu B;
- osoby zakażone wirusem zapalenia wątroby typu C (HCV);
- osoby przewlekłe chore o wysokim ryzyku zakażenia;
- studenci uczelni medycznych i opiekunowie medyczni - pielęgniarstwa, wcześniej niezaszczepieni przeciwko WZW typu B.
- ponadto wykorzystano **172** dawki szczepionki Engerix B u osób w fazie zaawansowanej choroby nerek z filtracją kłębuszkową i osób dializowanych.

Szczepienia zalecane

Z dniem 1 października 2023 r. został wprowadzony obowiązek dokonywania wpisów potwierdzających wykonanie szczepienia zalecanego w e-Karcie Szczepień (zgodnie z art. 19 ust. 7 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 924 z późn. zm.).

W 2024 r. najwięcej szczepień zalecanych wykonano przeciw następującym chorobom:

- grypa, przeciw chorobie zaszczepiono **1456** osób - w przedziale wiekowym od 15 do 64 roku życia zaszczepiono **632** osoby natomiast w wieku powyżej 65 roku – **824** osoby, co stanowiło odpowiednio **43% i 57%** ogółu osób zaszczepionych przeciwko grypie;
- kleszczowe zapalenie mózgu – przeciw chorobie zaszczepiono **32** osoby
- wirusowe zapalenie wątroby typu A – przeciw chorobie zaszczepiono **6** osób, głównie były to osoby wyjeżdżające prywatnie do krajów o wysokim ryzyku zakażenia chorobami przenoszonymi głównie poprzez brudne ręce.
- zakażenia wywołane przez *Neisseria meningitidis*, zaszczepiono **54** osoby, były to osoby do 19 roku życia.

Niepożądane odczyny poszczepienne – populacja dzieci od 0 do 19 roku życia.

Niepożądany Odczyn Poszczepienny (NOP) to każde zaburzenie stanu zdrowia związane ze szczepieniem, które wystąpiło w okresie 4 tygodni po podaniu szczepionki. Wyjątek stanowią NOP po szczepieniu przeciw gruźlicy, w których kryterium czasowe jest dłuższe.

W 2024 r. podobnie jak w roku poprzednim nie zarejestrowano niepożądanego odczynu poszczepiennego (NOP) wśród populacji dzieci w wieku od 0 do 19 roku życia.

Wykonanie szczepień obowiązkowych

W 2024 r. wprowadzony został obowiązek elektronicznej sprawozdawczości z realizacji szczepień ochronnych. Dla podmiotów leczniczych realizujących Program Szczepień Ochronnych udostępniono platformę E-Sanepid, gdzie jest możliwość wpisywania m.in. sprawozdań dotyczących liczby niezaszczepionych dzieci. Raport o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych jest sporządzany i przekazywany przez osoby przeprowadzające obowiązkowe szczepienia ochronne państwowemu powiatowemu

inspektorowi sanitarnemu w terminie 30 dni od zakończenia kwartału. Z przekazanych danych wynika, że w 2024 r. w wymaganych terminach nie zaszczepiono 112 dzieci.

W związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie prowadził działania w celu poinformowania rodziców/opiekunów prawnych dzieci niezaszczepionych lub zaszczepionych nie w pełni, zarówno o konsekwencjach zdrowotnych, jak i prawnych wynikających z uchylenia się od obowiązkowych szczepień ochronnych. Podjęto również działania w celu zapewnienia rodzicom dostępu do wszystkich niezbędnych informacji na temat szczepień ochronnych, szczególnie w kontekście nieprawdziwych opinii rozpowszechnianych przez niektóre środowiska kwestionujące zasadność szczepień oraz bezpieczeństwo ich stosowania.

W tabelach zamieszczonych na końcu raportu zaprezentowano dane dotyczące wykonania szczepień ochronnych w powiecie działdowskim oraz dane dotyczące zachorowań na choroby zakaźne:

- tabela nr 1, liczba dzieci i młodzieży objęta obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi w latach 2023-2024;
- tabela nr 2, procentowe wykonanie szczepień ochronnych w gminach powiatu działdowskiego w latach 2023-2024;
- tabela nr 3, procentowe wykonanie szczepień ochronnych w punktach szczepień powiatu działdowskiego w latach 2023-2024
- tabela nr 4, szczepienia zalecane wykonane w latach 2023-2024;
- tabela nr 5, szczepienia BCG (przeciw gruźlicy) w 2024 roku.;
- tabela nr 6, procentowe wykonanie szczepień BCG (przeciw gruźlicy) w gminach powiatu działdowskiego w 2024 roku;
- tabela nr 7, analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w latach 2023-2024 w gminach powiatu działdowskiego;
- tabela nr 8, analiza sytuacji epidemiologicznej w latach 2023-2024.

Skróty nazw szczepionek użyte w tabelach:

DTP – szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi

IPV – szczepionka przeciwko Poliomyelitis

HIB – szczepionka przeciwko Haemophilus influenzae typu B

RSV – szczepionka przeciwko rotawirusom

PCV – szczepionka przeciwko pneumokokom

MMR – szczepionka przeciwko odrze, śwince i różyczce

DTaP – szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, z acelularną komponentą krztuśca przeznaczona wyłącznie dla dzieci do 6 roku życia

dTap - szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, z acelularną komponentą krztuśca przeznaczona wyłącznie dla dzieci powyżej 7 roku życia

Td - szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi

Informacja dotycząca oceny stanu sanitarnego podmiotów wykonujących działalność leczniczą nadzorowanych przez PSSE w Działdowie

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie znajduje się 96 obiektów, w tym: 55 podmiotów leczniczych i 41 praktyk zawodowych.

W 2024 r. przeprowadzono 71 kontroli kompleksowych, 4 doraźne i 3 sprawdzające.

Wydano 1 decyzję administracyjną i 1 decyzję płatniczą w związku ze stwierdzonym podczas kontroli sanitarnej niewłaściwym stanem technicznym urządzeń i pomieszczeń podmiotu leczniczego oraz wydano 3 decyzje, zmieniające na wniosek strony, terminy wykonania nałożonych obowiązków.

W 2024 r. zakończyły działalność następujące podmioty:

1. Gabinet Pediatriczny, Bożena Dąbrowska-Borawska, ul. Modrzewiowa 11, 13-200 Działdowo.
2. Gabinet Lekarski, Witold Borawski, ul. Modrzewiowa 11, 13-200 Działdowo.
3. NZOZ Przychodnia Stomatologiczna A-DENT, Jacek Zdanowicz, ul. Brzozowa 10, 13-230 Lidzbark.
4. Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej, Jerzy Marczak, ul. Wolności 2B, 13-230 Dłutowo.
5. Cez Dent Stomatologia, Cezary Osakowicz, Gabinet Stomatologiczny w SP Nr 3, ul. Lenartowicza 1, 13-200 Działdowo.
6. Kontraktowy Prywatny Gabinet Stomatologiczny, Jacek Eljasik, ul. Brzozowa 10, 13-230 Lidzbark.

Objęto nadzorem nowopowstałe obiekty:

1. ALFAMED Centrum Medyczne Działdowo, ul. Hallera 28B, 13-200 Działdowo. Działalność jest prowadzona w zakresie specjalistycznych gabinetów lekarskich w tym ginekologii i położnictwa.
2. Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci w Ameryce rozszerzył swoją działalność o nową komórkę organizacyjną: Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży, ul. Grunwaldzka 7, 13-200 Działdowo. Działalność jest prowadzona w zakresie poradni psychologicznej.
3. MEDSOFT, Marcin Okliński, Gabinet Stomatologiczny prowadzony w Szkole Podstawowej Nr 3, ul. Lenartowicza 1, 13-200 Działdowo.
4. ALAB Laboratoria Sp. z o.o., uruchomiono nowy Punkt Pobrań, ul. Hallera 28B, 13-200 Działdowo.
5. Dom Niezapominajka, Cibórz 1C, 13-230 Lidzbark. Placówka zapewnia całodobową opiekę w tym opiekę lekarsko-pielęgniarską osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub w podeszłym wieku.

Modernizacje i remonty przeprowadzone w 2024 r.

1. ARS DENTICA Spółka Jawna, ul. Łąkowa 2/2, 13-200 Działdowo - malowanie wszystkich pomieszczeń wchodzących w skład poradni, wymiana wykładzin podłogowych w dwóch gabinetach stomatologicznych i poczekalni, oraz uruchomienie medycznej

pracowni rentgenowskiej w zakresie diagnostyki medycznej przy użyciu aparatu pantomograficznego.

2. Doktor Estetics Andrzej Popereka, ul. Jagiełły 17, 13-200 Działdowo - wyposażenie kolejnego gabinetu stomatologicznego w meble i urządzenia do wykonywania zabiegów z zakresu ortodoncji.
3. Art Medical Indywidualna Praktyka Lekarska, Karina Stelmaszczyk-Wdowiak, ul. Nidzicka 38/3, 13-200 Działdowo - zakup lasera stomatologicznego.
4. NU-MED. Grupa S.A. Poradnia Chirurgii Onkologicznej, ul. Leśna 1, 13-200 Działdowo mieszcząca się w budynku szpitala została przeniesiona do nowo wyremontowanych pomieszczeń po pracowni endoskopowej. Poradnia została wyposażona w nowe meble, umywalki oraz dodatkowo w USG.
5. Niepubliczny Zakład Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej, Jerzy Marczak, ul. Lidzbarska 33, 13-200 Działdowo - rozbudowa istniejącego podmiotu leczniczego i rozszerzenie działalności o zabiegi rehabilitacyjne w zakresie fizjoterapii (kinezyterapii, fizykoterapii, hydroterapii i krioterapii miejscowej). Zakup mikroskopu dla Poradni Stomatologicznej wykorzystywanego do leczenia kanałowego.
6. Ambulatorium z Izbą Chorych, Zakład Karny w Ławie, Oddział Zewnętrzny w Działdowie, ul. Jagiełły 31, 13-200 Działdowo - generalny remont gabinetu diagnostyczno-zabiegowego polegający na wymianie płytek podłogowych i ściennych, malowaniu, wymianie oświetlenia, mebli i montażu klimatyzacji.
7. NZOZ DANMEDYK, Medycyna Szkolna, Danuta Barbara Bartkowska, ul. Piwna 7, 13-200 Działdowo - przeniesienie gabinetu w Szkole Podstawowej w Niechłonie do nowego, wyremontowanego pomieszczenia.
8. Zespół Praktyk Lekarskich, Helena Weryk-Wiosek, Iwona Wojtkiewicz, ul. Norwida 29, 13-200 Działdowo - zakup chłodziarki na szczepionki z czujnikiem temperatury i powiadamianiem w formie sms.
9. Indywidualna Praktyka Stomatologiczna, Alicja Szypulska, ul. Polna 11, 13-200 Działdowo - malowanie gabinetu.
10. Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Położniczo-Ginekologiczna, Jerzy Drapała, ul. Lniana 4, 13-200 Działdowo - zakup nowego fotela do badań.
11. Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej Eskulap Sp. z o.o., ul. Zieluńska 25, 13-230 Lidzbark - wyposażenie Poradni Urologicznej w cystoskop giętki, Poradni Okulistycznej w urządzenie do tomografii oka i gabinet lekarza POZ w nowe urządzenie do EKG.
12. Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej Eskulap Sp. z o.o. Niechłonin 93 - wyposażenie gabinetu w nowe meble, renowacja biurka i odnowienie powłoki malarskiej fotela do pobrań.
13. NZOZ Optyk Okulista Rogowscy S.C. Nowy Rynek 2, 13-230 Lidzbark - malowanie wszystkich pomieszczeń poradni, zmiana ogrzewania elektrycznego na gazowe, wymiana tapicerki na kanapach w poczekalni.

14. Przychodnia MEDICUS Jerzy Biowski i Wspólnicy Sp. J, ul. Brzozowa 10, 13-230 Lidzbark - zakup nowego fotela do gabinetu lekarskiego, montaż nowej szafy w rejestracji przeznaczonej na dokumentację medyczną, wymiana blatu biurka i wymiana pokrycia fotela do pobrań w gabinecie diagnostyczno-zabiegowym.
15. NZOZ WEL-MED, Beata Żurawska, ul. Brzozowa 10, 13-230 Lidzbark - wyposażenie Punktu Szczepień w nowe meble w tym szafę do przechowywania kart szczepień, oraz nową chłodziarkę na szczepionki.
16. Samodzielny Publiczny Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej, ul. Zajeziorna 58, 13-220 Rybno - uruchomienie medycznej pracowni rentgenowskiej w zakresie diagnostyki medycznej przy użyciu wewnątrzustnego aparatu rtg.
17. Dom Opieki Społecznej, 13-214 Uzdowo 18/19 - malowanie gabinetu diagnostyczno-zabiegowego.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie w 2024 r. wykonał następujące remonty i modernizacje w zakresie dostosowania do wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą, określonych w rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 402):

1. Oddział Urazowo-ortopedyczny:

- zainstalowano system klimatyzacji w dwóch salach chorych.

2. Oddział Chirurgii Ogólnej:

- wykonano remont malarski pięciu sal chorych.

3. Oddział Położniczo-ginekologiczny:

- wykonano remont malarski pomieszczeń traktu porodowego,
- zakupiono łóżko porodowe.

4. Wieloprofilowy Oddział Chorób Wewnętrznych:

- zainstalowano system klimatyzacji w pokoju lekarskim,
- remont malarski wraz z instalacją umywalki w sali chorych.

5. Oddział rehabilitacyjny:

- wyposażono oddziałowy brudownik w myjkę dezynfektor, wykonano drobne prace remontowo-malarskie w oddziale,
- zainstalowano system klimatyzacji w sali ćwiczeń.

6. Centralna Sterylizacja:

- wykonano remont malarski sufitu pomieszczenia Strony Brudnej.

7. Oddział medycyny paliatywnej:

- wykonano remont malarski czterech sal chorych oraz ciągu komunikacyjnego oddziału.

8. Izba przyjęć ogólna:

- wykonano remont malarski ciągu komunikacyjnego.

9. Ciąg komunikacyjny przy rejestracji ogólnej:

- wykonano remont malarski ścian i sufitów, uzupełniono ubytki w posadzce.

10. Poradnia urazowo-ortopedyczna:

- wykonano remont malarski poradni.

11. Pracownia USG:

- wykonano remont malarski pracowni.

12. Pomieszczenia biurowe–BHP, kierownik Działu Sprzedaży, Planowania i Analiz, Depozyt, Sekcja Techniczna:

- wykonano remont malarski pomieszczeń.

13. Prosektorium:

- wykonano wymianę terakoty podłogowej w Sali Sekcji,

- wymieniono drzwi do Sali Sekcji, węzła sanitarnego, Sali przygotowywania zwłok,

- zakupiono i zainstalowano stół sekcyjny.

14. Hydrofornia:

- wykonano remont malarski pomieszczenia oraz zbiorników hydroforowych i zbiorników ze złożami służącymi do uzdatniania wody.

W 2024 roku doposażono SPZOZ w Działdowie w następujący sprzęt i aparaturę medyczną:

1. komora laminarna -1 szt.,
2. respirator - 1 szt.,
3. defibrylator – 1 szt.,
4. wózek specjalny pielęgnacyjny - 1 szt.,
5. łóżko porodowe – 1 szt.,
6. myjnia-dezynfektor – 3 szt.,
7. video rinolaryngoskop z procesorem obrazu -1 szt.,
8. rejestrator holterowski 3-kanałowy – 2szt.,
9. rejestrator ciśnienia – 1 szt.,
10. lampa czołowa – 1 szt.,
11. ambulans typu C z wyposażeniem – 1szt.,
12. kardiogram – 1szt.,
13. lampa diagnostyczna statywowa – 1szt.,
14. urządzenie do przesiewowego badania słuchu – 1szt.,
15. rejestrator ciśnienia – 4 szt.,
16. pompa do zabiegów w niedokrwieniu – 1szt.,
17. wózki do transportu chorych – 3szt.,
18. urządzenie do kompresji klatki piersiowej – 1szt.,
19. krzesło transportowe z systemem elektrycznym na potrzeby ZRM – 1szt.,
20. lampa operacyjna – 3szt.

Jednocześnie Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Działdowie od 26.09.2020 r. do chwili obecnej udziela świadczeń zdrowotnych pacjentom zakażonym wirusem SARS-CoV-2. W 2024 r. pacjenci byli leczeni w następujących oddziałach: dziecięcym, chorób wewnętrznych, neurologicznym i stacji dializ.

Podczas hospitalizacji pacjenci byli izolowani, opieka nad nimi była sprawowana zgodnie z procedurami obowiązującymi w przypadku choroby zakaźnej. Personel do kontaktu z zakażonymi pacjentami stosował środki ochrony indywidualnej. W trakcie pobytu pacjentów zakażonych w oddziałach obowiązywał wzmożony reżim sanitarny, jak również w przypadku wystąpienia ogniska obowiązywał zakaz odwiedzin. Informacja o hospitalizacji zakażonych pacjentów była na bieżąco przekazywana do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie.

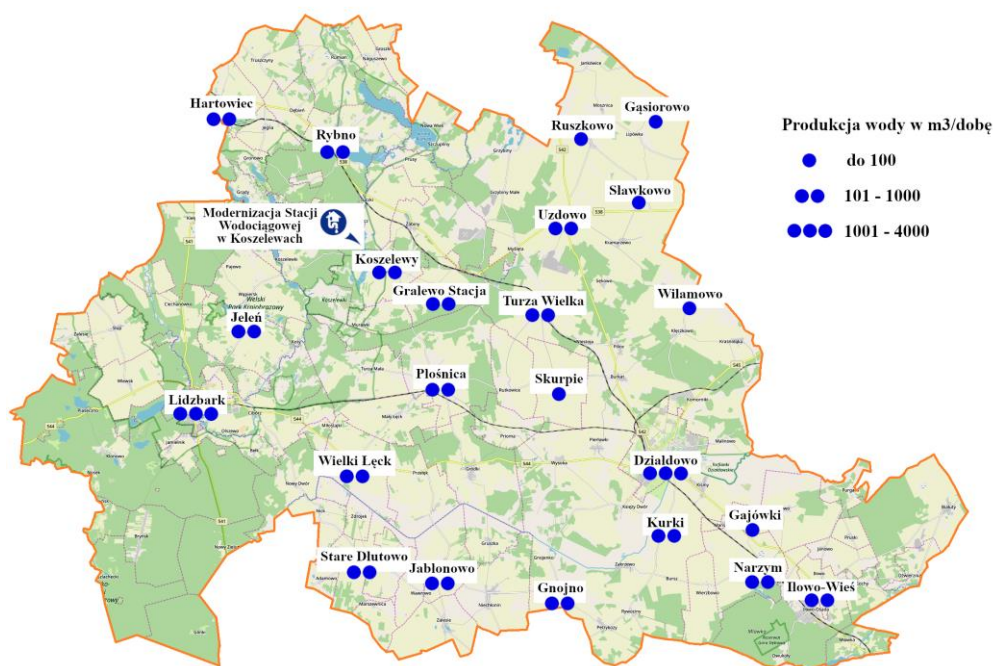
Przeprowadzone w ubiegłym roku remonty i modernizacje przyczyniły się do poprawy stanu sanitarnego obiektów oraz bezpieczeństwa zdrowotnego pacjentów.

HIGIENA KOMUNALNA

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę mieszkańców powiatu działdowskiego

W 2024 r. na terenie powiatu działdowskiego do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę służyły 23 wodociągi, w tym 2 wodociągi miejskie.

Rozmieszczenie stacji wodociągowych w powiecie działdowskim w 2024 roku

Źródło mapy – OpenStreetMap, Open Database License

Wszystkie ujęcia oparte są na wodach podziemnych, czerpią wodę z czwartorzędego piętra wodonośnego *Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 214 Działdowo*.

Stabilny skład bakteryjny i chemiczny wód podziemnych eliminuje konieczność stosowania w technologii uzdatniania związków chemicznych, w tym środków dezynfekcyjnych.

Chlorowanie stosuje się tylko w sytuacjach awaryjnych w razie wtórnego zanieczyszczenia bakteryjnego i profilaktycznie po wykonaniu robót hydraulicznych.

Woda z głębokich warstw wodonośnych zawiera naturalnie podwyższone ilości żelaza i manganu, ale daje się łatwo uzdatniać, tak aby spełniała surowe wymagania stawiane dla wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi. Uzdatnianie polega na wykorzystaniu naturalnych procesów napowietrzania a następnie usunięciu osadów żelaza i manganu w procesie filtracji przez złoża piaskowo-żwirowe. Czasami proces odbywa się z wykorzystaniem naturalnego kruszywa aktywnego ułatwiającego usuwanie z wody związków żelaza i manganu.

Woda pochodząca z ujęć podziemnych zaopatrująca wodociągi publiczne: Iłowo-Wieś (gm. Iłowo Osada), Hartowiec, Koszelewy i Gralewo Stacja (gm. Rybno) - nie wymaga uzdatniania.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi monitoring kontrolny i monitoring przeglądowy jakości wody w wytypowanych punktach pobierania próbek wody. Program monitoringu obejmuje wyniki badań jakości wody uzyskane m.in. w ramach wewnętrznej kontroli prowadzonej przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz w ramach nadzoru nad jakością wody prowadzonego przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Wewnętrzna kontrola jakości wody obejmuje ustalanie harmonogramu pobierania próbek do badań, w uzgodnieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Działdowie, tak aby liczba próbek, w miarę możliwości, rozkładała się równomiernie w czasie i miejscu.

Należy zauważyć, że zbiorowe zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym gmin, obowiązek zabezpieczenia mieszkańców w wodę do celów spożywczych w niezbędnych ilościach wynika zarówno z ustawy o samorządzie gminnym, jak i z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Działania naprawcze, rozbudowa i modernizacja

W wyniku współpracy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie oraz władz gminnych i powiatowych, w powiecie działdowskim systematycznie realizowane są inwestycje w celu zapewnienia mieszkańcom wody odpowiedniej jakości, polegające m. in. na zastosowaniu odpowiednio dobranych technologii uzdatniania wody.

W 2024 r. przeprowadzono modernizację hydroforni w Koszelewach, gm. Rybno (m.in. remont i przebudowa istniejącego budynku hydroforni wraz z wymianą urządzeń, odtworzenie ujęć wodociągowych wraz z oczyszczeniem studni, montaż dwóch zbiorników zewnętrznych na wodę pitną po 100 m³ każdy).

Jednocześnie systematycznie rozwija się infrastruktura zaopatrzenia w wodę, w 2024 r. wybudowano 5,428 km sieci wodociągowej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie, po zapoznaniu się z dokumentacją projektową, wydał następujące pozytywne opinie sanitarne dotyczące:

1. Rozbudowy sieci wodociągowej w obrębie Pierławki, gm. Działdowo; w obrębie Księży Dwór, gm. Działdowo; w obrębie Mansfeldy, gm. Iłowo-Osada; w obrębie Filice, gm. Działdowo; w obrębie Komorniki, gm. Działdowo.
2. Rozbudowy sieci wodociągowej w miejscowości Bryńsk, gm. Lidzbark; w miejscowości Kisiny, gm. Działdowo; w miejscowości Działdowo ul. Chlebowskiego, ul. Elizy Orzeszkowej, ul. Gryczana.
3. Rozbudowy i przebudowy stacji uzdatniania wody w miejscowości Turza Wielka, gm. Działdowo.
4. Wykonania „Modernizacji pompowni wody II stopnia w Stacji Uzdatniania Wody Lidzbark.
5. Rozbudowy sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Burkat, gm. Działdowo.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów wszystkie urządzenia do zaopatrzenia ludności w wodę znajdowały się pod stałym nadzorem sanitarnym.

W 2024 r. pobrano i zbadano 174 próbki wody w ramach kontroli urzędowej oraz 207 próbek w ramach kontroli wewnętrznej, w których oznaczono wszystkie wymagane parametry niezbędne do oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Jakość wody w wodociągach publicznych

W 2024 r. w wodzie wodociągowej dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia stwierdzono przekroczenia wartości parametrycznych dla następujących parametrów:

- wodociąg publiczny Gralewo Stacja (gm. Rybno), oznaczono ponadnormatywną zawartość manganu; w wyniku doraźnie podjętych działań naprawczych przez jednostkę odpowiedzialną za eksploatację wodociągu została przywrócona właściwa jakość dostarczanej wody w terminie do 60 dni od dnia sporządzenia sprawozdania z badań jakości wody;
- wodociąg publiczny Jeleń (gm. Lidzbark), oznaczono ponadnormatywną zawartość manganu; w wyniku doraźnie podjętych działań naprawczych przez jednostkę odpowiedzialną za eksploatację wodociągu została przywrócona właściwa jakość dostarczanej wody w terminie do 60 dni od dnia sporządzenia sprawozdania z badań jakości wody;

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie prowadził postępowanie administracyjne w celu poprawy jakości wody w następujących wodociągach:

- wodociąg publiczny Sławkowo (gm. Działdowo) - ze względu na zanieczyszczenie mikrobiologiczne spowodowane wysoką wartością parametru ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C wynoszącą >300 jtk/ml. PPIS w Działdowie wydał komunikat dla mieszkańców i decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia po uprzednim przegotowaniu. Decyzja została wykonana.

- wodociąg publiczny Stare Dłutowo (gm. Lidzbark) - ze względu na zanieczyszczenie mikrobiologiczne spowodowane wysoką wartością parametru ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C wynoszącą >300 jtk/ml. PPIS w Działdowie wydał komunikat dla mieszkańców i decyzję stwierdzającą warunkową przydatność wody do spożycia. Decyzja została wykonana.

W pozostałych wodociągach woda była dobrej jakości przez cały rok.

Jakość wody pochodzącej z indywidualnych ujęć wody

Przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) stosuje się również do wody pochodzącej z indywidualnych ujęć, gdy woda jest dostarczana w ramach działalności gospodarczej lub do budynków użyteczności publicznej lub do budynków zamieszkania zbiorowego lub do podmiotów działających na rynku spożywczym, wykorzystujących wodę.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie znajdują się dwa obiekty:

- studnia indywidualna przy polu namiotowym w Piasecznie (czynna w sezonie letnim) oraz
- wodociąg lokalny przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Działdowie.

W obydwóch urządzeniach woda spełniała wymagania jakościowe.

Nadzór sanitarny nad jakością ciepłej wody użytkowej

W ramach nadzoru nad jakością ciepłej wody użytkowej, w 2024 r. wykonano badania w kierunku obecności bakterii *Legionella* w instalacji wewnętrznej wody ciepłej, w Szpitalu w Działdowie, w Domu Pomocy Społecznej w Uzdowie oraz z natrysku przy basenie zewnętrznym w ośrodku wczasowym „Halo Mazury” w Lidzbarku, nie stwierdzając przekroczenia dopuszczalnej ilości bakterii w wodzie.

Bakterie z rodzaju Legionella mogą wywoływać chorobę układu oddechowego – Legionelozę. Bakterie te mogą występować m.in. w urządzeniach kąpielowych i prysznicach, do zakażenia dochodzi przez wdychanie skażonego aerozolu powstającego w trakcie wypływu wody z kranu lub prysznica.

Stopień zwodociągowania i skanalizowania gmin w powiecie działdowskim

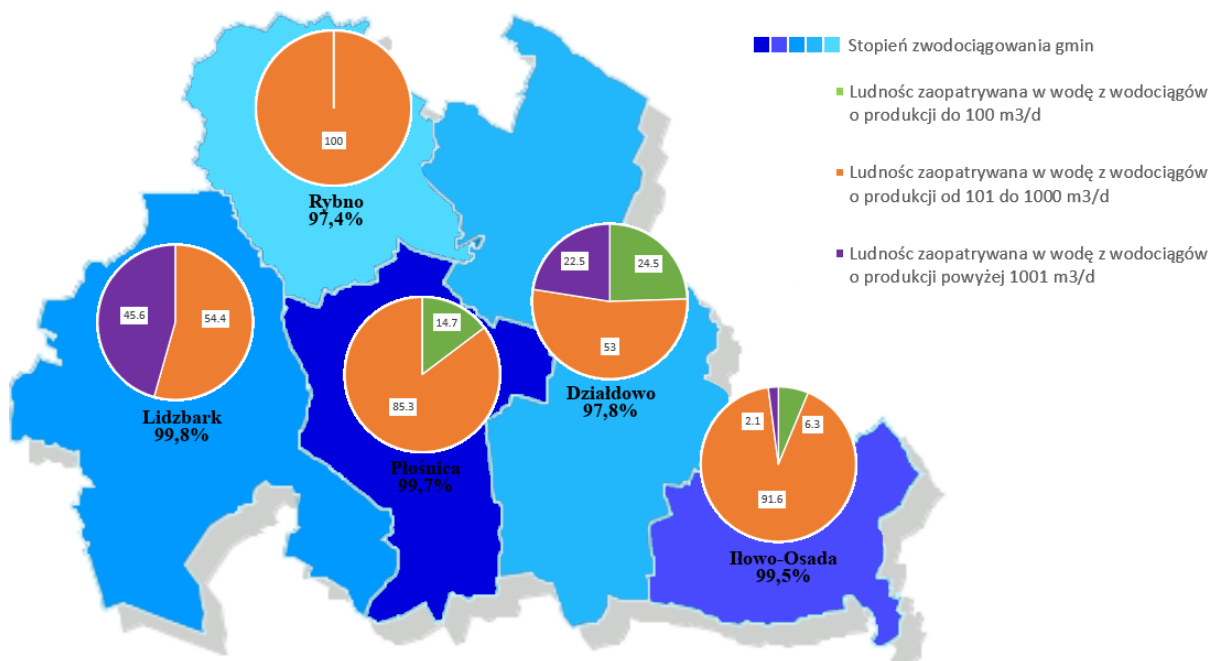
W Działdowie i w Lidzbarku wszyscy mieszkańcy posiadają dostęp do wody wodociągowej. Natomiast z danych przekazanych przez poszczególne gminy wiejskie wynika, że na obszarach wiejskich z wody wodociągowej korzysta ok. 98,5 % ludności. Stopień zwodociągowania gmin w powiecie działdowskim jest bardzo wysoki (został obliczony jako odsetek mieszkańców w gminie korzystających z wody wodociągowej): w gminie Płońska wynosi 99,7 %; w gminie Łowo-Osada ok. 99,5 %; w gminie Lidzbark ok. 98,8 %, (obszar wiejski); w gminie Działdowo ok. 97,8 % i w gminie Rybno ok. 97,4 %.

Na terenie powiatu działdowskiego jest jeszcze 11 miejscowości (wieś, osada, przysiółek), gdzie jedynym źródłem wody są płytkie studnie przydomowe. Tereny te zamieszkuje ok. 70

osób (liczba mieszkańców w miejscowościach wg danych gmin). Poza tym na terenach zwodociągowanych, m. in. ze względu na duże rozproszenie gospodarstw, nie wszyscy przyłączeni są do sieci wodociągowej, ok. 410 mieszkańców korzysta jeszcze z ujęć własnych (liczba mieszkańców w miejscowościach wg danych gmin).

W 2024 r. w powiecie działdowskim 116 miejscowości/127 (wg danych gmin – wieś, osada, kolonia, przysiółek) było zaopatrywanych w wodę z wodociągów publicznych.

Struktura zaopatrzenia w wodę mieszkańców wsi w powiecie działdowskim w 2024 r.

Z roku na rok poprawia się sytuacja w dostępie do infrastruktury kanalizacyjnej.

W 2024 r. zakończono rozbudowę kanalizacji sanitarnej do miejscowości Gralewo-Stacja (bloki), Koszelewki, Rapaty (gm. Rybno) i Gąsiorowo (gm. Działdowo).

W 2024 r. 47 wsi było przyłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej:

- Gmina Iłowo-Osada: Iłowo-Osada, Iłowo-Wieś, Białuty, Pruski, Narzym, Kraszewo, Wierzbowo, Janowo, Brodowo, Gajówki;
- Gmina Rybno: Rybno, Tuczek, Żabiny, Szczupliny, Koszelewki, Dębien, Hartowiec; Gralewo-Stacja (bloki), Koszelewki, Rapaty;
- Gmina Działdowo: Księża Dwór, Uzdowo, Grzybiny, Kramarzewo, Ruszkowo, Myśłeta, Sławkowo, Pożary, Rudolfowo, Kurki, Kisiny, Gąsiorowo, Turza Wielka, Burkat, Filice;
- Gmina Płońska: Płońska, Rutkowice, Mały Łęck, Turza Mała, Skurpie, Gródki, Wielki Łęck, Prioma;
- Gmina Lidzbark: Wlewska, Cibórz, Chełsty, Jamielnik.

W powiecie działdowskim w miejscowościach wiejskich posiadających sieć kanalizacji sanitarnej zamieszkuje odpowiednio: ok. 93,60 % ludności gminy Łowo-Osada; ok. 78,47 % ludności gminy Rybno; ok. 64,13% ludności gminy Działdowo; ok. 62,77 % ludności gminy Płońska; oraz ok. 14,28 % ludności gminy Lidzbark (obszar wiejski).

W powiecie działdowskim funkcjonuje 9 komunalnych oczyszczalni ścieków: Działdowo, Lidzbark, Uzdowo, Gąsiorowo, Pożary, Kramarzewo, Płońska, Rybno, Łowo-Osada.

Należy podkreślić, że zastosowanie infrastruktury kanalizacyjnej nie zawsze jest możliwe, zarówno ze względów technicznych i ekonomicznych jak też może być związane z dużym rozproszeniem miejscowości i gospodarstw (gm. Lidzbark). Alternatywnym rozwiązaniem jest budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, które licznie funkcjonują na terenach wiejskich powiatu działdowskiego.

Obiekty rekreacji wodnej

W sezonie letnim 2024 r. w powiecie działdowskim czynne było 1 kąpielisko i 3 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.

Kąpielisko

Przez kąpielisko rozumie się wyznaczony przez radę gminy wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, wykorzystywany przez dużą liczbę osób kąpiących się.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie pozytywnie zaopiniował projekt uchwały Rady Miejskiej w Lidzbarku w sprawie określenia wykazu kąpielisk na 2024 r. w Gminie Lidzbark.

Zgłoszone kąpielisko zorganizowane było na Jeziorze Lidzbarskim w m. Lidzbark przy Plaży Miejskiej, posiada pełną infrastrukturę i od 2005 r. jest raportowane do Komisji Europejskiej. Sezon kąpielowy trwał od 22.06.2024 r. do 31.08.2024 r. Przez cały sezon letni woda w kąpielisku spełniała wymagania sanitarne.

Informacje o jakości wody w kąpielisku zamieszczane były w Serwisie Kąpieliskowym prowadzonym przez Główny Inspektorat Sanitarny – jest to „*portal informacyjny o jakości wody w kąpieliskach, zawierający oznakowany na mapie Polski - wykaz wszystkich wyznaczonych uchwałami rad gmin kąpielisk.*”

Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli (MWdK)

Przez miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli rozumie się wykorzystywany do kąpieli wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych niebędący kąpieliskiem, funkcjonujący przez okres nie dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym.

W 2024 r. na terenie gminy Rybno funkcjonowało 1 MWdK na jeziorze Hartowieckim przy Ośrodku Wypoczynkowym Hartek oraz 2 MWdK na terenie gminy Łowo-Osada pn. „Zalew Ruda k/Mławy” oraz „Zalew Ruda I”.

W obydwóch MWdK zorganizowanych na Zalewie Ruda, woda okresowo była nieprzydatna do kąpieli, ze względu na ponadnormatywną liczbę bakterii *Escherichia coli* oraz ponadnormatywną liczbę bakterii *Enterokoki*. Jakość wody w MWdK zorganizowanym na

jeziorze Hartowieckim przy Ośrodku Wypoczynkowym Hartek, spełniała wymagania sanitarne przez cały sezon kąpielowy.

Projekty uchwał Rady Gminy Rybno oraz Rady Gminy Iłowo-Osada dotyczące zorganizowania MWdK zostały pozytywnie zaopiniowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie.

Obiekty użyteczności publicznej

W 2024 r. na terenie powiatu działdowskiego funkcjonowało 246 obiektów użyteczności publicznej, były to m.in.: obiekty hotelarskie i turystyczne, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej, ustępy publiczne, basen kąpielowy zewnętrzny, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, dworzec kolejowy, tereny rekreacyjne, biblioteki, świetlice, stadiony, targowiska, domy kultury, przystanki PKS, parkingi, stadiony, cmentarze, zakłady prowadzące usługi pogrzebowe.

W 2024 r. skontrolowano 112 obiektów, co stanowi 45,5 % ogólnej liczby zarejestrowanych obiektów użyteczności publicznej. Częstotliwość kontroli obiektów zależy od oceny czynników ryzyka w obszarze bezpieczeństwa sanitarnego (każdy obiekt powinien być skontrolowany co najmniej raz na 3 lata).

W wyniku przeprowadzonych kontroli wystawiono 3 decyzje administracyjne w celu uzyskania poprawy stanu sanitarno-technicznego zakładów w branży beauty i w branży usługi pogrzebowe.

Wśród obiektów użyteczności publicznej najliczniejszą grupę stanowiły zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej (103 obiekty). W przeważającej części zakłady te charakteryzują się dbałością o czystość pomieszczeń i urządzeń oraz odpowiednim wyposażeniem w narzędzia, środki czystości, preparaty do dezynfekcji oraz posiadają sprawną wentylację. Nie odnotowano nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami, w tym z odpadami medycznymi.

W 2024 r. kontynuowano realizację zadań polegających na upowszechnianiu informacji dotyczących zasad postępowania w celu zapewnienia odpowiedniej higieny usług, w tym procedur dotyczących dezynfekcji i sterylizacji sprzętu naruszającego ciągłość powłok ciała oraz dotyczących postępowania z odpadami.

W celu zapewnienia odpowiedniej higieny usług, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie aktywnie współpracuje z Przedsiębiorcami działającymi w branży beauty w powiecie działdowskim. Przedsiębiorcy często korzystają z konsultacji merytorycznych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie, uzyskując informację dotyczącą spełnienia wymogów sanitarnych wynikających z przepisów prawa. W powyższym zakresie nawiązano również współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Działdowie. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie przeprowadza coroczne szkolenie, którego celem jest zapoznanie przyszłych przedsiębiorców z podstawowymi wymaganiami higieniczno-sanitarnymi dotyczącymi prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności

w branżach związanych z gastronomią, kosmetyką, fryzjerstwem oraz innymi usługami wymagającymi przestrzegania norm sanitarnych.

Prowadząc nadzór nad obiektami małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (placów zabaw, parków linowych, siłowni plenerowych i skateparków) dokonano wizualnej oceny stanu higieniczno-sanitarnego 17 obiektów. Ponadto w wyniku przeprowadzonych czynności odnotowano, że urządzenia posiadały odpowiednie atesty/certyfikaty stosowania oraz że zostały przeprowadzone okresowe przeglądy tych urządzeń, co zostało udokumentowane w protokołach z okresowych kontroli stanu technicznego obiektów. Na terenie obiektów zostały umieszczone tablice informacyjne z regulaminem użytkowania urządzeń oraz ustawione są tabliczki z zakazem wprowadzania psów, zakazem palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów.

Podczas kontroli zwracano również uwagę na wykonanie zabezpieczeń piaskownic przed dostępem zwierząt oraz na czystość piasku. We wszystkich skontrolowanych piaskownicach został wymieniony piasek, wszystkie posiadają przykrycie.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie znajduje się 1 basen kąpielowy. Jest to basen zewnętrzny przy ośrodku wczasowym „Halo Mazury” w Lidzbarku, czynny w sezonie letnim. W trakcie sezonu prowadzono postępowanie administracyjne z uwagi na ponadnormatywną zawartość chloroformu w wodzie basenowej. Decyzja została wykonana.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie znajduje się 20 cmentarzy, 1 dom przedpogrzebowy i 10 kostnic, 4 środki transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie sprawował nadzór nad ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich, które zostały przeprowadzone na wnioski rodzin osób zmarłych. W 2024 r. wydano 33 decyzje w sprawie zezwolenia na przeprowadzenie ekshumacji i 12 postanowień dotyczących sprowadzenia zwłok z zagranicy. Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie sprawowali nadzór sanitarny nad wykonaniem wszystkich ekshumacji, które zostały przeprowadzone z zachowaniem wymogów sanitarnych.

Podsumowanie działań kontrolnych

W związku z realizacją zadań w zakresie higieny komunalnej, w 2024 r. przeprowadzono 281 kontroli, w ramach kontroli urzędowej pobrano do badań 174 próbki wody przeznaczonej do spożycia, 4 próbki wody ciepłej użytkowej do badań w kierunku bakterii z rodzaju *Legionella* i 2 próbki wody z kąpieliska.

Wystawiono 54 decyzje administracyjne, w tym:

- 2 decyzje w związku z mikrobiologicznym zanieczyszczeniem wody wodociągowej;
- 7 decyzji dotyczących niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodociągowych;

- 4 decyzje dotyczące niewłaściwej jakości wody w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli;
- 3 decyzje dotyczące niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego w obiektach użyteczności publicznej;
- 2 decyzje w związku z niewłaściwą jakością wody w basenie kąpielowym;
- 33 decyzje w sprawie zezwolenia na przeprowadzenie ekshumacji;
- 1 decyzja dotycząca zatwierdzenia laboratorium zewnętrznego badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- 2 decyzje dotyczące zastosowania materiałów lub wyrobów do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi;

oraz 17 postanowień, w tym: 12 dotyczących sprowadzenia zwłok z zagranicy i 5 w sprawie zabezpieczenia warunków sanitarnych podczas imprez masowych.

W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości naliczono opłaty za przeprowadzone czynności kontrolne, które odprowadzone zostały do budżetu państwa.

W 2024 r. wystawiono 13 decyzji płatniczych na kwotę 1 180 zł.

HIGIENA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU (HŻŻIPU)

Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Zakres nadzoru sanitarnego

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego nad bezpieczeństwem żywności i żywienia należy w szczególności: kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności, warunków żywienia zbiorowego oraz nadzoru nad jakością zdrowotną żywności oraz warunków zdrowotnych produkcji i wprowadzania do obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2024 r. w ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie znajdowało się 655 obiektów obrotu żywnością, produkcji żywności i przedmiotów użytku, w tym m.in.:

- 120 zakładów produkcji żywności, w tym m.in.: 8 piekarni, 2 ciastkarnie, 7 automatów do lodów, 76 podmiotów prowadzących produkcję pierwotną żywności pochodzenia roślinnego oraz działających w ramach dostaw bezpośrednich, 12 producentów żywności w warunkach domowych;
- 1 wytwórnia wód gazowanych, 1 browar, 1 zakład przemysłu zbożowego;
- 331 obiektów obrotu żywnością, w tym m.in.: 190 sklepów spożywczych (w tym 27 supermarketów), 20 kiosków spożywczych i 22 apteki;
- 72 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 43 zakłady małej gastronomii, 29 barów i restauracji;

- 104 zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego, w tym m.in: 25 stołówek w przedszkolach i 30 stołówek szkolnych, 4 stołówki w żłobkach, 3 stołówki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, 1 blok żywienia w szpitalu;
- 5 wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością;
- 1 hurtownia obrotu przedmiotami użytku.

Roczny plan kontroli został opracowany w oparciu o analizę ryzyka w obszarze bezpieczeństwa żywności sporządzoną dla każdego obiektu w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu ochrony zdrowia konsumentów. Częstotliwość kontroli obiektów zależy od przyporządkowanej im kategorii ryzyka, przy czym wyróżnia się trzy poziomy ryzyka: wysokie, średnie i niskie.

Wykres nr 11

W wyniku przeprowadzonej oceny 50 zakładów funkcjonujących w powiecie działdowskim zostało zakwalifikowanych do kategorii wysokiego ryzyka, co stanowi 7,6% ogólnej liczby zarejestrowanych obiektów - stwierdzone w tych obiektach nieprawidłowości mogły mieć istotny wpływ na bezpieczeństwo żywności. Odpowiednio do kategorii ryzyka średniego zakwalifikowano 462 obiekty (70,6%) i do kategorii niskiego ryzyka zakwalifikowano 143 obiekty (21,8 %).

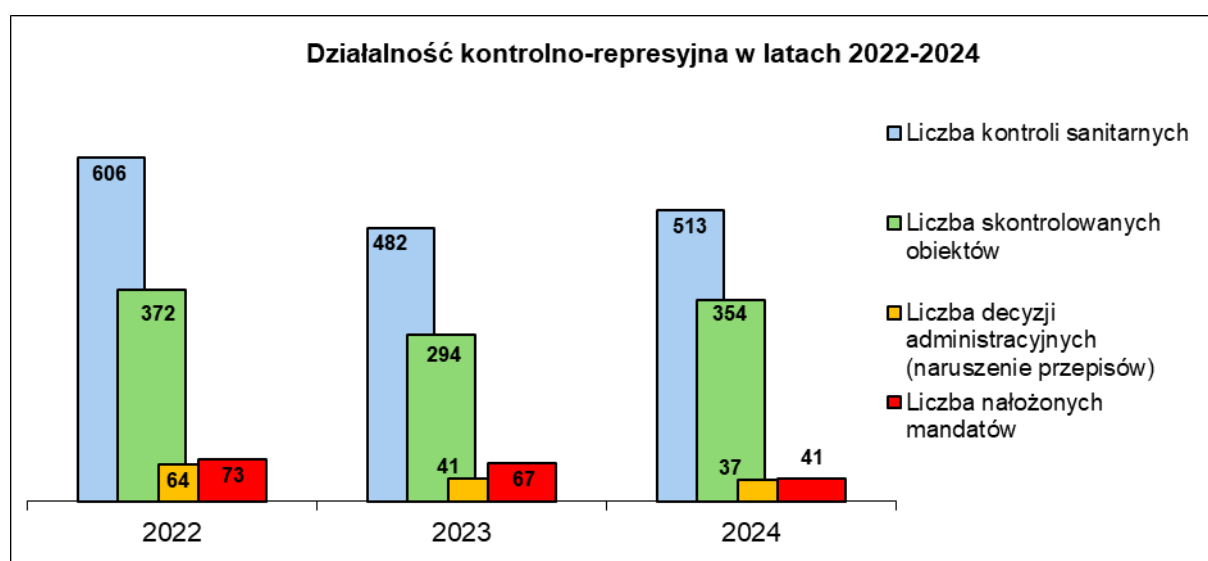
Poza ustalonym planem kontroli podejmowane były również kontrole nieplanowane, w tym interwencyjne, m.in. w ramach systemu RASFF, czy przeprowadzane na wniosek przedsiębiorcy działającego na rynku spożywczym przed wydaniem decyzji w sprawie zatwierdzenia zakładu.

W 2024 r. skontrolowano 354 obiekty co stanowi 54 % ogólnej liczby zarejestrowanych zakładów. W nadzorowanych obiektach przeprowadzono 513 kontroli sanitarnych, w tym 46 kontroli interwencyjnych. W celu usunięcia niezgodności wystawiono 37 decyzji administracyjnych, w tym 28 decyzji dotyczyło obiektów obrotu żywnością.

W wyniku stwierdzonych uchybień sanitarno-higienicznych na osoby odpowiedzialne nałożono 41 mandatów na kwotę 9.450 zł. W przypadku stwierdzenia niezgodności z obowiązującymi przepisami naliczono opłaty za przeprowadzone czynności kontrolne, które odprowadzone zostały do budżetu państwa. W 2024 r. wydano 151 decyzji płatniczych na kwotę 12 438 zł.

Najliczniejszą grupą obiektów nadzorowanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej są sklepy spożywcze.

Wykres nr 12

Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności i żywienia

Ocenę stanu sanitarnego nadzorowanych obiektów przeprowadzono zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W powiecie działdowskim we wszystkich obiektach sektora spożywczego zostały wdrożone i są stosowane zasady dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli (HACCP), co przekłada się na wysokie wskaźniki stanu sanitarnego.

Małe przedsiębiorstwa często korzystają z zasady elastycznego podejścia we wdrażaniu procedur HACCP i wprowadzają system w zakresie proporcjonalnym do występującego u nich zagrożenia. Uprozczone procedury systemu HACCP dotyczą punktów małej gastronomii (bazujących na półproduktach i produktach gotowych), zakładów handlu detalicznego, środków transportu oraz produkcji w warunkach domowych.

Należy zauważyć, że obowiązek wdrożenia systemu HACCP nie dotyczy produkcji pierwotnej oraz produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W przypadku

tego rodzaju działalności należy opracować i stosować zasady dobrej praktyki higienicznej (GHP) oraz dobrej praktyki produkcyjnej (GMP).

W toku czynności kontrolnych przeprowadzonych w 2024 r. wielokrotnie stwierdzano uchybienia dotyczące utrzymania należytej czystości i porządku oraz przestrzegania zasad wewnętrznej kontroli jakości.

W tym zakresie do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należy zaliczyć:

- wprowadzanie do sprzedaży środków spożywczych po terminie przydatności do spożycia;
- przechowywanie produktów łatwo psujących się poza urządzeniami chłodniczymi;
- brak segregacji asortymentowej przechowywanej żywności.

Jak wyjaśniają Przedsiębiorcy w zakładach żywnościowo-żywnościowych dość często są zatrudniane osoby nieposiadające odpowiednich kwalifikacji i wiedzy w zakresie wymogów sanitarno-higienicznych i występuje duża rotacja pracowników oraz wskazują, że jest to główną przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości.

Natomiast wśród najczęściej występujących uchybień natury technicznej należy wymienić:

- niewłaściwy stan techniczno-sanitarny pomieszczeń (głównie ścian i sufitów);
- zniszczone i zużyte powierzchnie robocze, urządzenia i sprzęt produkcyjny.

Pomimo stwierdzanych nieprawidłowości, żaden z obiektów żywności i żywienia nie został sklasyfikowany jako niezgodny z wymaganiami sanitarno-higienicznymi. W żadnym z obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości stanowiących bezpośrednie zagrożenie dla bezpieczeństwa zdrowotnego żywności i zdrowia konsumentów (np. obecności gryzoni lub śladów ich odchodów).

W związku z prowadzonym postępowaniem administracyjnym w celu wyeliminowania nieprawidłowości przedsiębiorcy wdrożyli działania, które przyczyniły się do poprawy warunków produkcji, sprzedaży, przechowywania, ekspozycji i higieny sprzedaży artykułów spożywczych a także do poprawy warunków pracy personelu.

W 2024 r. kontynuowano nadzór nad przestrzeganiem przepisów mających zastosowanie do żywności nieopakowanej, nakładających na przedsiębiorcę obowiązek udostępnienia konsumentom informacji o składzie produktów sprzedawanych bez opakowania. W wyniku systematycznych urzędowych kontroli odnotowano utrwalającą się poprawę w zakresie dostępu do dokładnych informacji, m.in. dotyczących obecności w produktach składników powodujących alergie lub reakcje nietolerancji, pochodzenia produktów oraz metod ich produkcji i przetwórstwa. Informacje o produktach spożywczych były podawane w formie wywieszki towarzyszącej produktowi lub w inny sposób dostępny dla konsumenta (np. umieszczone w segregatorach, kartach menu lub na tablicach).

W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie aktywnie współpracuje z przedsiębiorcami działającymi na rynku spożywczym w powiecie działdowskim. Przedsiębiorcy często korzystają z konsultacji merytorycznych w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie, z zakresu spełnienia wymogów sanitarnych, na etapie uzgadniania dokumentacji projektowej, dokumentacji

dostosowania obiektów do wymagań obowiązujących przepisów sanitarnych oraz wdrażania systemów jakości; uzyskują również informację dotyczącą spełnienia obowiązków wynikających z przepisów prawa żywnościowego.

Konieczność wdrożenia systemów jakości często wiąże się z rozbudową lub modernizacją obiektu, co przekłada się na poprawę warunków produkcji, magazynowania, ekspozycji i higieny sprzedaży artykułów spożywczych oraz mycia i dezynfekcji sprzętu porządkowego, a także na poprawę warunków pracy personelu i przyczynia się do poprawy stanu sanitarnego nadzorowanych obiektów.

Należy również podkreślić, że obiekty małe mieszczące się w starych budynkach lub budynkach mieszkalnych ze względu na charakter zabudowy i lokalizację często nie mogą być rozbudowywane i modernizowane.

Jakość zdrowotna środków spożywczych i przedmiotów użytku w 2024 r.

„Plan pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu jest opracowywany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym corocznie we współpracy z Instytutami naukowo - badawczymi na szczeblu centralnym.”

„Zgodnie z kompetencjami Państwowej Inspekcji Sanitarnej obejmuje on urzędową kontrolę i monitoring żywności pochodzenia niezwierzęcego produkowanej i wprowadzanej do obrotu oraz produktów pochodzenia zwierzęcego znajdujących się w handlu detalicznym.”

Realizując plan pobierania próbek opracowany na 2024 r., Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Działdowie pobrała do badań 160 próbek żywności produkcji krajowej oraz pochodzącej z UE i z importu, w tym 16 próbek żywności pobrano u producentów z powiatu działdowskiego (warzywa, ziemniaki, ziarna zbóż, mąka, otręby, pieczywo, wyroby cukiernicze, lody, wędliny, naturalna woda mineralna).

Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, fizyko-chemiczne, organoleptyczne, znakowanie żywności oraz zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne. W kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych zbadano 98 próbek, w kierunku metali ciężkich 9 próbek i w kierunku pozostałości pestycydów 14 próbek, inne kierunki badań - 39 próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań zakwestionowano 3 próbki: dwie ze względu na przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów pestycydów i jedną ze względu na zanieczyszczenie mikrobiologiczne.

Ponadto zbadano 6 próbek żywności i 16 próbek wymazów sanitarnych, które zostały pobrane w związku z pojawieniem się objawów zatrucia pokarmowego wśród uczestników dwóch turnusów wypoczynku letniego. W żadnej próbce nie oznaczono bakterii chorobotwórczych. Na podstawie wyników badań oraz przeprowadzonych kontroli i wywiadów epidemiologicznych nie potwierdzono zatrucia pokarmowego. Prawdopodobnie krótko trwające dolegliwości (wymioty, biegunka) mogły wystąpić jako objawy wirusowych infekcji jelitowych przenoszonych pomiędzy uczestnikami turnusów wypoczynkowych.

W 2024 r. pobrano 2 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (talerze i szklanki) do badania w kierunku migracji formaldehydu i metali ciężkich

- kadmu i ołowiu. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych limitów migracji.

W 2024 r. kontynuowano nadzór nad wykonywaniem tzw. badań właścicielskich, szczególnie przez zakłady, które ze względu na rodzaj produkcji, mogą stwarzać zagrożenie zdrowia o znaczeniu populacyjnym, tzn. producentów lodów i ciast z kremem oraz przez podmioty prowadzące produkcję w warunkach domowych. Przedstawione przez producentów wyniki badań laboratoryjnych były zgodne z obowiązującymi normami.

Działania podejmowane w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach RASFF

Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Działdowie uczestniczyła w działaniach systemowych mających na celu wyeliminowanie z obrotu produktów żywnościowych i przedmiotów użytku stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

W ramach unijnego Systemu RASFF w 2024 r. otrzymaliśmy 40 powiadomień o niebezpiecznych produktach żywnościowych i przedmiotach użytku, w tym 7 powiadomień alarmowych wymagających szybkiego wycofania produktów z obrotu.

Podobnie jak w latach ubiegłych do najczęściej zgłaszanych zagrożeń należały chemiczne zanieczyszczenia żywności.

W każdym przypadku podjęto działania w celu potwierdzenia, czy w obrocie znajdują się kwestionowane produkty, postępowanie prowadzono zgodnie z obowiązującą procedurą RASFF. Zakwestionowane produkty objęte powiadomieniami zostały zwrócone do dostawców. Działania w ramach systemu RASFF podejmowano niezwłocznie po otrzymaniu powiadomienia. Podmioty znajdujące się na listach dystrybucyjnych kwestionowanych produktów prawidłowo współpracowały w zakresie wycofywania zakwestionowanej żywności i przedmiotów użytku, przedkładając dokumenty zwrotu towarów.

W 2024 r. Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Działdowie przekazała trzy powiadomienia informacyjne do Wojewódzkiego Punktu Kontaktowego Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt RASFF funkcjonującego przy Wojewódzkiej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Olsztynie.

W próbkach produktów: „Cytryna odmiana Lamas Klasa 1” (pobrana ze sklepu spożywczego) oraz „nasiona rzepaku” (pobrana bezpośrednio z gospodarstwa rolnego) oznaczono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości (NDP) pestycydów.

Natomiast w próbce produktu pn. „Tatar wołowy” (pobrana ze sklepu spożywczego) wykryto obecność specyficznego DNA dla *Escherichia coli* produkujących toksynę Shiga (STEC).

W związku z uzyskanymi wynikami badań, w celu wyeliminowania zagrożenia, podjęto działania w ramach urzędowej kontroli żywności i systemu RASFF oraz powiadomiono właściwe organy.

Nadzór nad skupem grzybów świeżych i sprzedażą grzybów suszonych

W 2024 r. podobnie jak w latach poprzednich Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Działdowie sprawowała nadzór nad skupem grzybów leśnych, który w powiecie działdowskim odbywa się w jednym punkcie prowadzonym przez osobę posiadającą wymagane uprawnienia klasyfikatora grzybów świeżych.

Na targowiskach powiatu działdowskiego nie prowadzi się sprzedaży świeżych grzybów pochodzenia naturalnego, ponieważ nie ma możliwości dokonania ich oceny przez klasyfikatora lub grzyboznawcę.

W celu zapobiegania zatruciom grzybami, Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Działdowie za pośrednictwem mediów społecznościowych przekazywała informacje o możliwości ukończenia kursów grzyboznawcy i klasyfikatora grzybów organizowanych przez Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne. W tej sprawie przekazano również pisma do wszystkich gmin powiatu działdowskiego.

W 2024 r. przeprowadzono 11 kontroli w domach weselnych wykorzystujących grzyby jako dodatek do produkcji żywności. Podczas przeprowadzanych kontroli sprawdzano, czy grzyby stosowane jako dodatek do przygotowywanej żywności posiadają wymagane atesty oraz czy są prawidłowo oznakowane. Ponadto poddano kontroli prawidłowość znakowania grzybów suszonych znajdujących się w obrocie.

W ramach urzędowej kontroli i monitoringu zbadano 1 próbkę grzybów mrożonych w kierunku poziomu skażenia promieniotwórczego. Wyniki badań nie wykazały nieprawidłowości.

W 2024 r. w powiecie działdowskim nie odnotowano wystąpienia groźnych dla zdrowia i życia zatruć grzybami.

Kontrole interwencyjne

W 2024 r. zarejestrowano 12 wniosków złożonych przez konsumentów z prośbą o przeprowadzenie kontroli interwencyjnych.

Wnioski dotyczyły: niewłaściwej jakości środków spożywczych oraz niewłaściwych warunków produkcji, transportu i sprzedaży produktów.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w 7 przypadkach potwierdzono zgłoszone nieprawidłowości.

W związku z naruszeniem wymagań higieniczno-sanitarnych nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 1 400 zł. We wszystkich przypadkach nastąpiła poprawa poprzez usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Należy również nadmienić, że mieszkańcy naszego powiatu cenią sobie, że Państwowa Inspekcja Sanitarna rzetelnie i obiektywnie ocenia zgłaszane nieprawidłowości oraz że zostają podjęte działania w celu ich usunięcia.

Ocena jakości żywienia w wybranych zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego

W rozumieniu przepisów prawa żywnościowego do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego (wykonujących działalność w zakresie zorganizowanego żywienia określonych

grup konsumentów) należą w m.in. stołówki w szpitalach, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, żłobkach, przedszkolach, szkołach, domach seniora, domach pomocy społecznej, ośrodkach wczasowych, świetlicach dla dzieci, domach weselnych oraz w zakładach pracy i w jednostkach penitencjarnych.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Działdowie znajdują się 103 stałe stołówki działające jako zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego, w tym 49 stołówek działających jako zakłady z żywieniem cateringowym.

W 2024 r. nasze działania koncentrowały się przede wszystkim na ocenie, czy wdrożone zostały zmiany w sposobie żywienia dzieci i młodzieży w celu zapewnienia posiłków o wysokiej jakości i wartości odżywczej, zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1154).

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie znajdują się 62 obiekty systemu oświaty prowadzące żywienie lub dożywianie dzieci i młodzieży, w tym: 30 stołówek szkolnych, 25 stołówek w przedszkolach, 3 stołówki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, 4 stołówki w żłobkach.

Ważnym elementem przeprowadzanych kontroli były działania informacyjne i edukacyjne skierowane do pracowników odpowiedzialnych za organizację żywienia zbiorowego w jednostkach systemu oświaty, w celu zwiększenia ich świadomości i wiedzy na temat jakości zdrowotnej posiłków.

W 2024 r. przeprowadzono analizę 47 jadłospisów stosując metodę oceny teoretycznej. Poddano ocenie sposób żywienia w przedszkolach i w stołówkach szkolnych oraz jadłospisy dożywiania w szkołach. W toku przeprowadzonych czynności ustalono, że podczas planowania jadłospisów kierowano się zaleceniami Instytutu Żywności i Żywienia - NIZP PZH - PIB. Ważnym elementem w żywieniu dzieci i młodzieży było podawanie surowych warzyw i owoców.

Szkoły, przedszkola i punkty przedszkolne oraz żłobki, które nie posiadają warunków do przygotowywania posiłków korzystają z usług cateringowych świadczonych przez zakłady gastronomiczne znajdujące się pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie. W 2024 r. z tej formy usług korzystały 23 szkoły, 15 punktów przedszkolnych i przedszkoli, 2 żłobki i 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze.

W rejestrze Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Działdowie znajduje się 5 sklepików szkolnych. W 2024 r. nastąpiły dalsze pozytywne zmiany w doborze sprzedawanych tam produktów, miejsce niezdrowej wysoko przetworzonej żywności zajęły zdrowe przekąski, orzeszki, nasiona, świeże i suszone owoce, produkty mleczne, soki, napoje niegazowane i kanapki z warzywami.

Ponadto przeprowadzono 16 kontroli bloków żywienia w placówkach letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości zagrażających życiu i zdrowiu osób wypoczywających. Ważnym elementem przeprowadzanych kontroli były działania informacyjne i edukacyjne dotyczące zasad racjonalnego żywienia.

W nielicznych przypadkach organizatorzy wypoczynku korzystali z usług cateringowych świadczonych przez zakłady gastronomiczne znajdujące się pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie.

Nadzór nad suplementami diety

Suplementy diety zgodnie z ustawową definicją są środkami spożywczymi, ich sprzedaż może być prowadzona w obiektach obrotu żywnością, w aptekach oraz przez Internet.

W 2024 r. podczas kontroli kompleksowych przeprowadzonych w obiektach oferujących do sprzedaży suplementy diety oceniono warunki sprzedaży tych produktów oraz zgodnie z planem urzędowej kontroli i monitoringu pobrano 7 próbek do badania w kierunkach: oznakowania oraz zawartości wybranych parametrów. W toku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości oraz nie zakwestionowano żadnego produktu.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie monitorował sprzedaż suplementów diety „na odległość” prowadzoną przez Przedsiębiorców powiatu działdowskiego, zwracając szczególną uwagę na właściwą prezentację i reklamę produktów. Dokonywano przeglądu stron internetowych, na których prezentowane były suplementy diety w celu sprawdzenia, czy prezentacja lub reklama poszczególnych produktów jest zgodna z wymogami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności i Rozporządzenia Nr 1924/2006 sprawie oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych dotyczących żywności. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmowano działania w celu zapewnienia właściwej prezentacji produktów.

Współpraca

W 2024 r. kontynuowano współpracę z Powiatowym Lekarzem Weterynarii, prowadzono wzajemną wymianę informacji w zakresie kwestionowania żywności pochodzenia zwierzęcego i ewidencji zakładów wprowadzających na rynek pasze lub materiały paszowe.

Prowadzono działania informacyjno-edukacyjne skierowane do osób prowadzących działalność w zakresie rolniczego handlu detalicznego produktami pochodzenia roślinnego, udzielano instruktażu w zakresie zapewnienia właściwych warunków higienicznych i sanitarnych na etapie produkcji pierwotnej i przy zbiorze owoców miękkich.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego wspólnie z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa przeprowadzono 3 kontrole u producentów zbóż. Zakres kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej dotyczył przestrzegania warunków higieniczno-sanitarnych podczas transportu i magazynowania. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

HIGIENA PRACY

Nadzór sanitarny nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej szczebla powiatowego realizują zadania określone w wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego do planowania i działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie higieny pracy w danym roku objętym sprawozdawczością.

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego w 2024 r. realizowano następujące zadania:

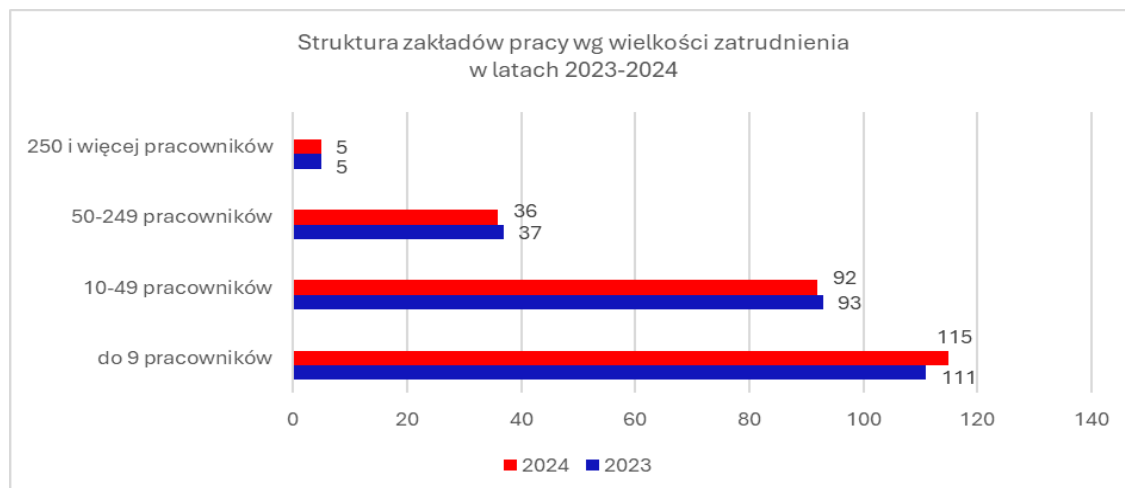
- nadzór nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3, detergentami, kosmetykami oraz produktami biobójczymi;
- nadzór nad przestrzeganiem przez pracodawców przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest;
- nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- nadzór nad narażeniem na działanie szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy;
- nadzór nad warunkami pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników wykonujących prace związane z narażeniem na hałas, drgania mechaniczne, chemiczne zanieczyszczenia powietrza oraz pyły;
- kontrola przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków zastępczych;
- prowadzenie spraw dotyczących chorób zawodowych.

W 2024 r. w ewidencji Sekcji Higieny Pracy znajdowało się 248 zakładów, w których zatrudnionych było 9 349 pracowników (stan na dzień 31.12.2024 r.). Największą liczbę przedsiębiorstw, podobnie jak w roku ubiegłym, stanowiły małe zakłady pracy, zatrudniające do 9 pracowników (46,4 % ogólnej liczby zakładów pracy). Również podobnie jak w latach ubiegłych, najwięcej osób pracowało w przedsiębiorstwach zatrudniających od 50 do 249 pracowników (43,3 % ogólnej liczby zatrudnionych).

Struktura zatrudnienia w powiecie działdowskim w 2024 r.

Kategoria zakładu pracy wg kryterium liczby osób zatrudnionych	Liczba zakładów pracy	Liczba pracowników
zakłady zatrudniające 250 i więcej pracowników	5	2 795
zakłady zatrudniające od 50 do 249 pracowników	36	4 049
zakłady zatrudniające 10-49 pracowników	92	1 958
zakłady zatrudniające do 9 pracowników	115	547
Razem:	248	9 349

Wykres nr 13

W 2024 r. skontrolowano ok. 40% przedsiębiorstw znajdujących się pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie. Przeprowadzono 111 kontroli sanitarnych w 99 zakładach pracy zatrudniających 2 968 pracowników.

Podczas kontroli zwracano uwagę na: przestrzeganie przepisów z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy; wykonywania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy; przeprowadzania profilaktycznych badań lekarskich pracowników; występowania czynników o działaniu rakotwórczym w środowisku pracy; narażenia na działanie szkodliwych czynników biologicznych w środowisku pracy; wprowadzania do obrotu i stosowania produktów biobójczych, niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3; wprowadzania do obrotu kosmetyków i detergentów. Ponadto w trakcie czynności kontrolnych przeprowadzano ocenę w zakresie przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów.

Działalność kontrolna

Rok	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba wydanych decyzji (naruszenie przepisów)
2014	152	167	47
2015	149	162	29
2016	156	176	44
2017	139	153	37
2018	145	154	22
2019	145	154	25
2020	51	51	4
2021	94	99	18
2022	110	113	24
2023	110	115	11
2024	99	111	7

Narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia występujące na stanowiskach pracy

W wyniku przeprowadzonych badań oraz pomiarów stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy ustalono, że w warunkach przekroczeń NDS (najwyższe dopuszczalne stężenie) i NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie) pracowało 77 osób w 11 zakładach pracy (wykres Nr 14). Przekroczenia normatywów higienicznych dotyczyły narażenia na hałas i czynniki chemiczne (mangan i związki manganu).

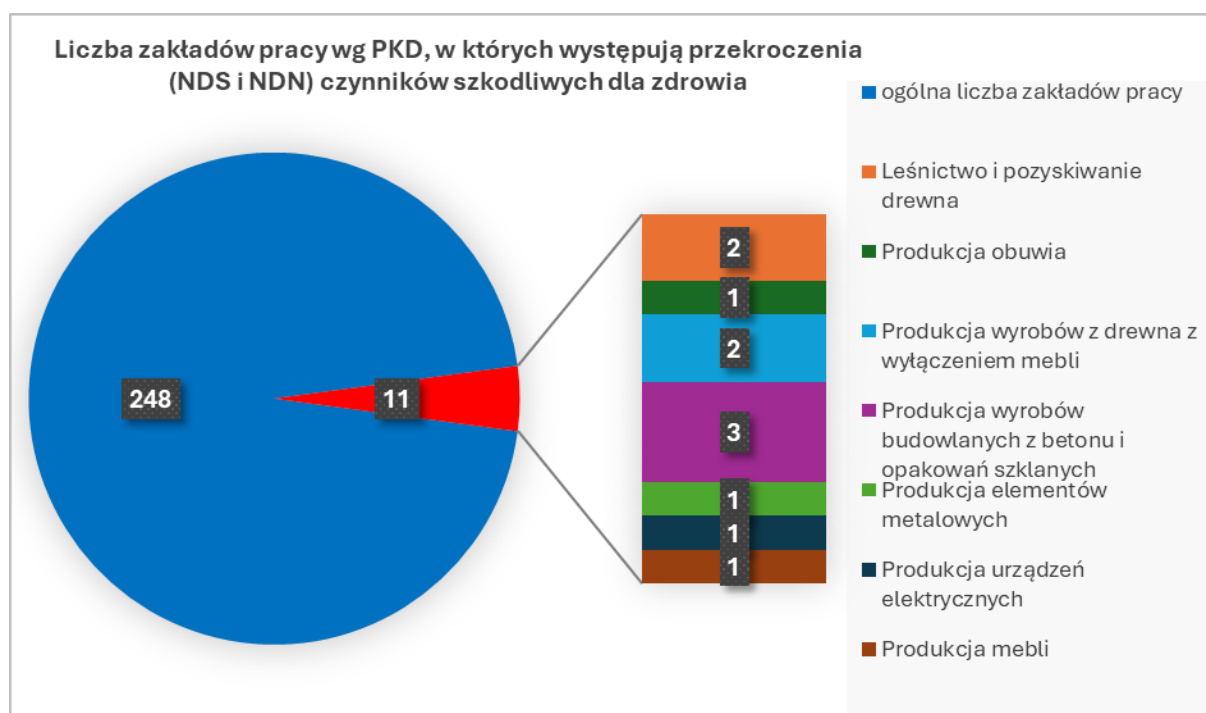
W zakładach pracy powiatu działdowskiego w warunkach zagrożenia hałasem pracowały 74 osoby.

Zgodnie ze stanowiskiem Centralnego Instytutu Ochrony Pracy, hałas jest najczęściej występującym czynnikiem szkodliwym i uciążliwym w środowisku pracy w Polsce.

Długotrwała ekspozycja na hałas może powodować uszkodzenie narządu słuchu, ponadto może być czynnikiem wywołującym stres i różne dolegliwości zdrowotne.

Należy zauważyć, że w rejestrze chorób zawodowych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Działdowie dotychczas nie odnotowano przypadków występowania ubytku słuchu spowodowanego hałasem jako choroby zawodowej.

Wykres nr 14

Podjęmowane przez Przedsiębiorców działania naprawcze polegały na wprowadzeniu rozwiązań organizacyjno-technicznych polegających na: stosowaniu obudów dźwiękoizolacyjnych maszyn, tłumików, ekranów oddzielających źródło hałasu od pozostałej części pomieszczenia lub materiałów dźwiękochłonnych; wymianie lub modernizacji zużytego parku maszynowego; automatyzacji i hermetyzacji procesów produkcyjnych; wyciszeniu urządzeń; systematycznym dokonywaniu przeglądów technicznych oraz konserwacji maszyn

i urządzeń; instalacji nowoczesnych systemów ochron zbiorowych (wentylacji i odciągów); zapewnieniu pracownikom odpowiednio dobranych, atestowanych środków ochrony indywidualnej; skrócenia czasu ekspozycji pracowników na czynniki szkodliwe poprzez zastosowanie rotacji pracowników na zmianie roboczej i przerw w pracy; monitorowaniu poziomu narażenia poprzez wykonywanie pomiarów środowiska pracy; objęciu pracowników ekspozowanych na czynniki szkodliwe specjalistycznymi badaniami lekarskimi.

Jednak w niektórych zakładach pracy z przyczyn technicznych i/lub technologicznych wyeliminowanie przekroczeń NDS i NDN czynników szkodliwych w procesie pracy nie jest możliwe. W takiej sytuacji przedsiębiorcy zobowiązani zostali do opracowania lub aktualizacji i wprowadzenia programów działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia oraz do przedstawienia krótkoterminowych planów poprawy warunków pracy.

Przekroczenie normatywów higienicznych w zakładach pracy w powiecie działdowskim w 2024 r. wg działów PKD

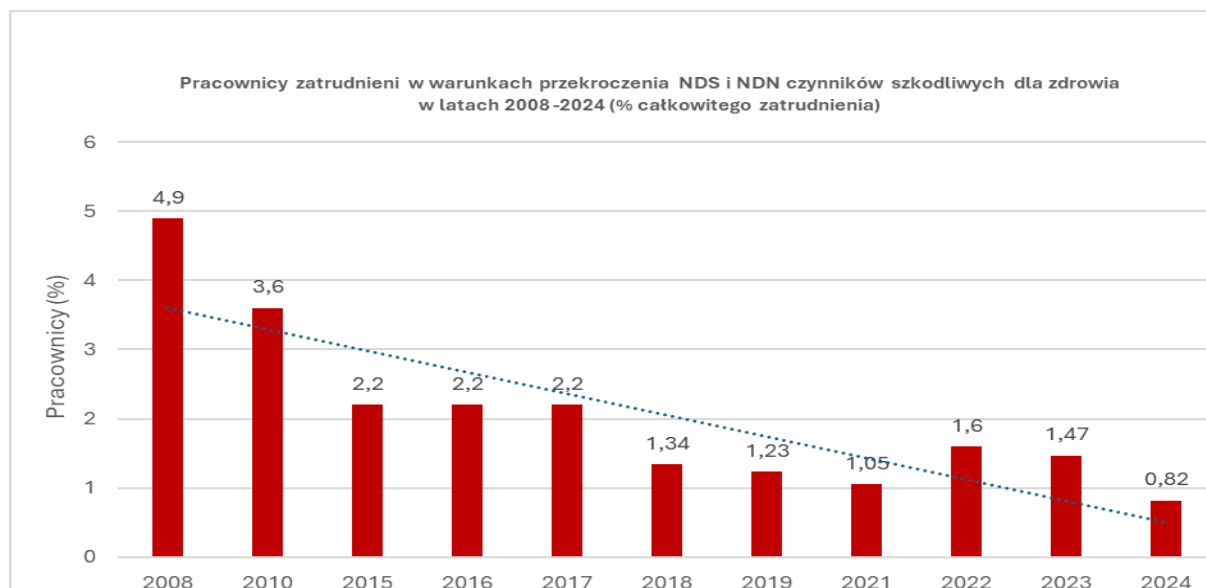
PKD	Opis działu	Przekroczenia NDS i NDN			
		Hałas	Pył	Czynniki chemiczne	Wibracja
02	Leśnictwo i pozyskiwanie drewna	2	-	-	-
15	Produkcja obuwia	1	-	-	-
16	Produkcja wyrobów z drewna z wyłączeniem mebli	2	-	-	-
23	Produkcja wyrobów budowlanych z betonu i opakowań szklanych	2	-	1	-
25	Produkcja elementów metalowych	-	-	1	-
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	1	-	-	-
31	Produkcja mebli	1	-	-	-

Wykres nr 15

Z posiadanych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiczną w Działdowie danych wynika, że w powiecie działdowskim, pomimo obserwowanej zmienności, utrzymuje się zarysowana w 2017 r. tendencja spadkowa liczby zakładów, w których stwierdzone są przekroczenia NDS i NDN czynników szkodliwych dla zdrowia (wykres nr 15) oraz utrzymuje się tendencja spadkowa liczby pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia (wykres nr 16).

Wykres Nr 16

Nadzór nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami oraz prekursorami narkotyków

W powiecie działdowskim 160 zakładów w swojej działalności stosuje niebezpieczne substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym w 11 zakładach pracownicy mają kontakt z prekursorami narkotyków, tj. kwasem solnym, kwasem siarkowym, acetonem, nadmanganianem potasu i toluenem.

W ramach nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami przeprowadzono 68 kontroli. Nadzorem objęto zarówno podmioty gospodarcze stosujące substancje i ich mieszaniny, jak i podmioty wprowadzające je do obrotu (producentów, formulatorów i dystrybutorów). Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Nadzór nad konfekcjonowaniem i wprowadzaniem do obrotu kosmetyków

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie znajduje się 1 zakład pracy zajmujący się konfekcjonowaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów kosmetycznych (olejków eterycznych). W ramach sprawowanego nadzoru oceniono warunki konfekcjonowania, dokumentację i znakowanie opakowań jednostkowych. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ponadto prowadzono nadzór nad wprowadzaniem do obrotu produktów kosmetycznych w sklepach stacjonarnych oraz monitorowano sprzedaż kosmetyków za pośrednictwem platform e-commerce.

Działania podejmowane w ramach systemu RAPEX – System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Kosmetykach

W 2024 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Działdowie otrzymała jedno powiadomienie alarmowe o potencjalnie niebezpiecznych produktach kosmetycznych mogących znajdować się w obrocie, w których stwierdzono skażenie mikrobiologiczne. We wskazanych obiektach wprowadzających kosmetyki do obrotu na terenie powiatu działdowskiego nie potwierdzono obecności produktu będącego przedmiotem powiadomienia. W związku z powiadomieniem alarmowym przeprowadzono 5 kontroli interwencyjnych.

Nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy

Mówiąc o narażeniu pracowników na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, mamy na uwadze osoby pracujące na stanowiskach pracy, na których z różnych przyczyn nie można przeprowadzić pomiarów czynników szkodliwych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, bądź też wyniki przeprowadzonych badań mają wartość powyżej wartości 0,1 NDS.

Natomiast praca w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, to praca, w czasie której przeprowadzane są pomiary czynników szkodliwych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, a ich wyniki mają wartość poniżej wartości 0,1 NDS.

W 2024 r. nastąpiła zmiana przepisów dotyczących wykonywania pracy w narażeniu na czynniki, które mają negatywny wpływ na zdrowie pracowników.

W związku z nowelizacją Kodeksu pracy i wdrożeniem unijnej dyrektywy dotyczącej ochrony zdrowia pracowników przed działaniem substancji reprotoksycznych, weszło w życie nowe rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1126).

Nowelizacja przepisów polegała na dodaniu substancji reprotoksycznych do już istniejących przepisów dotyczących czynników o działaniu rakotwórczym i mutagennym.

Zgodnie z definicją – substancje chemiczne lub mieszaniny o działaniu reprotoksycznym są to takie substancje, które działają szkodliwie na rozrodczość. Oznacza to niekorzystny wpływ na funkcje rozrodcze i płodność u dorosłych kobiet i mężczyzn oraz toksyczność rozwojową potomstwa w następstwie narażenia na substancję lub mieszaninę.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie znajdują się zakłady pracy, w których pracownicy mogą być narażeni lub pracują w kontakcie z substancjami reprotoksycznymi lub mieszaninami posiadającymi w składzie substancje reprotoksyczne. W związku z powyższym Państwowa Inspekcja Sanitarna będzie kontrolowała, czy przedsiębiorcy prawidłowo wykonują obowiązki, które wynikają nowych przepisów.

Narażenie na czynniki rakotwórcze

W toku przeprowadzonych kontroli ustalono, że w 41 zakładach pracy w procesie pracy występowały czynniki rakotwórcze.

W warunkach kontaktu lub kontaktu z narażeniem na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy w 2024 r. zatrudnionych było 543 pracowników (2023 r. - 438).

Ważnym elementem planowanych kontroli były działania informacyjne i edukacyjne kierowane do pracodawców i pracowników BHP, w celu zwiększenia ich świadomości i wiedzy na temat zagrożeń związanych z występowaniem czynników rakotwórczych w miejscu pracy. W efekcie nastąpiła poprawa w tym zakresie, zwiększyła się liczba zgłoszonych osób, które pracują w warunkach występowania czynników rakotwórczych lub mutagennych w zakładach pracy.

W przedsiębiorstwach powiatu działdowskiego do najczęściej występujących procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym należy praca związana z narażeniem na pyły drewna, a do najczęściej występujących substancji chemicznych o działaniu rakotwórczym - aldehyd mrówkowy. W 3 zakładach pracy występuje czynnik fizyczny - promieniowanie jonizujące.

Czynniki biologiczne w miejscu pracy

Narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne (wirusy, bakterie, grzyby, pasożyty) występowało w 74 zakładach pracy. Pracę w narażeniu na czynniki zaklasyfikowane do 2 i 3 grupy zagrożenia wykonywało 1 828 osób w następujących działach gospodarki: rolnictwo, wylęg i hodowla drobiu, leśnictwo, przemysł spożywczy, służba zdrowia, opieka społeczna, zbieranie odpadów, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, usługi pogrzebowe, dezynsekcja, deratyzacja, sprzedaż zboża, nasion i pasz oraz w laboratoriach.

W ramach nadzoru nad czynnikami biologicznymi przeprowadzono 36 kontroli.

Nadzór nad przestrzeganiem zakazu produkcji i wprowadzania do obrotu środków zastępczych

Do obowiązków Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie należy realizacja zadań w zakresie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu art. 4 pkt. 11 a i pkt 27 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (potocznie zw. dopalaczami lub nowymi narkotykami).

W 2024 r. do PSSE w Działdowie nie wpłynęło żadne zgłoszenie wystąpienia śmiertelnego zatrucia po zażyciu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych (w 2023 r. dwa zgłoszenia, które zostały zarejestrowane w elektronicznym Systemie Monitorowania Informacji o Środkach Zastępczych i Nowych Substancjach Psychoaktywnych).

Choroby zawodowe

W ujęciu lekarsko-prawnym za chorobę zawodową uważa się chorobę określoną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub sposobem wykonywania pracy.

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie wydał 1 decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej u pracownika medycznego, w związku z zachorowaniem na COVID-19 (poz. 26 w wykazie chorób zawodowych - choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa) oraz 1 decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej u nauczyciela.

W 2024 r. wpłynęło 1 zgłoszenie dotyczące podejrzenia choroby zawodowej u pracownika, w branży rolnictwo.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy podczas przeprowadzanych kontroli realizują również zadania z zakresu edukacji zdrowotnej, co przekłada się na wdrażanie inicjatyw promujących zdrowie w miejscu pracy.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie skontrolował i ocenił stan sanitarny placówek edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych, sprawował nadzór nad warunkami higieny procesów nauczania i wychowania oraz higieny wypoczynku i rekreacji.

Informacje ogólne

W 2024 r. w ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Działdowie znajdowało się 68 stałych placówek przeznaczonych dla dzieci i młodzieży, w tym:

- 4 żłobki;
- 13 przedszkoli, w tym 2 placówki sklasyfikowane jako inne formy wychowania przedszkolnego (punkty przedszkolne);
- 23 szkoły podstawowe;
- 1 liceum ogólnokształcące;
- 1 Niepubliczna Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy;
- 12 zespołów szkół, w ramach których funkcjonowało:
 - 6 przedszkoli,
 - 6 szkół podstawowych,
 - 4 licea ogólnokształcące,
 - 9 szkół zawodowych (5 techników, 4 branżowe szkoły),
 - 2 internaty;
- Działdowskie Centrum Edukacji i Kształcenia Ustawicznego DAR;
- Publiczne Działdowskie Centrum Kształcenia Ustawicznego DAR (LO, Szkoła Branżowa);

- 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze z pobytem całodobowym;
- 1 Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy;
- 3 pozaszkolne placówki specjalistyczne: - 1 szkoła muzyczna, 2 poradnie psychologiczno-pedagogiczne;
- 3 placówki wsparcia dziennego - świetlice socjoterapeutyczne;
- 2 ośrodki wypoczynkowe dla dzieci i młodzieży.

W 2024 r. zlikwidowana została Sala Zabaw w Działdowie.

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem warunków sanitarno-higienicznych w placówkach dla dzieci i młodzieży, skontrolowano 47 obiektów stałych oraz 71 turnusów wypoczynku (spośród 73 turnusów zarejestrowanych w elektronicznej bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej).

Przeprowadzono 143 kontrole (110 kontroli kompleksowych, 29 kontroli tematycznych oraz 4 kontrole interwencyjne). Wystawiono 6 decyzji administracyjnych w celu zapewnienia odpowiednich standardów higienicznych, w szczególności dotyczących pomieszczeń i wyposażenia.

Kontrole interwencyjne prowadzono w następujących sprawach:

- 2 kontrole w związku z informacjami od rodziców o wystąpieniu objawów zatrucia pokarmowego wśród uczestników dwóch turnusów wypoczynku letniego; na podstawie wyników wykonanych badań oraz przeprowadzonych kontroli i wywiadów epidemiologicznych nie potwierdzono zatrucia pokarmowego; prawdopodobnie krótko trwające dolegliwości (wymioty i biegunka) mogły wystąpić jako objawy wirusowych infekcji jelitowych przenoszonych pomiędzy uczestnikami turnusów wypoczynkowych.
- 1 kontrola w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w związku ze zgłoszeniem przez lekarza podejrzenia wszawicy u dziecka przebywającego w placówce; w wyniku interwencji niezwłocznie zostały przeprowadzone odpowiednie działania higieniczne przeciw wszawicy.
- 1 kontrola przeprowadzona w internacie, w związku z powiadomieniem od rodzica o braku ciepłej wody; w toku kontroli uzyskano wyjaśnienie, że krótko trwający brak ciepłej wody spowodowany był wystąpieniem awarii, która już została usunięta; wykonane podczas kontroli pomiary wykazały, że temperatura wody ciepłej była właściwa.

Z danych zgromadzonych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Działdowie wynika, że w szkołach wszystkich typów kształciło się 8.351 uczniów, wychowaniem przedszkolnym objęto 1.721 dzieci, natomiast do żłobków uczęszczało 172 dzieci do lat trzech.

Ergonomia mebli w szkołach i przedszkolach

Zdaniem specjalistów niewłaściwie dobrane stanowisko pracy ucznia (ławka i krzesło niedostosowane do wzrostu ucznia) przyczyniają się w istotny sposób do rozwoju i utrwalenia się nawyku nieprawidłowej postawy oraz sprzyjają rozwojowi wady.

W celu zapewnienia odpowiednich warunków pracy ucznia w szkole, przeprowadzono ocenę dostosowania mebli edukacyjnych (krzesła i stolików) do wzrostu uczniów. Wykonano 1 134 pomiary, oceniono 327 stanowisk pracy ucznia w 35 oddziałach w 4 placówkach.

Badania wykazały, że wszystkie stanowiska spełniały wymogi ergonomii.

Ocena sztucznego oświetlenia w placówkach oświatowo-wychowawczych

Wykonane pomiary sztucznego oświetlenia na stanowiskach pracy ucznia w szkołach powiatu działdowskiego wskazują na zbyt niskie natężenie oświetlenia sztucznego w niektórych placówkach edukacyjnych (ok. 71% ocenionych pomieszczeń do nauki nie spełniało norm sanitarnych). Występująca sytuacja jest związana z wprowadzeniem obowiązku stosowania Normy Europejskiej PN-EN 12464-1:2021 *Światło i oświetlenie – Oświetlenie miejsc pracy – część 1: Miejsca pracy we wnętrzach*, która posiada status Normy Polskiej i zastąpiła Normę PN-EN 12464-1:2012.

Zgodnie z aktualnie obowiązującą Normą w pomieszczeniach przeznaczonych do zajęć ogólnych średnie natężenie oświetlenia powinno wynosić przynajmniej 500 luksów.

Mając na uwadze, że w niektórych szkołach mogą wystąpić trudności w uzyskaniu wymaganych wartości natężenia oświetlenia sztucznego na stanowiskach pracy ucznia, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Działdowie poinformował Gminy, że w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego nad placówkami nauczania i wychowania w 2025 r. nie będą przeprowadzane w tych placówkach pomiary natężenia oświetlenia sztucznego. Jednocześnie zwrócił się z prośbą o podjęcie w tym czasie działań w celu zapewnienia oświetlenia zgodnego z wymaganiami nowej Normy.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych - prawidłowego przygotowania planów lekcji

W ramach nadzoru nad warunkami higieny procesu nauczania przeprowadzono ocenę higieniczną wybranych tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych w 17 placówkach, oceniono 54 oddziały w szkołach podstawowych i zespołach szkół. Nieprawidłowości w organizacji pracy uczniów nie stwierdzono, tygodniowe plany lekcji zostały opracowane z zachowaniem zasad higieny pracy umysłowej.

Warunki sanitarno-higieniczne prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Jednym z najważniejszych zagadnień z zakresu zdrowia publicznego jest zbyt mała aktywność ruchowa dzieci i młodzieży. Dlatego Państwowa Inspekcja Sanitarna przywiązuje szczególną uwagę do działań mających na celu promocję zdrowego i aktywnego stylu życia. Zapewnienie właściwych warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego jest przykładem dbałości o zdrowie i sprawność fizyczną dzieci i młodzieży szkolnej.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego:

- obecnie przy 25 szkołach znajduje się szkolny zespół sportowy z boiskiem; szkolny zespół sportowy jest to zespół pomieszczeń składający się z sali gimnastycznej, szatni, pomieszczeń sanitarnych (z natryskami) i pomocniczych; szkolny zespół sportowy

z boiskiem znajduje się przy 14 szkołach podstawowych i 10 zespołach szkół oraz 1 Liceum Ogólnokształcącym;

- 3 szkoły posiadają szkolny zespół sportowy bez boiska, 2 zespoły szkół oraz 1 szkoła podstawowa;
- 2 szkoły posiadają sale gimnastyczne z boiskiem;
- szkoła specjalna posiada salę zastępczą;
- 3 szkoły podstawowe posiadają sale zastępcze/rekreacyjne z boiskiem;
- w 3 szkołach podstawowych uczniowie ćwiczą na korytarzu lub boisku.

Oceniając warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego należy podkreślić, że w dalszym ciągu 3 szkoły podstawowe posiadają tylko boiska. Uczniowie z konieczności ćwiczą na korytarzach lub korzystają z infrastruktury poza szkołą, w tych szkołach kształci się 193 uczniów.

Zapewnienie właściwych warunków utrzymania higieny osobistej w palcówkach nauczania i wychowania

Podczas kontroli oceniano możliwość korzystania z bieżącej ciepłej wody, wyposażenie w przybory higieniczne (mydło w dozownikach, jednorazowe ręczniki papierowe do suszenia rąk lub przeznaczone do tego celu suszarki oraz papier toaletowy) a także sprawdzono czystość i porządek sanitariatów. Na ogół placówki starają się dbać o zachowanie należytych standardów. Stwierdzone nieprawidłowości zostały usunięte w trakcie kontroli lub niezwłocznie po jej zakończeniu.

Wszystkie placówki są zaopatrywane są w wodę dobrej jakości z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Odprowadzanie ścieków odbywa się przeważnie do sieci kanalizacji sanitarnej, 2 szkoły posiadają przyszkolną ekologiczną oczyszczalnię ścieków, a 1 punkt przedszkolny i 6 szkół podstawowych odprowadza ścieki do bezodpływowych zbiorników typu szambo.

Ochrona terenów rekreacyjnych i sportowych przed zanieczyszczeniem przez zwierzęta

W celu zapewnienia higienicznych warunków korzystania z terenów rekreacyjnych i sportowych oraz placów zabaw, zostały one zabezpieczone przed zanieczyszczeniami (w szczególności przed zanieczyszczeniem odchodami zwierzęcymi). Osoby odpowiedzialne na bieżąco dbają o szczelne ogrodzenie terenu, zabezpieczenie piaskownic przykryciem w czasie przerw w użytkowaniu, wymianę piasku w piaskownicach przed rozpoczęciem sezonu letniego. Ponadto zostały nałożone zakazy wprowadzania zwierząt na teren placówek przeznaczonych dla dzieci i młodzieży.

Ocena sytuacji w zakresie opieki zdrowotnej

- 33 szkoły posiadają gabinety profilaktycznej opieki zdrowotnej;
- w 4 szkołach zapewniono profilaktyczną opiekę zdrowotną w pomieszczeniach zastępczych na terenie placówki;
- w 37 szkołach zapewniono opiekę pielęgniarską;
- 3 szkoły zapewniały opiekę lekarza stomatologa;

- żadna ze szkół nie zapewniała podstawowej opieki lekarskiej.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W celu zapewnienia możliwości spożywania przynajmniej jednego ciepłego posiłku przez ucznia w godzinach lekcyjnych, w 22 (na 31 skontrolowanych) szkołach wprowadzono dożywianie dzieci. W 2024 r. dożywianiem objęto 894 uczniów w wieku od 6 do 16 lat. Z posiłków dofinansowanych skorzystało 479 uczniów. Ponadto w 5 szkołach 745 uczniów otrzymywało napój.

Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi - prowadzony jest w 17 szkołach podstawowych, 1 liceum ogólnokształcącym oraz 5 zespołach szkół, pozostałe placówki nie posiadają tych substancji.

W 2024 r. nastąpiła poprawa stanu sanitarnego placówek nauczania i wychowania poprzez:

- przebudowę boiska szkolnego przy Szkole Podstawowej w Płońnicy,
- wyeliminowanie niezgodności w zakresie natężenia oświetlenia sztucznego w dwóch placówkach.

Należy zauważyć, że pomimo stwierdzanych uchybień stan sanitarny nadzorowanych obiektów z roku na rok ulega systematycznej poprawie. Dyrektorzy placówek przy współdziale władz samorządowych, w miarę dostępnych środków finansowych, wykonują prace remontowo-budowlane i uzupełniają wyposażenie.

Warunki sanitarne zorganizowanych form wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2024 r. na terenie powiatu działdowskiego zorganizowane były 73 turnusy wypoczynku. Zgodnie z wykazem Elektronicznej Bazy Wypoczynku Ministerstwa Edukacji Narodowej, w powiecie działdowskim zarejestrowano 72 turnusy wypoczynku letniego i 1 turnus wypoczynku zimowego. W skontrolowanych turnusach wypoczywało 4060 uczniów (4030 – w sezonie letnim i 30 - w sezonie zimowym).

W ramach nadzoru nad letnim wypoczynkiem dzieci i młodzieży przeprowadzono 71 kontroli (w zakresie oceny warunków higieniczno-sanitarnych, warunków przygotowywania posiłków oraz oceny jadłospisów), skontrolowano 71 turnusów (kolonie, obozy pod namiotami, półkolonie). Nie zarejestrowano tzw. turnusów „dzikich”.

W czasie trwającego wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej nie zanotowano przypadków zbiorowych zatruc pokarmowych i nie zachodziła potrzeba interwencji w kwestii zapewnienia właściwych warunków sanitarno-higienicznych.

W nielicznych przypadkach organizatorzy wypoczynku korzystali z usług cateringowych świadczonych przez zakłady gastronomiczne znajdujące się pod stałym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Działdowie.

Jak co roku przed rozpoczęciem sezonu letniego w ośrodkach wczasowych oraz w innych obiektach wypoczynku letniego zostały przeprowadzone kontrole stanu sanitarnego, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ośrodki wypoczynkowe na terenie Lidzbarka (w tym ośrodek kolonijny) zaopatrywane są w wodę dobrej jakości z wodociągu publicznego w Lidzbarku.

W czasie ferii zimowych w powiecie działdowskim zarejestrowano 1 półzimowisko; dla 30 uczestników wypoczynku zimowego zorganizowano zajęcia świetlicowe, plenerowe i jednodniowe wycieczki.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Ogółem w 2024 r. wydano 334 opinie i uzgodnienia (zajęte stanowiska) oraz wystawiono 50 decyzji płatniczych. Przeprowadzono 30 kontroli, w tym 4 wizje lokalne oraz 4 kontrole w trakcie realizacji inwestycji.

Liczba zajętych stanowisk dotyczących		
Wyszczególnienie	Ogółem	w tym negatywne
Opinie dotyczące uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	3 opinie	0
Opinie dotyczące odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	2 opinie	
Opinie dotyczące opiniowania dokumentacji wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	5 opinii	0
Opinie co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby - co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	30 opinii	0
Opinie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	5 opinii	1
Opinie dotyczące uzgadniania dokumentacji projektowej pod względem wymagań higieniczno-zdrowotnych	35 opinii	0
Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego	10 opinii art. 56 ustawy Prawo budowlane	0
Uzgodnienie projektu decyzji o warunkach zabudowy	174 postanowienia	
Inne sprawy	214	0
Kontrole	30	0
Razem	334	1

Uzgodnienia dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

W 2024 r. uzgodniono 35 opracowań dokumentacji projektowych i w tym zakresie wydano 35 opinii sanitarnych.

W 2024 r. uzgodniono w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych m.in. następujące inwestycje:

- przebudowa istniejącego Oddziału Psychiatrycznego oraz budowa budynku wraz z niezbędną infrastrukturą na potrzeby utworzenia Oddziału Dziennego Psychiatrycznego oraz Poradni Zdrowia Psychicznego na terenie SPZOZ w Działdowie;
- przebudowa istniejącej instalacji technologicznej w Stacji Uzdatniania Wody Jeleń, gmina Lidzbark poprzez montaż lampy UV, w ramach modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w gminie Lidzbark - I etap w miejscowości Jeleń, gmina Lidzbark;
- rozbudowa i przebudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Turza Wielka, gmina Działdowo;
- przebudowa z rozbudową oczyszczalni ścieków w Iłowie-Osadzie.

Uczestniczenie w odbiorach obiektów przekazywanych do użytkowania.

W 2024 r. uczestniczono w 22 kontrolach obiektów przekazywanych do użytkowania.

Wydano 10 opinii sanitarnych z art. 56 ustawy Prawo budowlane oraz 12 opinii dotyczących innych uruchamianych obiektów.

Wybrane inwestycje zlokalizowane w powiecie działdowskim zgłoszone do odbioru w 2024 r.:

- budowa budynku handlowo-usługowego Dino wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Działdowie, przy ul. Księżodworskiej 93;
- budowa budynku handlowo-usługowego Dino wraz z infrastrukturą towarzyszącą w m. Płońska;
- rozbudowa oraz zmiana sposobu przeznaczenia części budynku na salę zajęć dla dzieci wraz z węzłem sanitarnym przy ul. Orłowskiego 30 w Działdowie;
- rozbudowa wraz ze zmianą sposobu użytkowania hotelu na placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w m. Cibórz, gm. Lidzbark;
- budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Koszelewki, gmina Rybno;
- przebudowa budynku po byłym Zespole Szkół Rolniczych – Edukacyjne Centrum rehabilitacyjno-medyczne w Gródkach, gmina Płońska.

Uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W 2024 r. wydano 5 opinii sanitarnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Uzgodnienia dotyczyły:

1. Budowy wytwórni pasz z towarzyszącą infrastrukturą w miejscowości Iłowo-Osada.
2. Uruchomienia usługowego zbierania odpadów oraz zmiany sposobu użytkowania i rozbudowy istniejącego budynku w miejscowości Niechłonin, gmina Płońnica - opinia negatywna.
3. Posadowienia i uruchomienia instalacji do odzysku odpadów złomu-strzępiarki na terenie nieruchomości zlokalizowanej w miejscowości Działdowo.
4. Rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Ciechanówko, gm. Lidzbark (rozpatrzono 2 wnioski).

Warunki realizacji wynikające z decyzji środowiskowej:

W 2024 r. nie dokonano zgłoszenia oddania do użytkowania inwestycji, dla której w decyzji środowiskowej zostały nałożone określone warunki realizacji.

Z informacji przekazanych przez Powiatowego Lekarza Weterynarii wynika, że w 2024 r. nie uruchomiono nowych obiektów inwentarskich niepodlegających obowiązkowi zgłoszenia do użytkowania.

PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

W działaniach Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy podkreślić ważną rolę promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej z wieloma programami profilaktycznymi.

Mając na uwadze, że kształtowanie postaw dotyczących zdrowia odbywa się w środowisku rodzinnym, rówieśniczym i szkolnym, nasze działania skierowane są przede wszystkim do uczniów, ale również do osób dorosłych.

W celu promowania postaw prozdrowotnych, przykładamy dużą wagę do komunikacji internetowej oraz efektywnie wykorzystujemy media społecznościowe (facebook i platforma X).

W 2024 r. uczestniczyliśmy w realizacji następujących programów profilaktycznych koordynowanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie:

- *Trzymaj Formę*, program edukacyjny o racjonalnym odżywianiu i aktywności fizycznej
- *Skąd się biorą produkty ekologiczne?*, program edukacyjny dla przedszkoli
- *Bieg po zdrowie*, program antytytoniowej edukacji zdrowotnej
- *Czyste powietrze wokół nas*, program profilaktyki tytoniowej
- *zapobieganie zakażeniom HIV i zwalczanie AIDS*
- *Wybierz życie – pierwszy krok*, program poświęcony profilaktyce nowotworowej
- *ARS czyli jak dbać o miłość*, program realizowany jest w ramach projektu pn.: *Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu i tytoniu i innych środków psychoaktywnych*
- *Program „Podstępne WZW”*

- Program „Znamie! Znam je?”

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Działdowie udzielała wsparcia organizacyjnego, metodycznego i merytorycznego dla potrzeb realizowanych programów.

Braliśmy również udział w następujących działaniach informacyjno-edukacyjnych koordynowanych przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie, związanych z:

- akcją "Moje dziecko idzie do szkoły"
- akcją "Zdrowe Wakacje"
- Światowym Dniem Zdrowia
- Europejskim Dniem Wiedzy o Antybiotykach
- profilaktyką tytoniową i używania e-papierosów - Światowy Dzień bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia
- profilaktyką zażywania nowych narkotyków
- profilaktyką uzależnień od alkoholu
- profilaktyką zagrożeń zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV
- profilaktyką COVID-19
- profilaktyką grypy
- profilaktyką chorób odkleszczowych
- profilaktyką zarażeń pasożytniczych (owsica, wszawica, świerz, bąblowica itp.)
- profilaktyką chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych
- profilaktyką zatruc grzybami
- profilaktyką wścieklizny
- profilaktyką wirusowego zapalenia wątroby (WZW A, B, C)
- profilaktyką chorób przenoszonych drogą płciową – projekt # Młodzi Świadomi
- profilaktyką chorób nowotworowych
- propagowaniem zasad higieny osobistej
- bezpiecznym i zdrowym wypoczynkiem podczas ferii zimowych
- edukacją konsumencką
- edukacją w zakresie prawidłowego nawadniania organizmu
- kampanią EFSA „Wybieraj bezpieczną żywność”
- promocją zdrowego stylu życia
- promocją higieny jamy ustnej, w tym profilaktyką próchnicy i chorób przyzębia
- promocją szczepień ochronnych

Wybrane programy realizowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Działdowie (PSSE w Działdowie)

Do priorytetów w obszarze promocji zdrowia należy **realizacja zadań z zakresu profilaktyki palenia tytoniu**. Działania skierowane do różnych grup społecznych mają na celu zwiększenie

świadomości na temat zdrowotnych skutków palenia tytoniu oraz edukację antytytoniową dzieci i młodzieży.

Zgodnie z założeniami Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020–2030 do końca 2030 r. zwiększy się odsetek dziewcząt i chłopców w wieku 15 lat deklarujących niepalenie wyrobów tytoniowych, odpowiednio z poziomu 87,5% i 88,2% do poziomu 92%.

Nadal więc potrzebne są działania edukacyjno-informacyjne prowadzące do ograniczenia palenia tytoniu, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

W 2024 r. realizowano 2 programy edukacyjne o tematyce antytytoniowej adresowane do dzieci i dorosłych.

Czyste powietrze wokół nas

Program profilaktyki antytytoniowej skierowany do dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, ich rodziców i opiekunów. W 2024 r. chęć przystąpienia do programu zadeklarowało 9 placówek.

Bieg po zdrowie

Program profilaktyki antytytoniowej skierowany do uczniów klas IV szkoły podstawowej. Celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia tytoniu i używania e-papierosów. Odgrywa ważną rolę w promowaniu zdrowego stylu życia.

W powiecie działdowskim do programu zgłosiło się 11 placówek (172 uczniów).

Pracownicy PSSE w Działdowie w toku czynności kontrolnych przeprowadzali ocenę w zakresie przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów w obiektach użyteczności publicznej, zakładach opieki zdrowotnej, szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, zakładach pracy oraz zakładach gastronomicznych nie stwierdzając w tym zakresie nieprawidłowości.

Program Profilaktyki zakażeń HIV

Problem HIV/AIDS wciąż jest aktualny, ponieważ liczba zakażeń wirusem HIV w Polsce systematycznie wzrasta.

Według danych Krajowego

Centrum ds. AIDS od wykrycia w Polsce pierwszego zakażenia

w 1985 r. do 31 grudnia 2023 r. zarejestrowano 32 935 zakażonych ogółem (zaktualizowano:

listopad 2024 r.). Jednak według szacunków, w Polsce zakażonych jest dużo więcej osób co oznacza, że wiele z nich nie wie o swoim zakażeniu. Osoby te mogą nieświadomie zakażać innych.

Celem prowadzonych działań było upowszechnianie wiedzy na temat HIV/AIDS oraz podnoszenie świadomości społeczeństwa nt. tej choroby. Przeprowadzono 5 zajęć edukacyjnych w szkołach podstawowych oraz ponadpodstawowych nt. profilaktyki zakażeń HIV oraz przedstawiono informacje dotyczące głównych dróg zakażenia wirusem HIV. W zajęciach uczestniczyło 148 uczniów. Przekazano do szkół ponadpodstawowych i starszych klas szkół podstawowych informacje nt. Światowego Dnia AIDS wraz z materiałem informacyjno-edukacyjnym. Poinformowano o Europejskim Tygodniu Testowania w kierunku HIV i możliwości skorzystania z bezpłatnych, anonimowych, bez skierowania badań. Informacje nt. Światowego Dnia AIDS wraz z materiałem edukacyjnym umieszczono na stronie internetowej PSSE w Działdowie oraz na PSSE w Działdowie w serwisie Facebook.

Na stanowiskach informacyjno-edukacyjnych wystawianych przez PSSE w Działdowie, podczas imprez plenerowych, znajdowały się ulotki i broszury informacyjne w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, które pobrane zostały przez 380 osób.

Trzymaj formę

Celem programu jest edukacja w zakresie kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety z uwzględnieniem odpowiedzialności indywidualnej za zdrowie i zasady wolnego wyboru.

Program realizowany jest metodą projektu, dzięki czemu wykracza poza podstawę programową i programy nauczania szkoły. Projekt edukacyjny jest zespołowym, planowym działaniem uczniów, mającym na celu rozwiązanie konkretnego problemu, z zastosowaniem różnorodnych metod.

Program jest współorganizowany przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Adresowany jest do uczniów szkół podstawowych, ich rodziców i opiekunów.

Państwowa Inspekcja Sanitarna wspiera działania uczestników poprzez dostarczanie materiałów edukacyjnych (broszury, plakaty) oraz organizację narad i szkoleń dot. realizacji programu. W roku szkolnym 2023/2024 do programu przystąpiły 24 szkoły podstawowe.

W ramach programu prowadzono monitoring rejestracji szkół do programu i konkursu o zdrowym stylu życia, odbyły się 2 szkolenia dla szkolnych koordynatorów, w czasie których przekazano materiały edukacyjne. W szkoleniach uczestniczyło 29 osób. Ponadto przeprowadzono 2 zajęcia edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych, w których uczestniczyło 46 osób. Na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych

umieszczono informacje dotyczące właściwego odżywiania oraz znaczenia aktywności fizycznej dla zachowania zdrowia.

Ars czyli jak dbać o miłość

Program edukacyjny skierowany do uczniów szkół średnich. Młodzież w wieku dorastania jest narażona na zachowania zagrażające zdrowiu, do których należą: palenie papierosów, picie alkoholu oraz zażywanie narkotyków i dopalaczy, a także przypadkowe kontakty seksualne.

Głównym celem programu jest ograniczenie zachowań ryzykownych i szkodzących zdrowiu, także w kontekście przyszłych ról rodzicielskich. W 2024 r. w powiecie działdowskim do programu zgłosiły się wszystkie szkoły ponadpodstawowe, w programie wzięło udział 275 uczniów. Przeprowadzono szkolenie dla koordynatorów szkolnych, w którym uczestniczyło 9 osób.

Wybierz życie, Pierwszy Krok

Program edukacyjny skierowany do uczniów szkół średnich, którego celem jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Uczniowie zdobywają wiedzę na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w powstawaniu tego nowotworu. W roku 2024 r. do udziału w programie zgłoszono 364 uczniów uczęszczających do 6 szkół ponadpodstawowych. Zorganizowano szkolenie dla koordynatorów szkolnych programu, w którym uczestniczyło 9 osób.

„Znamię Znam Je”

Program skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych, którego celem jest popularyzacja wiedzy na temat profilaktyki czerniaka. Uczniowie poznają czynniki ryzyka wystąpienia choroby oraz jak chronić skórę przed czerniakiem.

W 2024 r. do programu zgłosiło się: 6 szkół ponadpodstawowych, edukacją objęto 344 uczniów.

Podstępne WZW (wirusowe zapalenie wątroby)

Program edukacyjny skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych, którego głównym celem jest upowszechnianie wiedzy na temat profilaktyki wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C.

W 2024 r. do programu zgłosiło się 6 szkół ponadpodstawowych, edukacją objęto 413 uczniów.

Działania informacyjno-edukacyjne nieprogramowe

1. Akcja letnia „Zdrowe wakacje 2024”

Pracownicy PSSE w Działdowie podczas letniego wypoczynku dzieci i młodzieży, prowadzili zajęcia edukacyjne w ramach akcji „Zdrowe Wakacje 2024”.

Podczas letniego wypoczynku dzieci i młodzieży promowano ideę zdrowego stylu życia oraz wskazywano alternatywne formy spędzania wolnego czasu, a także zachęcano do aktywności fizycznej. Dużą uwagę poświęcono zagadnieniom zdrowego odżywiania, profilaktyki chorób odkleszczowych, profilaktyki antytytoniowej oraz znaczenia higieny osobistej i higieny rąk w profilaktyce chorób zakaźnych. Ważnym ogniwem w łańcuchu naszych działań było rozdawnictwo materiałów informacyjno-edukacyjnych. Ogółem przeprowadzono 10 zajęć edukacyjnych podczas turnusów wypoczynku dla 305 uczestników obozów letnich, półkolonii i kolonii w powiecie działdowskim.

Uczestnicy rozwiązywali zadania i uczestniczyli w konkursach, za aktywny udział w zajęciach otrzymywali upominki i nagrody rzeczowe ufundowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną i Starostę Działdowskiego.

Młodzież, jak i młodsze dzieci bardzo chętnie brały udział w ćwiczeniach prowadzonych z wykorzystaniem algogogli i narkogogli, specjalnych okularów, symulujących wpływ alkoholu i substancji psychoaktywnych na organizm człowieka. Osoby wypoczywające miały możliwość sprawdzenia jak zmienia się postrzeganie rzeczywistości w trakcie zaburzonego odbierania bodźców.

W ramach akcji letniej do 66 placówek wypoczynku letniego przekazano ulotki i broszury dotyczące prawidłowego mycia rąk, zdrowego odżywiania oraz profilaktyki chorób odkleszczowych.

Informacje na temat bezpiecznego wypoczynku oraz fotorelacje z przebiegu zajęć oraz informacje dotyczące bezpiecznego wypoczynku, zamieszczano na koncie PSSE Działdowie w serwisie Facebook, odnotowano 5 711 wyświetleń zamieszczonych postów.

Organizacja stanowisk informacyjno-edukacyjnych w ramach akcji „Zdrowe Wakacje 2024”

PSSE w Działdowie przygotowała 5 stanowisk informacyjno-edukacyjnych, które zostały zaprezentowane podczas wydarzeń plenerowych w powiecie działdowskim. W naszym punkcie dzieci i dorośli mogli uczestniczyć w konkursach wiedzy na temat zdrowego stylu życia, ćwiczeniach z algogoglami i narkogoglami oraz w pokazach. Wystawione przez nas stanowiska odwiedziło ok. 360 osób.

2. Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

- ***Profilaktyka stosowania substancji psychoaktywnych, w tym środków zastępczych***

Działania profilaktyczne miały na celu upowszechnianie wiedzy wśród mieszkańców naszego powiatu o zagrożeniach związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

PSSE w Działdowie zrealizowała 11 zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyło 477 osób (młodzież i osoby dorosłe), wystawiono 9 stoisk informacyjno-edukacyjnych, które

odwiedziło około 735 osób. Prowadzono rozdawnictwo materiałów informacyjno-edukacyjnych wśród uczestników kolonii, półkolonii i obozów letnich, materiały przekazano do 11 placówek. Informacje z działań przeprowadzonych w ramach profilaktyki uzależnień zamieszczano w mediach społecznościowych na koncie PSSE w Działdowie w serwisie Facebook, odnotowano 1 241 wyświetleń zamieszczonych postów.

- **Profilaktyka antytytoniowa - Światowy Dzień Bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia, profilaktyka używania e-papierosów**

W ramach programu przeprowadzono 5 zajęć edukacyjnych dla młodzieży szkół podstawowych, oraz mieszkańców DPS w Uzdowie i uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej PSONI Koło w Działdowie. W zajęciach uczestniczyły 134 osoby. Podczas spotkań wykorzystano prezentacje multimedialne, omówiono skutki zdrowotne czynnego i biernego palenia tytoniu.

Z okazji Światowego Dnia Bez Tytoniu zorganizowano stoisko informacyjno-edukacyjne poświęcone m.in. profilaktyce antynikotynowej. W punkcie można było zbadać zawartość tlenu węgla w wydychanym powietrzu z wykorzystaniem urządzenia smokolajzer. Odwiedziło nas 110 osób. Informacje o podjętych działaniach zamieszczono w mediach społecznościowych - odnotowano 888 wyświetleń.

3. Profilaktyka chorób zakaźnych

Przeprowadzono 11 zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyło 154 uczniów szkół podstawowych i przedszkolaków oraz 148 osób dorosłych (uczestnicy klubów seniora, DPS Uzdowo, Funkcjonariusze Policji). Przedstawiono pokaz jak prawidłowo myć ręce oraz informację nt. znaczenia higieny osobistej w profilaktyce chorób zakaźnych. Omówiono objawy wybranych chorób zakaźnych oraz drogi przenoszenia zakażenia. Przedstawiono rolę profilaktyki w kontekście ekspozycji zawodowej. Omówiono również rolę szczepień ochronnych w zwalczaniu chorób zakaźnych. Podczas spotkań przekazywano materiały informacyjno-edukacyjne. W mediach społecznościowych odnotowano 5 400 wyświetleń.

4. Kampania edukacyjna „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy” profilaktyka chorób odkleszczowych

„Celem kampanii jest propagowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami, edukacja w zakresie prawidłowego usuwania kleszcza, zwiększenie społecznej świadomości w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, zwiększenie wiedzy na temat szczepień ochronnych jako skutecznej metody profilaktyki kleszczowego zapalenia mózgu.”

W ramach kampanii „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy” przekazywaliśmy informacje o zasadach profilaktyki chorób odkleszczowych.

Nasze działania były skierowane do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, do przedszkolaków oraz do osób dorosłych. Podczas zajęć z dziećmi w wieku przedszkolnym wykorzystywano kolorowanki edukacyjne z ciekawostkami i łamigłówkami o kleszczach. „Kleszczowanka” - kolorowanka edukacyjna, która powstała z inicjatywy Oddziału Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie, przez zabawę uczy jak ochronić dziecko przed ukłuciem przez kleszcza i chorobami, które kleszcze przenoszą.

W ramach kampanii zorganizowaliśmy 15 zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej, w których uczestniczyło 526 uczniów oraz zorganizowaliśmy 5 stanowisk informacyjno-edukacyjnych, które odwiedziło ok. 380 osób.

5. Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania

Profilaktyka używania napojów energetyzujących i suplementów diety.

- Przeprowadzono 5 zajęć edukacyjnych dla uczniów i przedszkolaków, w których wzięło udział 259 osób. Duża liczba wyświetleń w mediach społecznościowych świadczy o tym, że temat odżywiania cieszy się dużym zainteresowaniem wśród odbiorców, odwiedziło nas 1 161 osób.

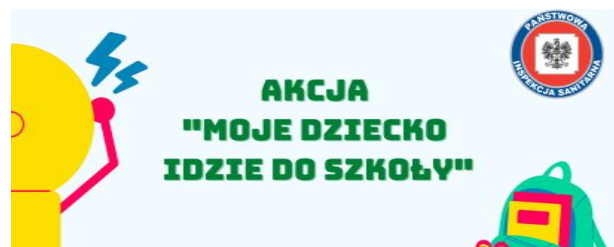
- **EFSA „Wybieraj Bezpieczną Żywność”** - kampania, która ma na celu zachęcenie konsumentów do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych poprzez wyjaśnianie kluczowej roli, jaką odgrywa nauka w bezpieczeństwie żywności.

PSSE w Działdowie promowała kampanię na stoiskach informacyjno-edukacyjnych, które odwiedziło 295 osób. Na bieżąco umieszczane były informacje promujące ideę kampanii na koncie PSSE w Działdowie w serwisie Facebook oraz na platformie X, odnotowano 2 121 wyświetleń zamieszczonych postów.

6. Moje dziecko idzie do szkoły

Celem przedsięwzięcia jest podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat wybranych zagadnień zdrowego stylu życia. Uświadomienie rodzicom ich roli w kształtowaniu prawidłowych nawyków prozdrowotnych dzieci oraz przekonanie ich o słuszności działań profilaktycznych

podejmowanych w szkole i w domu. Przekazywano rodzicom informacje na temat zasad racjonalnego żywienia dzieci oraz znaczenia drugiego śniadania, zasad właściwego doboru plecaka, oraz zasad prawidłowego doboru mebli do nauki. Przekazano materiały edukacyjne poświęcone zagadnieniom związanym ze zdrowiem dzieci w wieku wczesnoszkolnym. W akcji uczestniczyły wszystkie przedszkola w powiecie działdowskim.

7. *Propagowanie zasad higieny osobistej*

W naszych działaniach zwracano uwagę na znaczenie higieny rąk w zapobieganiu rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych. Podczas zajęć przekazywaliśmy informacje, że mycie rąk wodą i mydłem ma duże znaczenie w zapobieganiu zakażeniom zarówno w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jak i w środowisku domowym, ponieważ ogranicza rozprzestrzenianie się bakterii i wirusów. Pracownicy PSSE w Działdowie wyjaśniali jaką rolę odgrywa mycie rąk w zapobieganiu rozprzestrzeniania się grypy i innych chorób przenoszonych drogą kropelkową oraz chorób przenoszonych drogą pokarmową. Prowadzili zajęcia edukacyjne dla dzieci z wykorzystaniem kolorowanek „Myję ręce bo wiem więcej” oraz zajęcia dla młodzieży i osób dorosłych organizując stanowiska informacyjno-edukacyjne w gminach powiatu.

Personel i pacjenci Szpitala, Przychodni POZ oraz seniorzy uczęszczający do klubów seniora brali udział w badaniu ankietowym dotyczącym wiedzy mieszkańców Warmii i Mazur nt. zasad higieny rąk, wypełnili 269 ankiet.

8. *Współpraca w obszarze działań prozdrowotnych*

W realizacji działań oświatowo-zdrowotnych współpracujemy m. in. z jednostkami samorządu terytorialnego, placówkami nauczania i wychowania, szpitalem i innymi zakładami opieki zdrowotnej oraz z jednostkami organizacyjnymi stowarzyszeń.

W 2024 r. współpraca z władzami samorządowymi w obszarze promocji zdrowia obejmowała wspólne kampanie informacyjno-edukacyjne oraz realizację projektów mających na celu promowanie zdrowego stylu życia.

„Tydzień profilaktyki zdrowotnej w powiecie działdowskim”

W 2024 r. już po raz kolejny wspólnie z Powiatem Działdowskim zorganizowaliśmy obchody „Tygodnia profilaktyki zdrowotnej w powiecie działdowskim”. Jest to przedsięwzięcie, które powstało w wyniku szerokiej współpracy lokalnej i którego celem jest promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży oraz wśród osób dorosłych poprzez edukację zdrowotną. Objęcie przedsięwzięcia patronatem honorowym przez Starostę Działdowskiego wskazuje na szczególny charakter wydarzenia, jego rangę i znaczenie dla społeczności naszego powiatu. Działania profilaktyczne miały formę prelekcji, wykładów i pokazów, wydarzenie bogato urozmaiciły ćwiczenia, konkursy i występy artystyczne.

W czasie prowadzonych przez specjalistów prelekcji rozmawialiśmy o profilaktyce uzależnień, aktywności fizycznej i zdrowym odżywianiu, wpływie różnych bodźców na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży oraz zagrożeniach związanych z zażywaniem tzw. dopalaczy i używek pobudzających. Zaproszenie do wygłoszenia wykładów przyjęli specjaliści psychoterapii i uzależnień Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Działdowie oraz Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Działdowie. Wykład wygłosił również uznany specjalista w dziedzinie profilaktyki uzależnień Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie. W wykładach wzięło udział ok. 200 osób.

W ramach obchodów „Tygodnia profilaktyki w powiecie działowskim” mieszkańcy naszego powiatu mieli możliwość skorzystania z badań profilaktycznych w kierunku raka szyjki macicy (cytologia płynna LBC) oraz raka prostaty. Nieodpłatne badania można było wykonać w Mobilnym Gabinecie Fundacji Medycyny Prenatalnej im. Ernesta Wójcickiego, który przyjechał do Działdowa. Wydarzenie cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności. Badania zorganizowane z inicjatywy PSSE w Działdowie zostały sfinansowane przez Starostwo Powiatowe w Działdowie, jest to przykładem dbałości władz samorządowych o zdrowie mieszkańców naszego powiatu i świadczy o zaangażowaniu w promocję szczepień ochronnych przeciwko HPV.

W ostatnim dniu obchodów w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Iłowie-Osadle rozmawialiśmy o chorobach przenoszonych przez kleszcze. W zajęciach wykorzystano filmy edukacyjne, makiety ilustrujące cykl rozwojowy kleszcza i przyrządy do bezpiecznego usuwania kleszczy.

Ponadto u progu sezonu grzybowego zachęcaliśmy do aktywnego wypoczynku podczas pobytu w lesie oraz prowadziliśmy edukację w zakresie rozpoznawania grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących. Wspólnie z uczniami Technikum Leśnictwa zorganizowaliśmy wystawę grzybów. W zajęciach uczestniczyli uczniowie Zespołu Szkół, szkół podstawowych oraz nauczyciele - ok. 100 uczestników.

Tydzień dla serca

Z ramach obchodów „Tygodnia dla Serca” w Szpitalu w Działdowie zorganizowano stoisko informacyjno-edukacyjne przy współudziale Starostwa Powiatowego w Działdowie, SPZOZ w Działdowie oraz Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy Filia w Działdowie. Osoby, które odwiedziły stoisko miały możliwość wykonania bezpłatnych badań profilaktycznych (pomiar ciśnienia tętniczego krwi, poziomu glukozy we krwi oraz saturacji krwi metodą pulsoksymetrii), udzielano porad w zakresie edukacji żywieniowej, profilaktyki antynikotynowej i używania substancji psychoaktywnych oraz zapobiegania zakażeniom HIV. Wyświetlono film edukacyjny pokazujący jak pracuje serca człowieka. Wydarzenie miało na celu podniesienie świadomości nt. czynników ryzyka schorzeń układu krążenia oraz promowanie prostych kroków do zdrowego serca.

Dla seniorów przygotowano wykład nt. profilaktyki chorób serca, natomiast dzieci brały udział w konkursach i rozwiązywały rebusy nt. zdrowego stylu życia, maluchy malowały kolorowanki. Stoisko odwiedziło ok. 90 osób

Tabela nr 1

Liczba dzieci i młodzieży objęta obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi w latach 2023-2024

MIASTA I GMINY	2023	2024
Miasto Działdowo	5743	5524
Gmina Działdowo	623	619
Miasto i Gmina Lidzbark	2791	2662
Gmina Iłowo	1108	1087
Gmina Płośnica	511	488
Gmina Rybno	1379	1343
OGÓŁEM:	12 155	11 723

Tabela nr 2

Procentowe wykonanie szczepień ochronnych w gminach powiatu działdowskiego w latach 2023-2024

Miasto/Gmina	DTP+IPV+HIB				RV		PCV		MMR		DTaP +IPV		MMR		dTAp		Td	
	1 rok życia		2 rok życia		1 rok życia		2 rok życia		2 rok życia		6 rok życia				14 rok życia		19 rok życia	
Lata	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
Miasto Działdowo	62	59	70	70	78	69	76	64	96	94	87	88	87	88	94	92	99	95
Gmina Działdowo	62	59	70	73	80	72	76	64	96	96	92	88	92	88	94	94	99	95
Miasto i Gmina Lidzbark	62	57	68	72	80	72	78	63	97	94	90	87	90	88	96	92	98	95
Gmina Iłowo	63	60	70	74	78	71	76	64	96	96	90	87	90	90	96	92	100	95
Gmina Płośnica	62	55	69	73	79	71	77	76	96	94	92	92	92	92	93	94	100	95
Gmina Rybno	63	56	70	74	80	59	77	58	97	92	90	96	90	98	94	100	100	95
OGÓŁEM	63	57*	70	74	80	69	77	64	96	96	90	89	90	90	95	94	99	95

DTP – szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi; IPV – szczepionka przeciwko Poliomyelitis; HIB – szczepionka przeciwko Haemophilus influenzae typu B; RV – szczepionka przeciwko rotawirusom; PCV – szczepionka przeciwko pneumokokom; MMR – szczepionka przeciwko odrze, śwince i różyczce; DTaP – szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, z acelularną komponentą krztuśca przeznaczona wyłącznie dla dzieci do 6 r.ż.; dTap - szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, z acelularną komponentą krztuśca przeznaczona wyłącznie dla dzieci powyżej 7 r.ż.; Td - szczepionka przeciwko błonicy i tężcowi.

Tabela nr 3

Procentowe wykonanie szczepień ochronnych w punktach szczepień powiatu działdowskiego w latach 2023-2024

Miasto/ Gmina	DTP+IPV+HIB				RV		PCV		MMR		DTaP +IPV		MMR		dTap		Td	
	1 rok życia		2 rok życia		1 rok życia		2 rok życia		2 rok życia		6 rok życia				14 rok życia		19 rok życia	
Lata	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
NZOZ ZPL Działdowo ul. Norwida 29	62	59	70	70	75	69	76	64	96	90	84	88	84	88	94	92	99	95
NZPiSOZ Działdowo ul. Lidzbarska 30	64	59	71	70	78	70	76	64	95	94	87	88	87	88	94	92	99	95
Poradnia Rodzinna Działdowo ul. Świerkowa 6	61	60	69	70	76	69	78	64	94	94	87	88	87	88	95	92	99	95
NZOZ PLR Działdowo ul. Norwida 29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		100	100	99	95
AD-MED Uzdowo	62	59	70	73	80	72	76	64	96	96	92	88	92	88	94	94	99	95

Miasto/ Gmina	DTP+IPV+HIB				RV		PCV		MMR		DTaP +IPV		MMR		dTAp		Td	
	1 rok życia		2 rok życia		1 rok życia		2 rok życia		2 rok życia		6 rok życia				14 rok życia		19 rok życia	
Lata	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
NZOZ „Medicus” Lidzbark ul. Brzozowa 10	69	57	67	72	78	72	78	63	97	94	90	87	94	88	94	92	97	95
NZOZ „Eskulap” Lidzbark ul. Zieluńska 35	-	60	-	72	-	73	-	63	-	94	-	-	-	-	100	100	100	100
NZOZ Wel-Med Lidzbark ul. Brzozowa 10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100	100	100	100
NZOZ „Olmed” Narzym ul. Sportowa 1	63	60	69	73	76	71	75	63	96	95	90	84	90	90	96	92	100	94
NZPiSOZ Iłowo ul. Leśna 3D	63	60	71	75	80	71	77	65	96	97	90	90	90	90	96	92	100	96
NZOZ „Eskulap” Niechłonin 93	62	55	69	73	78	70	76	74	96	94	92	92	92	92	95	95	100	95
NZOZ ”Sanomed” Płońnica ul. Lipowa 6	62	55	69	73	80	72	78	78	96	94	92	92	92	92	93	93	100	95
SPGZOZ Rybno ul. Zajeziorna 58	63	56	70	74	80	59	77	58	97	92	90	96	90	98	94	100	100	95

DTP – szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi; IPV – szczepionka przeciwko Poliomyelitis; HIB – szczepionka przeciwko Haemophilus influenzae typu B; RV – szczepionka przeciwko rotawirusom; PCV – szczepionka przeciwko pneumokokom; MMR – szczepionka przeciwko odrze, śwince i różyczce; DTaP – szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, z acelularną komponentą krztuśca przeznaczona wyłącznie dla dzieci do 6 r.ż.; dTap - szczepionka przeciwko błonicy, tężcowi, z acelularną komponentą krztuśca przeznaczona wyłącznie dla dzieci powyżej 7 r.ż.; Td - szczepionka przeciwko błonicy i tężcowi.

skrót r.ż. - oznacza rok życia dziecka

Tabela nr 4

Szczepienia zalecane wykonane w latach 2023-2024

L.p.	Jednostka chorobowa	2023	2024
1.	Grypa	1760	1456
2.	Tęžec	327	355
3.	<i>Neisseria meningitidis</i>	81	54
4.	WZW „B”- profilaktyka	26	19
5.	WZW „B”- przed zabiegami	176	47
6.	WZW „B”- studenci pielęgniarstwa, opiekunowie medyczni	24	35
7.	Odra, Świnka, Różyczka	-	-
8.	Krztusiec	14	16
9.	WZW „A”	16	6
10.	Dur brzuszny, poliomyelitis, błonica	2	2
11.	Kleszczowe zapalenie mózgu	59	32
12.	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	27	15
13.	Ospa wietrzna	61	60

Tabela nr 5

Szczepienia BCG (przeciw gruźlicy) w 2024 roku

Miasto i Gmina	Szczepienia noworodków					Szczepienia dzieci starszych (powyżej 12 m. ż. do ukończenia 15 r. ż.)
	Liczba noworodków urodzonych w 2024 r.	Liczba noworodków zaszczepionych po urodzeniu	Liczba noworodków zaszczepionych z opóźnieniem			
			Liczba noworodków zaszczepionych po 24 godz. od urodzenia do 14. dnia życia	Liczba noworodków zaszczepionych po 14. dniu życia do 11. miesiąca życia	Liczba noworodków zaszczepionych w 12. miesiącu życia	
Miasto Działdowo	159	156	-	3	-	-
Gmina Działdowo	17	15	1	1	-	1
Miasto i Gmina Lidzbark	76	37	37	2	-	-
Gmina Iłowo-Osada	33	33	-	-	-	-
Gmina Płośnica	12	12	-	-	-	-
Gmina Rybno	44	44	-	-	-	-
Ogółem	341	297	38	6	-	1

Tabela nr 6

**Procentowe wykonanie szczepień BCG (przeciw gruźlicy)
w gminach powiatu działdowskiego w 2024 roku**

Miasto i gmina	Szczepienia noworodków		
	liczba noworodków urodzonych w 2024 r.	liczba noworodków zaszczepionych w 2024 r.	%
Miasto Działdowo	159	159	100
Gmina Działdowo	17	17	100
Miasto i Gmina Lidzbark	76	76	100
Gmina Łowo-Osada	33	33	100
Gmina Płońska	12	12	100
Gmina Rybno	44	44	100
Ogółem	341	341	100

Tabela nr 7

**Analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w latach 2023-2024
w poszczególnych gminach na terenie powiatu działdowskiego (liczba zachorowań)**

Lp.	Jednostka chorobowa	Miasto Działdowo		Gmina Działdowo		Miasto i Gmina Lidzbark		Gmina Rybno		Gmina Iłowo		Gmina Płońsk		Ogółem	
		2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
1	Salmonelozy - zatrucia pokarmowe	5	-	5	1	3	2	2	1	1	2	1	1	17	7
2	Inne bakteryjne zakażenia jelit <i>Clostridium difficile</i>	1	3	-	-	-	4	1	1	-	2	-	-	2	10
3	Inne bakteryjne zakażenia jelit <i>Kampylobakterioza</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	Zatrucie bakteryjne jadem kiełbasianym	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
5	Gardioza (Iambioza)	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
6	Wirusowe zakażenia jelit - ogółem	1	5	2	10	1	11	-	1	-	3	1	6	5	36
7	Wirusowe zakażenia jelit – dzieci do lat 2	-	1	2	4	-	2	-	-	-	--	1	-	3	7
8	Ostre biegunki - ogółem	7	15	3	2	5	1	5	1	5	6	-	1	25	26
9	Ostre biegunki u dzieci – dzieci do lat 2	5	6	2	2	2	1	-	-	2	2	-	-	11	11
10	Krztusiec	-	2	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6
11	Płonica (szkarlatyna)	33	43	10	27	-	4	3	2	5	3	2	6	53	85
12	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> - Róża	-	1	-	-	-	1	1	-	2	1	-	-	3	3
13	Borelioza z Lyme	8	4	2	5	5	7	8	9	1	11	2	5	26	41
14	Styczność z wściekłą - potrzeba szczepień	6	4	2	1	3	5	7	3	4	1	1	1	26	15
15	Ospa wietrzna	433	118	152	99	67	58	24	9	9	40	10	14	695	338

Lp.	Jednostka chorobowa	Miasto Działdowo		Gmina Działdowo		Miasto i Gmina Lidzbark		Gmina Rybno		Gmina Iłowo-Osada		Gmina Płońsk		Ogółem	
		2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
16	Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
17	WZW C	6	3	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	9	3
18	WZW B przewlekłe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	HIV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	2	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	2	3
21	Kleszczowe zapalenie mózgu KZM	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
22	Inwazyjna choroba pneumokokowa - posocznica	-	2	-	1	1	1	-	1	1	-	-	-	2	5
23	Choroba meningokokowa (inwazyjna)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	Kiła	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	Rzeżączka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Gruźlica	3	-	3	2	2	4	1	-	1	-	-	1	10	7
27	Zakażenia wywołane wirusem RSV	6	4	1	4	2	10	2	10	2	4	-	2	13	34
28	Zakażenia wywołane wirusem RSV – dzieci do 14 r. ż.	4	2	1	3	1	7	2	4	2	4	-	1	10	20
29	Grypa potwierdzona laboratoryjnie	2	6	2	5	4	4	8	7	1	-	1	-	18	21
30	Grypa potwierdzona szybkim testem antygenowym	-	72	-	49	-	44	-	29	--	6	-	34	-	234

Tabela nr 8

Analiza sytuacji epidemiologicznej w latach 2023-2024

Jednostka chorobowa	I kwartał				II kwartał				III kwartał				IV kwartał				Ogółem			
	2023		2024		2023		2024		2023		2024		2023		2024		2023		2024	
	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.
Salmonelozy – zatrucia pokarmowe	-	-	-	-	4	6	2	3	7	10,5	3	4,5	6	9	2	3	17	25,5	7	10,5
Inne bakteryjne zakażenia jelit – <i>Clostridium difficile</i>	-	-	-	-	-	-	2	3	2	3	6	9	-	-	2	3	2	3	10	15
Inne bakteryjne zakażenia jelit – <i>Kampylo-bakterioza</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inne bakteryjne zakażenia jelit – <i>E. coli</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zatrucie jadem kiełbasianym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,5	-	-	-	-	-	-	1	1,5
Wirusowe zakażenia jelit – ogółem	1	1,5	3	4,5	2	3	14	21	-	-	8	12	2	3	11	16,5	5	7,5	36	54
Wirusowe zakażenia jelit – dzieci do lat 2	1	1,5	2	3	1	1,5	1	1,5	-	-	2	3	1	1,5	2	3	3	4,5	7	10,5
Ostra biegunka BNO – ogółem	7	10,5	8	12	4	6	9	14	9	13,5	1	1,5	5	7,5	8	12	25	37,5	26	39,5
Ostra biegunka BNO – dzieci do lat 2	3	4,5	4	6	3	4,5	6	9	3	4,5	-	-	2	3	1	1,5	11	16,5	11	16,5
Krztusiec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	4	6	-	-	6	9
Płonica	30	45	38	57	18	27	38	57	-	-	7	10,5	5	7,5	2	3	53	79,5	85	127,5
Choroba meningokokowa inwazyjna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Jednostka chorobowa	I kwartał				II kwartał				III kwartał				IV kwartał				Ogółem			
	2023		2024		2023		2024		2023		2024		2023		2024		2023		2024	
	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.
Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna – Róża	1	1,5	-	-	1	1,5	-	-	1	1,5	2	3	-	-	1	1,5	3	4,5	3	4,5
Kiła	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rzeżączka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Borelioza z Lyme	-	-	7	10,5	10	15	10	15	13	19,5	11	16,5	3	4,5	13	19,5	26	39	41	62
Kleszczowe zapalenie mózgu (KZM)	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,5	-	-	-	-	-	-	1	1,5	-	-
Ostre porażenie wiotkie (OPW)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Styczność i potrzeba szczepień	4	6	2	3	6	9	6	9	9	13,5	5	7,5	7	10,5	2	3	26	39	15	22,5
Różyczka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ospa wietrzna	145	217,5	146	219	427	640,5	162	243	107	160,5	23	34,5	16	24	7	10,5	695	1042,5	338	507
Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,5	-	-	-	-	-	-	1	1,5
WZW B przewlekłe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
WZW C	-	-	-	-	-	-	2	3	4	6	-	-	5	7,5	1	1,5	9	13,5	3	4,5
HIV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1,5	-	-	1	1,5
AIDS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Jednostka chorobowa	I kwartał				II kwartał				III kwartał				IV kwartał				Ogółem			
	2023		2024		2023		2024		2023		2024		2023		2024		2023		2024	
	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.	zach.	zapad.
Inwazyjna choroba pneumokokowa	2	3	2	3	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	1	1,5	2	3	5	7,5
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych lub mózgu	1	1,5	-	-	1	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4,5	-	-	3	4,5
Grypa potwierdzona	11	16,5	19	29	6	9	-	-	-	-	2	3	1	1,5	-	-	18	27	21	32
Grypa potwierdzona – dzieci do lat 14	6	9	12	18	3	4,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	13,5	12	18
Grypa potwierdzona wynikiem szybkiego testu antygenowego	-	-	152	228	-	-	29	44	-	-	7	10,5	-	-	46	69	-	-	234	352
Gruźlica	3	4,5	2	3	-	-	-	-	-	-	3	4,5	7	10,5	2	3	10	15	7	10,5
SARS-Cov-2	601	901,5	104	156	21	31,5	6	9	19	28,5	363	545	435	652,5	136	204	1076	1614	609	914
Zachorowania wywołane wirusem RSV	-	-	33	49,5	-	-	-	-	-	-	-	-	13	19,5	1	1,5	13	19,5	34	51
Zachorowania wywołane wirusem RSV – dzieci do lat 14	-	-	18	27	-	-	-	-	-	-	-	-	10	15	-	-	10	15	18	27

zgodnie z **Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 lutego 2023 r. w sprawie zakażeń wirusem syncytialnym układu oddechowego (RSV) (Dz .U. 2023 poz. 354)** lekarz lub flegier, który rozpoznaje zakażenie RSV potwierdzone dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego lub badań laboratoryjnych mających na celu izolację wirusa RSV lub wykrycie kwasu nukleinowego RSV – ma obowiązek zgłoszenia tego faktu państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu ze względu na miejsce rozpoznania zakażenia.